

ข้อพิจารณากฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

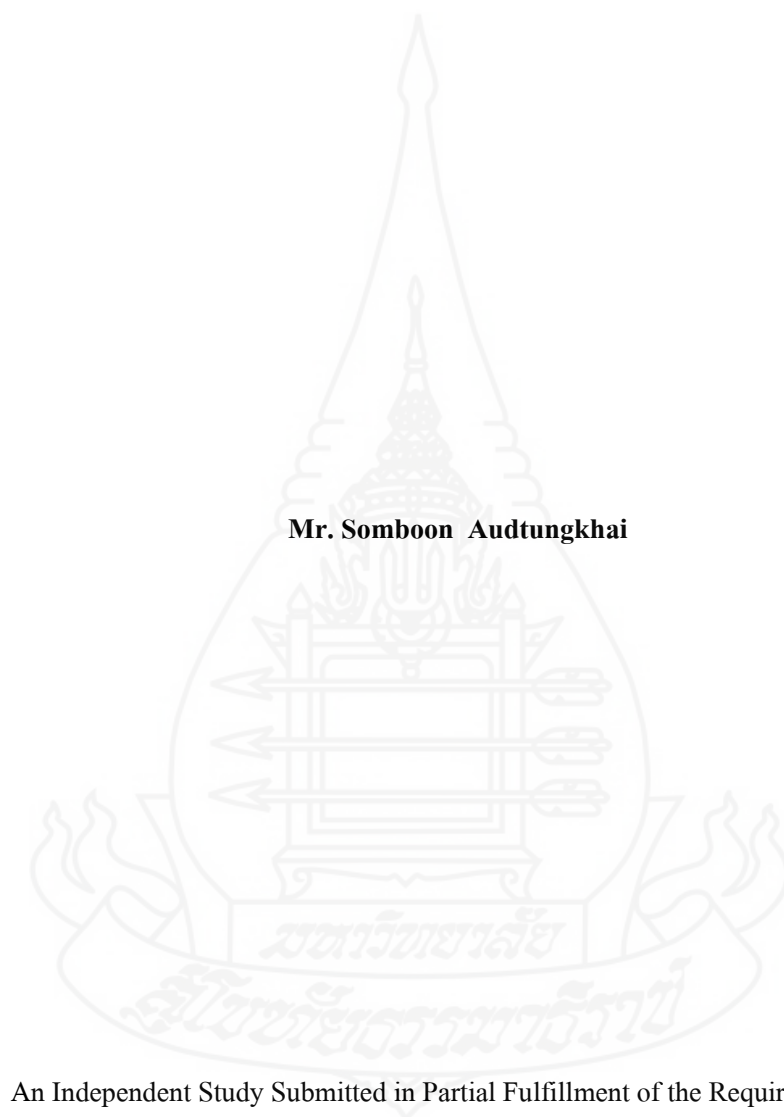
นายสมบูรณ์ อุดทั้งใจ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายมหาชน สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมสารราช

พ.ศ. 2559

Legal Considerations Auction and Second-hand

Mr. Somboon Aдутungkhai

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for

the Degree of Master of Laws in Public Law

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ข้อพิจารณากฎหมายการขายทอดตลาดและค่าของเก่า
ชื่อและนามสกุล นายสมบูรณ์ อุดทั้งใจ
วิชาเอก กฎหมายมหาชน
สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์วิมาน กฤตพลวิมาน

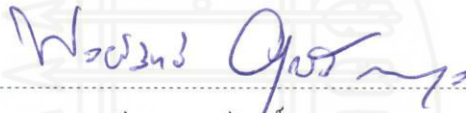
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิมาน กฤตพลวิมาน)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ อรุณรัตน์กุล)

..... (รองศาสตราจารย์ ดร. ภาณุมาศ ชัดเจนงาม)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ข้อพิจารณากฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า
ผู้ศึกษา นายสมบูรณ์ อุดทังไข รหัสนักศึกษา 2574001075 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์วิมาน กฤตพลวิมาน **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ข้อพิจารณากฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ค้นคว้า กฎหมายการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าและเพื่อทำการสรุปหาข้อพิจารณาที่เหมาะสมในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยทางเอกสาร ข้อมูลเอกสารจากพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าพุทธศักราช 2474 วิทยานิพนธ์ ตำรา บทความ คำพิพากษา ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และศึกษากฎหมายต่างประเทศ รวมถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาวิเคราะห์ เปรียบเทียบหาข้อพิจารณาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาพบว่า ทำให้ได้ข้อพิจารณาของกฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า ประเด็นแรก การตรวจร้านค้ำของเก่า ขายทอดตลาด ของ นายตรวจ ในห้วงเวลาที่กฎหมายกำหนดไม่เหมาะสมหรือสอดคล้องกับห้วงเวลาทำการค้ำของเก่าหรือขายทอดตลาด ประเด็นที่สอง การกำหนดให้ใบอนุญาตใช้ได้ถึงวันที่ 31 ธันวาคม ทำให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตแต่ละรายมีระยะเวลาในการประกอบกิจการไม่เท่ากันหรือไม่ยื่นคำร้องขออนุญาตช่วงใกล้สิ้นปีแต่ต้องชำระค่าธรรมเนียมในอัตราที่เท่ากัน ประเด็นที่สาม การควบคุมการค้าหรือขายทอดตลาดโบราณวัตถุ ยังเปิดให้ทำการค้าได้ส่วนมาตรการคุ้มครองยังไม่เหมาะสม ประเด็นที่สี่ การขายทอดตลาดและค้ำของเก่าที่สามารถออกใบอนุญาตได้ต้องมีสถานที่ทำการค้าหรือสถานที่เก็บทรัพย์สิน ยังไม่เหมาะสมควรให้ผู้ที่ไม่มีสถานที่สามารถขอใบอนุญาตได้ด้วย ประเด็นที่ห้า ควรแยกกฎหมายการขายทอดตลาดและกฎหมายค้ำของเก่าไว้คนละฉบับ ประเด็นสุดท้าย ควรมีการเพิ่มเนื้อหาบทบัญญัติในเรื่องการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ในกฎหมายด้วย

คำสำคัญ การขายทอดตลาด ค้ำของเก่า

Independent Study title: Legal Consideration Auction and Second-hand
Author: Mr. Somboon Auchtunghai; **ID:** 2574001075; **Degree:** Master of Laws;
Independent Study advisor: Viman Kritpolviman, Associate Professor;
Academic year: 2016

The purpose of this independent study research is to study the laws, rules, and regulations governing auctions and trade in secondhand goods, and to draw conclusions on appropriate considerations for the improvement of the law to be more suitable for the current situation.

This was a qualitative research done by documentary research, consulting documentary information from the Auction and Second Hand Act BE 2474 (CE 1931), relevant dissertations, textbooks, articles, judgments, and other related literature including foreign laws and electronic data sources. The data were analyzed and compared with an aim to forming guidelines for recommended amendments to the law to be more appropriate.

The results of the study revealed some considerations about the laws governing the auction and trade of secondhand goods. First, the inspection of secondhand shops by the inspectors during the time period prescribed by law is not appropriate or consistent with the time required for secondhand sales or auctions. Second, licenses are valid until 31 December, so that each licensee has a different amount of time for doing business or may not apply for a license until close to the end of the year, but they must all pay the same fee. The third point that is the trade or auction of antiques is permitted but the protection and control measures are not appropriate. The fourth point is, to be licensed, enterprises interested in doing business in auctions or secondhand trade must have a place of business or a storage place. It is recommended that people who do not have a place of business or storage place should still be allowed to apply for a permit. For the fifth point, the law on public auctions and the law of secondhand trade should be separated. The final issue is that provisions and guidelines for auctions and secondhand sales via electronic media should be added to the law.

Keywords: Auction, Second-hand used goods

กิตติกรรมประกาศ

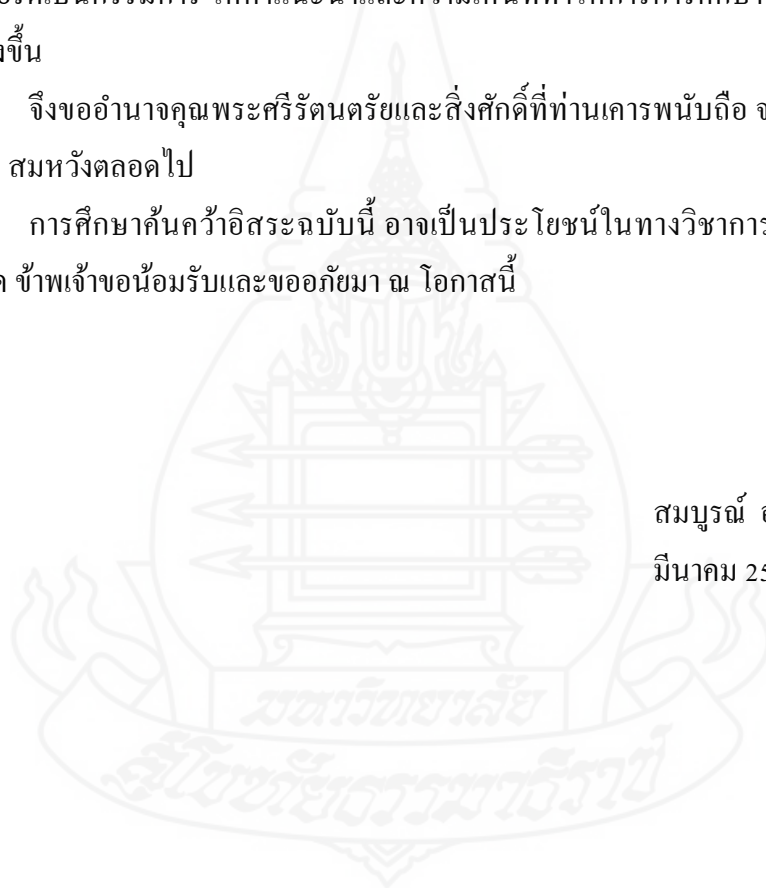
การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเนื่องจากการอนุเคราะห์และความเมตตาเป็นอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์วิมาน กฤติพลวิมาน อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้ให้เกียรติรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระของผู้ศึกษา โดยให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำ อันเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ และอาจารย์ ดร.พงษ์สิทธิ์ อรุณรัตน์กุล อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้ให้เกียรติเป็นกรรมการ ให้คำแนะนำและความเห็นที่ทำให้การการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์ที่ท่านเคารพนับถือ จงดลบันดาลให้ท่านมีความสุข สมหวังตลอดไป

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ อาจเป็นประโยชน์ในทางวิชาการ หากมีข้อบกพร่องประการใด ข้าพเจ้าขอน้อมรับและขออภัยมา ณ โอกาสนี้

สมบูรณ์ อุดทังไช

มีนาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์การศึกษา	6
3. กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
4. ประเด็นปัญหาการวิจัย	7
5. สมมุติฐานการวิจัย	8
6. ขอบเขตการวิจัย	8
7. คำนิยามศัพท์เฉพาะ	8
8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
9. ระเบียบวิธีวิจัย	10
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและวิวัฒนาการการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	11
1. แนวคิดและวิวัฒนาการการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	11
2. ความหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	17
3. การควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าในอดีต	19
4. ความแตกต่างในรูปแบบวิธีการขายทอดตลาดและการค้ำของเก่า	21
5. การขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าทางอิเล็กทรอนิกส์	23
6. การขายทอดตลาดและค้ำของเก่ากับการรับของโจร	25
7. ระบบใบอนุญาต	26
8. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 กฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	30
1. กฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าไทย	30
1.1 วัตถุประสงค์ของกฎหมาย	30
1.2 หน่วยงานรับผิดชอบตามกฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	31
1.3 เจ้าพนักงานตามกฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.4 การขออนุญาตประกอบอาชีพขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	38
1.5 ประเภทของเก่าที่ไม่ต้องขออนุญาต	43
1.6 ข้อปฏิบัติของผู้ที่ได้รับใบอนุญาต	43
1.7 ใบอนุญาตขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	47
1.8 สถานที่ประกอบกิจการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	52
1.9 การย้ายสถานที่ขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	57
1.10 การขายทอดตลาดและค้ำของเก่าประเภทโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ	57
1.11 การควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	62
2. การขายทอดตลาดและค้ำของเก่ากฎหมายต่างประเทศ	64
2.1 ประเทศมาเลเซีย	65
2.2 ประเทศสิงคโปร์	68
2.3 ประเทศออสเตรเลีย	71
2.4 ประเทศอังกฤษ	74
บทที่ 4 บทการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	76
1. ห้วงเวลาในการควบคุมตรวจสอบการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	76
2. อายุใบอนุญาต	78
3. การขายทอดตลาดและค้ำของเก่าประเภทโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ	79
4. สถานที่ประกอบกิจการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า	80
5. การแยกกฎหมายการขายทอดตลาดและการค้ำของเก่า	84
6. การขายทอดตลาดและค้ำของเก่าทางอิเล็กทรอนิกส์	86
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	88
1. บทสรุป	88
2. ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	98
ภาคผนวก	101
ประวัติผู้ศึกษา	123

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขายทอดตลาดและการค้าของเก่า ในอดีตนั้นยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายออกมาควบคุมการขายทอดตลาด หรือการค้าของเก่า สามารถกระทำการดังกล่าวได้อย่างอิสระเสรี แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อปี พ.ศ. 2474 ภาครัฐได้มีการควบคุมการประกอบอาชีพขายทอดตลาดและการค้าของเก่า ของภาคเอกชนประชาชนทั่วไปที่จะประกอบอาชีพดังกล่าว เนื่องจากมีการประกอบกิจการดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น ภาครัฐจึงเข้าไปกำกับดูแล ควบคุมการประกอบกิจการดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมคุ้มครองสิทธิ ของประชาชนและป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะตามมาจากการประกอบอาชีพดังกล่าว จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ขึ้นในปี 2474 เป็นเวลา 85 ปี และตั้งแต่ที่มีการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวขึ้นมาใช้บังคับตั้งแต่ปี 2474 มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับดังกล่าวมาแล้ว 4 ครั้งด้วยกัน ดังนี้

ปรับปรุงแก้ไขครั้งแรกพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 (ฉบับที่ 2) เมื่อปี พ.ศ. 2481 แก้ไขครั้งที่ 2 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 (ฉบับที่ 3) เมื่อปี พ.ศ. 2484 แก้ไขครั้งที่ 3 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 (ฉบับที่ 4) เมื่อปี พ.ศ. 2495 และแก้ไขล่าสุดพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 (ฉบับที่ 5) เมื่อปี พ.ศ. 2535 เมื่อ 25 ปีที่แล้วมา

การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวทั้ง 4 ครั้ง เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องหรือความไม่เหมาะสมของกฎหมาย ที่ไม่สอดคล้อง หรือเหมาะสมกับสภาพการณ์ สภาพเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ในข้อเท็จจริงปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเพิ่มขึ้นของ ประชากร การบริโภค การผลิตในภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ทำให้เกิดสิ่ง ที่เรียกว่า ของเก่า ก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามตัว ทำให้ภาคเอกชนไม่ว่าจะเป็นประชาชนทั่วไป ร้านค้า บริษัทฯ ได้หันมาประกอบอาชีพขายทอดตลาดและค้าของเก่าเป็นจำนวนมากเช่นกันเพราะถือว่าเป็นกิจการที่สร้างรายได้ให้กับ ผู้ประกอบอาชีพดังกล่าว

สถิติการขออนุญาตประกอบอาชีพขายทอดตลาดและค้าของเก่า ปี 2557 โดยกรมการปกครอง สำนักสอบสวนและนิติการข้อมูล ณ เดือน กันยายน 2557 สรุปยอดสถิติ ทั้งประเทศ ได้ดังนี้¹

จำนวนสถิติการขายทอดตลาดและค้าของเก่า						
(ณ ข้อมูล 30 กันยายน 2557)						
ประเภท	การขาย ทอดตลาด กรุงเทพฯ	การขาย ทอดตลาด จังหวัด	รวม	ค้าของเก่า กรุงเทพ	ค้าของเก่า จังหวัด	รวม
การขายทอดตลาด	25	86	111			
โบราณวัตถุ				101		
เพชร ทอง				1,624		
รถยนต์				1,019		
อื่น				2,625		
รวม	25	86	111	5,378	25,244	30,623

แต่อย่างไรก็ตามหากการประกอบอาชีพดังกล่าวทุกคนประกอบกิจการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาเปรียบผู้อื่นหรือสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้คนในสังคมแล้วก็คงไม่จำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายหรือแก้ไข พัฒนากฎหมายออกมาควบคุมบังคับใช้การที่รัฐต้องเข้ามาควบคุมการประกอบอาชีพดังกล่าว แต่เนื่องจากสังคม ที่ผู้คนอยู่รวมกันจำนวนมาก จึงต้องมีการออกกฎหมายมาควบคุมบังคับใช้เพื่อให้เกิดความเรียบร้อย ความเป็นธรรม ควบคุมการกระทำที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคม

ในการควบคุม กำกับดูแล การประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือการค้าขายของเก่าตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าพุทธศักราช 2474 หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลัก คือ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยในการควบคุมกำกับดูแล และปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าพุทธศักราช 2474

กำหนดไว้บทบาทอำนาจหน้าที่ของฝ่ายปกครอง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย แบ่งเป็น ในระดับส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง และส่วนภูมิภาค ได้แก่ ที่ทำการปกครองจังหวัด ที่ทำการปกครองอำเภอ ตั้งแต่เป็นหน่วยรับเรื่องยื่นคำร้องขออนุญาต

¹ ที่มา กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สืบค้นจาก <http://ilab.dopa.go.th/omd2/>

ประกอบกิจการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า การตรวจสอบคุณสมบัติผู้ยื่นคำร้อง สถานที่ประกอบกิจการ การพิจารณาออกใบอนุญาต การใช้ดุลยพินิจการออกคำสั่งทางปกครอง การบังคับใช้กฎหมาย

กระทรวงมหาดไทย ได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2555) ออกตามความใน พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2555 แต่งตั้ง “เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต” โดยแบ่งแยก สำหรับกรุงเทพมหานคร คือ อธิบดีกรมการปกครอง สำหรับจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร คือผู้ว่าราชการจังหวัด และยังสามารถแต่งตั้ง “นายตรวจ” เพื่อให้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายและข้อสั่งการของทางราชการ ประกอบด้วยอธิบดีกรมการปกครองและข้าราชการพลเรือนสังกัดกรมการปกครอง ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป สำหรับในกรุงเทพมหานคร ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และปลัดอำเภอสำหรับท้องที่ในจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร

กฎหมายการขายทอดตลาดและค้าของเก่าที่มีการปรับปรุงแก้ไขครั้งล่าสุด เมื่อ 24 ปีที่แล้วทำให้ปัจจุบันพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าพุทธศักราช 2474 มีความไม่เหมาะสม ทั้งในส่วนของเนื้อหาบทบัญญัติ หลักเกณฑ์ วิธีการ แนวทางปฏิบัติ ที่ล้าสมัย สอดคล้องกับสภาพการณ์ในสังคมที่เป็นไปอย่างพลวัต ทั้งปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ ความยากจน ปัญหาอาชญากรรม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารที่ตามมาจากการเปลี่ยนแปลง การที่กฎหมายที่ยังล้าสมัย ก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ สร้างปัญหาให้กับประชาชน หรือปัญหาต่างๆ ที่ตามมา เช่น อาชญากรรม การลักทรัพย์ สิ่งของต่างๆ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ สายไฟฟ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า กระจกเงาเหล็กปิดผাত่อ มิเตอร์น้ำประปา วัตถุโบราณ เป็นต้น โดยการลักทรัพย์เหล่านี้ไปจำหน่ายหรือเปลี่ยนสภาพ เป็นชิ้นส่วนอะไหล่ต่างๆ โดยส่วนหนึ่งที่พบคือมีการไปจำหน่าย หรือมีการรับซื้อจากร้าน ที่ประกอบกิจการค้าของเก่า จากผลกระทบดังกล่าวส่วนหนึ่งมาจากผู้ประกอบการที่เป็นผู้รับซื้อสิ่งของ ทรัพย์ที่มีคนนำมาจำหน่าย โดยไม่มีการตรวจสอบหรือมีเจตนาในการรับซื้อของโจรหรืออาจใช้เป็นแหล่งเก็บ จำหน่าย ทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำผิด ในส่วนของการกำกับดูแลควบคุมการประกอบกิจการดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ เมื่อได้นำไปปฏิบัติใช้บังคับแล้วก่อให้เกิดปัญหา อุปสรรคในการกำกับ ดูแล ควบคุมการประกอบอาชีพขายทอดตลาดและการค้าของเก่าหรือ ไม่สอดคล้องรองรับกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าพุทธศักราช 2474 ยังมีความไม่เหมาะสมในประเด็นต่างๆ เช่น

ประเด็นที่ 1 เรื่องอำนาจขอบเขตการควบคุม ตรวจสอบร้านค้าของเก่า การขายทอดตลาดของ “ นายตรวจ ”² ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2555) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ในการควบคุม ตรวจสอบร้านค้าของเก่า การขายทอดตลาด ในเงื่อนไขเรื่อง เวลา ตามมาตรา 13 ที่ได้บัญญัติว่า ในระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก นายตรวจและเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีตั้งให้มีหน้าที่ควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าชอบที่จะเข้าตรวจใบอนุญาต สมุดบัญชี และทรัพย์สินของในร้านค้า ผู้รับใบอนุญาตต้องนำใบอนุญาต สมุด บัญชี และทรัพย์สินของตามที่เรียกตรวจออกให้ตรวจโดยทันที กฎหมายได้ให้อำนาจในการควบคุม ตรวจสอบร้านค้าของเก่าเพียงห้วงเวลาในระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก เท่านั้น ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ที่จะเข้าไปตรวจสอบ ควบคุม ตรวจสอบทรัพย์สินของที่เป็นของเก่า หรือขายทอดตลาดใบอนุญาต สมุดบัญชี ว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมาย หรือมีการกระทำผิดกฎหมายหรือไม่ทำได้เพียงแค่ช่วงระหว่าง พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก ไม่อาจเข้าไปในร้าน สถานที่ประกอบกิจการ สถานที่เก็บของหลังพระอาทิตย์ตกได้ เนื่องจากข้อเท็จจริงการประกอบกิจการบางแห่งหรือส่วนใหญ่ก็จะยังคงประกอบกิจการ เปิดให้บริการหลังพระอาทิตย์ตกทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย ที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเกิดช่องว่างที่อาจใช้เป็นสถานที่ในการกระทำผิดกฎหมายได้เพราะเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบสถานประกอบการร้านค้าที่เปิดขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าอยู่ โดยข้อจำกัดเรื่องเวลาดังกล่าว

ประเด็นที่ 2 เรื่องการกำหนดให้ใบอนุญาตใช้ได้ถึงวันที่ 31 ธันวาคม มีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะการกำหนดวันหมดอายุดังกล่าวทำให้ผู้ที่ยื่นคำร้องขอรับใบอนุญาตแต่ละรายมีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจดังกล่าวไม่เท่ากัน แต่ต้องชำระค่าธรรมเนียมเท่ากัน

ประเด็นที่ 3 เรื่องการค้า ขายทอดตลาดทรัพย์สินบางประเภท บางชนิดที่เป็นโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีการควบคุมหรือไม่อย่างไร

ประเด็นที่ 4 เรื่องการควบคุมการค้าของเก่าที่เป็นการค้าขายบริเวณแหล่งลอย ตลาดนัดรถซาเล้ง รถรับซื้อของเก่า ซึ่งไม่มีร้านค้า อาคารหรือสถานที่ประกอบการค้า สถานที่ในการเก็บทรัพย์สิน เป็นหลักแหล่งแน่นอนทำให้ไม่เข้าหลักเกณฑ์ จึงไม่สามารถขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตได้ เพราะผู้ที่ประกอบการค้าของเก่า ไม่มีคุณสมบัติตามกฎหมาย เนื่องจากสถานที่ทำการค้าขายโดยไม่มีอาคาร หรือสถานที่เก็บเป็นหลักแหล่งแน่นอน แต่ข้อเท็จจริงพบว่ามีกรับซื้อของเก่าหรือค้าของเก่ากรณีดังกล่าวอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้เป็นปัญหาอุปสรรค

² ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2555) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

ต่อเจ้าหน้าที่ ในการควบคุม ตรวจสอบการค้าของเก่า ถึงที่มาของสินค้า ว่ามีแหล่งที่มาถูกต้องหรือไม่ และอาจเป็นแหล่งหรือสถานที่ในการจำหน่าย กระจายสินค้าที่ ผิดกฎหมาย ส่งผลกระทบต่อด้านปัญหาอาชญากรรมการลักขโมยและรัฐไม่สามารถควบคุมหรือมีข้อมูลผู้ประกอบการบอชัพดังกล่าวได้ และยังทำให้รัฐต้องเสียผลประโยชน์ในการนำรายได้จาก ค่าค่าธรรมเนียม เป็นต้น หากมีการแก้ไขหลักเกณฑ์ดังกล่าวน่าจะเป็นผลดีมากกว่า ผลเสียทำให้รัฐ มีรายได้จาก ค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาตเข้ารัฐ มีข้อมูลผู้ประกอบการบอชัพดังกล่าวเพื่อใช้ควบคุม ตรวจสอบให้เกิดความสงบเรียบร้อย ป้องกันปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น

ประเด็นที่ 5 เรื่องการนำเรื่องการขายทอดตลาด และการค้าของเก่ามารวมไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน ไม่น่าจะมีความเหมาะสมเนื่องจากการขายทอดตลาดและการค้าของเก่า มีรูปแบบวิธีการในการประกอบธุรกรรมที่แตกต่างกัน การขายทอดตลาด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 509 ถึงมาตรา 517 ได้อธิบายรูปแบบวิธีการในการขายทอดตลาด คือการนำทรัพย์สินออกเสนอขายโดยวิธีการที่ให้ทุกคนได้แข่งขันกันในการสู้ราคา ใครที่เสนอราคาสูงสุด ก็ขายทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่ผู้นั้น โดยในการขายทอดตลาด นั้น กฎหมายก็ยังไม่ได้มีการกำหนดในส่วนของทรัพย์สินว่าต้องเป็นของเก่าตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าพุทธศักราช 2474 ซึ่งอาจจะ เป็นทรัพย์สินที่เป็นของเก่าหรือทรัพย์สินทั่วไปก็ได้

ส่วนกรณี การค้าของเก่า³ นั้น เป็นการซื้อขาย ปกติทั่วไป อย่างทรัพย์สินที่ใช้แล้ว หรือเรียกว่าของเก่า รวมถึงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมควรมีการแยกกฎหมายออกเป็นคนละฉบับ ระหว่างการขายทอดตลาด และการค้าของเก่า

ประเด็นที่ 6 เรื่องการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่า ในปัจจุบันจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารที่มีความก้าวหน้า รวดเร็ว สะดวกมากขึ้นซึ่งกฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าพุทธศักราช 2474 ที่มีการบัญญัติไว้ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2475 จึงไม่มีการบัญญัติถึงกรณีการประกอบกิจการ หรือธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงควรมีการบัญญัติในเรื่องการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่าทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ในกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง การควบคุมการประกอบกิจการเป็นไปตามกฎหมาย และมีประสิทธิภาพ

³ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าพุทธศักราช 2474

ดังนั้น ปัญหาข้อพิพาทข้างต้นจะเห็นได้ว่าการที่หน่วยงานภาครัฐในฐานะ ฝ่ายปกครอง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแล ควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า ของภาคเอกชนให้เป็นไปตามกฎหมาย และมีอำนาจหน้าที่ในการใช้ดุลยพินิจหรือคำสั่งทางปกครองในการพิจารณาออกใบอนุญาต ตลอดจนควบคุมให้มีการปฏิบัติตามระเบียบหลักเกณฑ์ข้อบังคับของกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิผลประโยชน์ของประชาชน และสังคมไม่ให้เกิดความเดือดร้อนหรือเกิดผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐาน ถูกเอารัดเอาเปรียบหรือความไม่เป็นธรรมจากการประกอบกิจการดังกล่าว จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องพัฒนาปรับปรุงกฎหมายออกมาบังคับใช้ให้มี เหมาะสมสามารถควบคุม กำกับดูแลการประกอบอาชีพ การขายทอดตลาดและค้ำของเก่าอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ล้ำสมัยและก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ในสังคมส่วนรวม ผู้วิจัยจึงศึกษาปัญหาและเสนอข้อพิจารณาในการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า ที่ยังมีความล้ำสมัยไม่สอดคล้อง เหมาะสมสภาวะการณ์ปัจจุบัน เพื่อนำผลที่ได้เป็นข้อพิจารณา ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ให้มีความเหมาะสมสามารถควบคุม กำกับดูแลการประกอบอาชีพ การขายทอดตลาดและค้ำของเก่าอย่างมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมา วิวัฒนาการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม การขายทอดตลาดและค้ำของเก่า
- 2.2 เพื่อศึกษาการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า
- 2.3 เพื่อเปรียบเทียบกฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าตามกฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายฉบับอื่นๆ ของไทย
- 2.4 เพื่อเสนอข้อพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยการมุ่งศึกษาการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า โดยการใช้อำนาจของรัฐในการควบคุมการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าของเอกชนตามกรอบแนวคิดทฤษฎีทางกฎหมาย (Legal or juristic theory) ที่มีแนวคิดที่ว่า รัฐเกิดจากความจำเป็นทางกฎหมาย เมื่อคนมาอยู่รวมกันเป็นสังคมจำนวนมาก ย่อมต้องมีกฎหมาย ขึ้นมาเพื่อกำหนดมาตรฐานแห่งพฤติกรรม และยังต้องมีองค์การที่ทำหน้าที่ในการดูแลควบคุม

ความประพฤติหรือการปฏิบัติของคน คือรัฐ ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement theory) ในการควบคุมการบังคับใช้กฎหมายของสมาชิกในสังคมที่อยู่ร่วมกันรวมถึงการควบคุมความประพฤติของมนุษย์ในสังคม “การใช้อำนาจรัฐและการบังคับใช้กฎหมาย” โดยที่รัฐหรือพนักงานฝ่ายปกครองใช้อำนาจบังคับตามกฎหมายเหนือประชาชนเพื่อความสงบเรียบร้อยในสังคม

4. ประเด็นปัญหาการวิจัย

4.1 การตรวจร้านค้าของเจ้าการขายทอดตลาด ของนายตรวจ ในห้วงเวลาที่กฎหมายกำหนดเพียงช่วงพระอาทิตย์ขึ้นถึงเวลาพระอาทิตย์ตกไม่มีความเหมาะสมไม่ครอบคลุมหรือสอดคล้องกับห้วงเวลาสถานประกอบการค้าหรือขายทอดตลาดที่ยังคงดำเนินการอยู่

4.2 การกำหนดให้ใบอนุญาตใช้ได้ถึงวันที่ 31 ธันวาคม มีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะการกำหนดวันหมดอายุดังกล่าวทำให้ผู้ที่ยื่นคำร้องขอรับใบอนุญาตแต่ละรายมีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจดังกล่าวไม่เท่ากันแต่ต้องชำระค่าธรรมเนียมเท่ากัน

4.3 มีการควบคุมการค้าหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินบางประเภทชนิด เช่น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ไว้หรือไม่อย่างไร เพราะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของประเทศ

4.4 การกำหนดให้ผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตประกอบการขายทอดตลาดและ เจ้าของเก่า ต้องมีสถานที่ประกอบร้านค้า อาคารที่ทำการและสถานที่เก็บทรัพย์สินที่เป็นหลักแหล่งแน่นอนนั้น ไม่เหมาะสม ควรให้ผู้ที่ไม่ใช่สถานที่ประกอบ ร้านค้า อาคารที่ทำการและสถานที่เก็บทรัพย์สินที่เป็นหลักแหล่ง สามารถขอรับใบอนุญาตได้

4.5 การที่นำเรื่องการขายทอดตลาดกับการค้าของเก่ามารวมไว้ในพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันน่าจะ ไม่เหมาะสม ควรมีการแยกกฎหมายออกคนละฉบับเพราะรูปแบบวิธีการในการประกอบกิจการที่แตกต่างกัน

4.6 การขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่าในปัจจุบัน จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารที่มีความก้าวหน้า รวดเร็ว สะดวก มากขึ้นซึ่งกฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าพุทธศักราช 2474 ที่มีการบัญญัติไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2474 จึงไม่มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรองรับการประกอบกิจการ หรือธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นความล้าสมัยและความไม่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมในเรื่องการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไว้ในกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง การควบคุมการประกอบกิจการเป็นไปตามกฎหมายและมีประสิทธิภาพ

5. สมมติฐานการวิจัย

การควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าปัจจุบัน ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติในการควบคุม กำกับตรวจสอบ ออกใบอนุญาต หรือการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากมีความล่าช้าและไม่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ทั้งการควบคุม การตรวจสอบ การกำหนดหลักเกณฑ์เรื่อง เวลาที่สามารถเข้าไปตรวจสอบ ควบคุมการค้า กรณีสถานที่ประกอบการต้องมีหลักแหล่งแน่นอน อายุใบอนุญาต การควบคุมหรือห้ามค้าทรัพย์สินบางประเภท ชนิด การนำเรื่องการขายทอดตลาด และการค้ำของเก่ามารวมไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน รวมถึงการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติในการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น จึงต้องทำการค้นคว้าวิเคราะห์การควบคุม ตรวจสอบการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าของไทย ระเบียบ เงื่อนไข คำพิพากษาที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายต่างประเทศเพื่อเปรียบเทียบ พัฒนา ปรับปรุงกฎหมายและให้มีความเหมาะสม

6. ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าพุทธศักราช 2474 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 งานวิจัย ตำรา หนังสือที่เกี่ยวข้องสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า ต่างประเทศ คือประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

7.1 ของเก่า⁴ หมายความว่า ทรัพย์สินที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์สิน ที่ใช้แล้ว ทั้งนี้รวมของโบราณด้วย

7.2 การขายทอดตลาด⁵ หมายถึง (กฎ) น. การขายทรัพย์สินที่กระทำโดยเปิดเผยแก่บุคคลทั่วไปด้วยวิธีเปิดโอกาสให้ผู้ซื้อสู้ราคากัน ผู้ใดให้ราคาสูงสุดและผู้ทอดตลาดแสดงความ

⁴ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474

⁵ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2544

ตกลงด้วยเคาะไม้หรือด้วยวิธีอย่างอื่นตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด การซื้อขายนั้นย่อมเป็นอันสมบูรณ์

7.3 นายตรวจ⁶ หมายถึง (1) อธิบดีกรมการปกครองและข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมการปกครอง ในกรุงเทพมหานคร

ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และปลัดอำเภอ แห่งท้องที่ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร

7.4 ศิลปวัตถุ⁷ หมายถึง สิ่งที่ทำด้วยฝีมืออย่างประณีตและมีคุณค่าสูงในทางศิลปะ

7.5 อิเล็กทรอนิกส์⁸ หมายถึง การประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้าคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกันและให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสงวิธีการทางแม่เหล็กหรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีการต่างๆ เช่นว่านั้น

7.6 ชุกรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์⁹ หมายถึง ชุกรกรรมที่สร้างขึ้นโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งหมดหรือบางส่วน

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 ทำให้ทราบแนวคิดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

8.2 ทำให้สามารถเปรียบเทียบการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าตามกฎหมายประเทศไทยกับกฎหมายต่างประเทศได้

8.3 ทำให้ได้แนวทาง ข้อพิจารณาเพื่อกำหนดมาตรการควบคุมการขายทอดตลาด และการค้ำของเก่า การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยให้มีความทันสมัยสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

8.4 ทำให้ทราบประเด็นปัญหาข้อพิจารณาในการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

⁶ กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2555) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ข้อ 3

⁷ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

⁸ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยชุกรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

⁹ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยชุกรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

9. ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากตัวบทกฎหมาย คำพิพากษา และตำรา บทความทางวิชาการต่างๆ วิทยานิพนธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์ รวบรวมและสรุปเสนอข้อพิจารณา แนวทางการควบคุม ปรับปรุงแก้ไข กฎระเบียบ พระราชบัญญัติ ควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและวิวัฒนาการการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

1. แนวคิดและวิวัฒนาการการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

1.1 วิวัฒนาการของกฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าไทย

การขายทอดตลาดเริ่มมีมาตั้งแต่เมื่อใดไม่อาจยืนยันหรือมีหลักฐานปรากฏได้แน่ชัด ที่ปรากฏข้อมูลว่าในช่วงต้นศตวรรษที่ 50 ได้มีการขายทอดตลาดโดยชาวกรีก เป็นการขายทอดตลาดผู้หญิงเพื่อการแต่งงาน ชาวโรมันมีการขายทอดตลาด โดยสิ่งทีนำมาขายทอดตลาดเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการบังคับนำทรัพย์สินลูกหนี้ที่ได้มาชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ผู้ที่ดำเนินการขายทอดตลาดส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มชาวต่างชาติ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ประเทศไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายคือพระราชบัญญัติกระบวนพิจารณาความแพ่ง รัตนโกสินทร์ศก 115 หมวดที่ 16 ว่าด้วยการบังคับเร่งให้สำเร็จตามคำพิพากษา ตามมาตรา 96 ถึง มาตรา 107 ที่ได้มีการนำการขายทอดตลาดมาบังคับใช้กรณีนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้¹⁰

การขายทอดตลาดของไทยหรือตามกฎหมายของไทยในอดีตจะเรียกว่า “การขายเลหลัง”¹¹ ซึ่งเป็นลักษณะของการซื้อขายที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการขายธรรมดาทั่วไป โดยเป็นการขาย ที่เปิดเผยโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้เข้ามาเสนอผู้ราคาโดยไม่เฉพาะเจาะจง ในการเสนอขายให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และหากผู้ผู้ราคาผู้ใดที่เสนอราคาสูงสุดก็ได้รับทรัพย์สินนั้นไป

ประเทศไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุม หรือจำกัดการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า เพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพดังกล่าว ให้อยู่ภายใต้ การควบคุม กำกับดูแลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างใกล้ชิด โดย เริ่มมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อออกมาควบคุมการประกอบอาชีพดังกล่าว เมื่อปี พ.ศ. 2474 โดยตราพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาด

¹⁰ วันดี เอื้อสกุลพิทักษ์, *การขายทอดตลาด*, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550, หน้า 8

¹¹ “เพ็งฮ้าง”

และค่าของเก่า พุทธศักราช 2474 เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2474 โดยให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พุทธศักราช 2474 ในสมัยรัชกาลที่ 7¹² โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรให้มีการควบคุมกิจการขายทอดตลาดและค่าของเก่าให้ดีขึ้น นับเป็นจุดเริ่มต้นในการที่ภาครัฐเข้าไป มีบทบาทและควบคุมการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดและค่าของเก่าในประเทศ โดยหากบุคคลใดจะประกอบอาชีพดังกล่าวจะต้องมีการขออนุญาตและต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต เสียก่อน จึงจะสามารถประกอบอาชีพดังกล่าวได้ บุคคลทั่วไปจึงไม่สามารถประกอบอาชีพดังกล่าวได้ โดยเสรีอีกต่อไป ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เงื่อนไขข้อบังคับต่างๆ ที่ออกมาควบคุม ซึ่งจะเห็นได้ว่าการขายทอดตลาดและการค้าของเก่าได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการประกอบอาชีพ การค้าขาย หรือเป็นอาชีพที่อาจสร้างปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคม ด้านความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการเอารัศเอาเปรียบจากการประกอบอาชีพดังกล่าว จึงต้องมีการควบคุมโดยรัฐ นับเป็นเวลากว่า 80 ปี ที่มีการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวมาบังคับใช้จึงทำให้กฎหมายที่ค่อนข้างเก่า ล้าสมัย และตัวบท ก็มีการบัญญัติมาตราไว้เพียง 15 มาตราเท่านั้น สำหรับเนื้อหาของกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบปฏิบัติในหลายประเด็นก็มีความไม่เหมาะสม ทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจากความเก่าล้าสมัยไม่สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ที่มีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล หรืออิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่มีการบัญญัติกฎหมายครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2474 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับดังกล่าวมาแล้วทั้งหมด 4 ครั้ง ดังนี้

1.1.1 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการขายทอดตลาดและค่าของเก่าครั้งแรก

การแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่าเป็นครั้งแรก เมื่อ 75 ปีที่ผ่านมา โดยตราเป็นพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2481 ณ วันที่ 29 เมษายน 2482 เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่ 1 พฤษภาคม 2482 โดยการแก้ไขกฎหมายในครั้งนี้มีการยกเลิกความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พุทธศักราช 2474 บทบัญญัติตามมาตรา 4 ที่ถูกยกเลิกไปนั้นได้บัญญัติเกี่ยวกับการห้าม ผู้หนึ่งผู้ใดทำการขายทอดตลาดหรือค่าของเก่าถ้าไม่ได้ใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต ยกเว้น กรณีที่การขายทอดตลาดนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเป็นผู้ขาย หรือบุคคลใดทำการขายทอดตลาดหรือค่าของเก่าเพื่อประโยชน์ของสโมสร หรือสมาคม หรือเพื่อสาธารณประโยชน์ใดๆ

¹² วิมาน กฤตพลวิมาน, กฎหมายการควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า, ใน เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า หน่วยที่ 6, นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2552, หน้า 7

ก็ไม่ต้องขออนุญาตเหมือนกรณีบุคคลทั่วไป¹³ ส่วนในบทบัญญัติมาตรา 4 ที่แก้ไขและบังคับใช้ในปัจจุบันนั้นได้กำหนดข้อห้ามโดยยังคงห้ามการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดและค้าของเก่าเหมือนเดิม แต่ได้มีการแยกเรื่องการขายทอดตลาดและการค้าของเก่าออกเป็นคนละข้อ โดยในส่วนของการขายทอดตลาดหากเป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะสมาคมไม่ต้องขออนุญาต หากจะยกเว้นไม่ต้องขออนุญาต ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีตั้งเป็นหนังสือให้เฉพาะกรณี

ส่วนการค้าของเก่า นั้น การที่จะยกเว้นของเก่าประเภท หรือทรัพย์สินชนิดใดที่ไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตหรือไม่ต้องบังคับตามกฎหมายฉบับนี้ก็ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือเพิกถอนประกาศดังกล่าว

1.1.2 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการขายทอดตลาดและค้าของเก่าครั้งที่ 2

หลังจากที่มีการแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าเมื่อปี 2482 และในปี 2484 ก็มีการแก้ไขพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าอีกครั้งโดยการแก้ไขความในมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ให้มีการแก้ไขถ้อยคำในมาตราดังกล่าว จากเดิมที่ระบุเป็น “วันที่ 31 มีนาคม” มาเป็น “วันที่ 31 ธันวาคม” เพื่อนุวรรตการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ปีระคติทิน 2483¹⁴ คือการแก้ไขในประเด็นอายุของใบอนุญาต ซึ่งเดิมกฎหมายกำหนดให้ใบอนุญาตให้สามารถใช้ได้เพียงวันที่ 31 มีนาคม ของทุกปีและมีการแก้ไขวันที่ใบอนุญาตหมดอายุให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปีปฏิทินเป็นวันที่ 31 ธันวาคม ให้ใบอนุญาตจะหมดอายุลงหรือใช้ได้จนถึง วันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี ถ้าผู้ใดประสงค์ที่จะประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าต่อต้องมายื่นคำร้องเพื่อขอต่อใบอนุญาตใหม่โดยเริ่มบังคับใช้ตั้งแต่ 4 พฤศจิกายน 2484

1.1.3 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการขายทอดตลาดและค้าของเก่าครั้งที่ 3

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2495 ตราไว้ ณ วันที่ 29 สิงหาคม 2495 เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่ 10 ธันวาคม 2495 โดยมีการแก้ไขยกเลิกประกอบด้วย มาตรา 6 มาตรา 8 มาตรา 9 มาตรา 12 และมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

¹³ มาตรา 4 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2474

¹⁴ มาตรา 3 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2474

มาตรา 6 ที่ถูกยกเลิกได้กำหนดคุณสมบัติผู้ที่จะได้รับใบอนุญาตไว้ดังนี้¹⁵

- 1) อายุยี่สิบปีขึ้นไป
- 2) มีความรู้ภาษาไทยพอ
- 3) ไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงพระราชอาญาจำคุกในฐานะความผิด

ซึ่งกระทบถึงความซื่อสัตย์ สุจริตแห่งตน เว้นแต่ในคำพิพากษานั้นให้รอการลงอาญา ไว้ตามความในมาตรา 41 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา เมื่อพิจารณาบทบัญญัติที่มีการแก้ไขใหม่ได้เพิ่มในเรื่องอายุคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าต้องมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ประเด็นความรู้ ได้กำหนดเพิ่มว่าต้องเป็นผู้ที่มีความรู้หนังสือและเขียนภาษาไทยได้ และประเด็นในเรื่อง ไม่เคยต้องคำพิพากษาให้ลงพระราชอาญา ได้แก้ไขถ้อยคำให้เป็นไปตามกฎหมายลักษณะอาญา และเพิ่มฐานความผิดจากเดิมที่กำหนดไว้เฉพาะที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริต ได้เพิ่มฐานความผิดได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ความผิดเกี่ยวกับดวงตราแสตมป์และตัว ความผิดเกี่ยวกับเอกสารความผิดเกี่ยวกับการค้าความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ความผิดฐานฉ้อโกง ความผิดฐานข่มขืนทรัพย์ ความผิดฐานรับของโจรและได้เพิ่มความในมาตรา 6 ทวิ เกี่ยวกับกรณีที่ได้รับใบอนุญาต สูญหาย ให้มีการออกใบแทนให้กับผู้ที่ได้รับใบอนุญาตโดยให้ไปขอรับใบแทนจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตภายใน 7 วัน

มาตรา 8 ได้มีการแก้ไข โดยยกเลิกความในมาตรา 8 ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า 2474 มาตรา 8 ที่ถูกยกเลิก ได้กำหนดข้อปฏิบัติของผู้ค้าของเก่า ดังนี้¹⁶

(ก) แสดงนามของตนและคำว่า “ผู้ค้าของเก่า” ไว้เหนือประตูชั้นนอกแห่งร้านของตน

(ข) แสดงใบอนุญาตประจำไว้ในร้านของตนในที่อันเห็นได้แจ้ง

(ค) มีสมุดบัญชีสำหรับการค้าของตนจรายการซื้อสำคัญทั้งปวงแห่งการค้าลงไว้ทุกราย

(ง) แจ้งแก่นายตำรวจ เมื่อมีเหตุควรสงสัยว่าทรัพย์สินที่มีผู้มาเสนอหรือโอนให้แก่ตนนั้นเป็นทรัพย์สินที่ลักมาหรือได้มาโดยการฉ้อฉล

¹⁵ มาตรา 6 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

¹⁶ มาตรา 8 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

ในประเด็นตามมาตรา 8 (ก) ได้แก้ไขในเรื่องการแสดงนามของตน ได้แก่ ชื่อร้านค้า บริษัท สถานประกอบการ หรือนามของผู้ที่ได้รับอนุญาต และคำว่าผู้ค้าของเก่าจากเดิมที่กำหนดให้ผู้ขายทอดตลาดและค้าของเก่าต้องแสดงไว้เหนือประตูชั้นนอกแห่งร้านของตน โดยได้แก้ไขให้แสดง ไว้ ณ ที่ทำการค้าของตน

ในประเด็น ตามมาตรา 8 (ข) ในเรื่องการแสดงใบอนุญาตไว้ ณ บริเวณที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน โดยได้นำข้อปฏิบัติดังกล่าวไปรวมไว้ใน (ก)

ในประเด็น ตามมาตรา 8 (ค) ได้แก้ไขกรณีสมุดบัญชีที่ต้องใช้จกรายการค้าของเก่าโดยได้เพิ่มข้อปฏิบัติก่อนที่จะทำการค้าของเก่า ให้ผู้ค้าของเก่า ต้องทำสมุดบัญชีตามแบบและให้นำมาให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตลงนามและประทับตราก่อน

ในประเด็น ตามมาตรา 8 (ง) ได้แก้ไขโดยผู้ค้าของเก่านอกจากการแจ้งตำรวจแล้วยังสามารถแจ้งนายตรวจ เมื่อมีเหตุตามข้อกำหนดดังกล่าว

นอกจากนั้นยังไม่เพิ่มข้อปฏิบัติให้มีการจัดทำลำดับเลขปิดไว้ที่สิ่งของโดยให้ตรงกับรายการบัญชีที่ได้จัดทำไว้ เพื่อสำหรับตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ และเป็นการป้องกันการกระทำผิดกฎหมายสามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของทรัพย์สินดังกล่าว

มาตรา 9 ได้มีการแก้ไข โดยยกเลิกความในมาตรา 8 ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า 2474 มาตรา 9 ที่ถูกยกเลิก ได้บัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่เพิกถอนใบอนุญาต ท่านให้เพิกถอนใบอนุญาตของผู้รับใบอนุญาต ซึ่งต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงพระราชอาญาจำคุกในความผิดซึ่งกระทบถึงความซื่อสัตย์ สุจริต หรือต้องคำพิพากษาในฐานความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ถึงสองครั้งในปีเดียวกัน

และห้ามไม่ให้ออกใบอนุญาตแก่ผู้ที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต ภายในระยะเวลา 6 เดือน นับแต่วันที่ถูกเพิกถอน¹⁷ ซึ่งประเด็นที่มีการแก้ไขในเรื่องของการเพิกถอนใบอนุญาต ได้แก่ กรณีคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตถ้าหากว่าเป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติอายุไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ หรือเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้หนังสือไทยพออ่านออกเขียนได้ ตามหลักเกณฑ์ และแก้ไขในเรื่องฐานความผิดเป็นความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ความผิดเกี่ยวกับดวงตราแสดมภ์และตัว ความผิดเกี่ยวกับเอกสารความผิดเกี่ยวกับการค้าความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ความผิดฐานฉ้อโกง ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ ความผิดฐาน รับของโจร และได้ยกเลิกข้อห้าม ที่ว่าไม่ให้ออกใบอนุญาตแก่ผู้ที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต ภายในระยะเวลา 6 เดือนนับแต่วันที่ถูกเพิกถอน

¹⁷ มาตรา 9 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

มาตรา 12 ได้มีการแก้ไขในประเด็นในเรื่องบทกำหนดโทษ กรณีผู้ที่ขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า โดยไม่ได้รับใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต หรือกระทำผิดตามมาตราอื่นกฎกระทรวง ในพระราชบัญญัติดังกล่าว จากเดิมที่มีโทษปรับอย่างเดียว หนึ่งพันบาท เพิ่มโทษปรับ เป็นสองพันบาท และเพิ่มเติมในส่วนของการที่ใบอนุญาตขาดอายุ ก็ได้กำหนดให้มีโทษปรับจำนวน สองร้อยบาท และ ผู้ทอดตลาดไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด เช่น ไม่แสดงความเห็น การขายไว้ ณ สถานที่ขายให้เห็นชัดแจ้งอยู่ ณ ที่ขายเวลาขายทอดตลาด) มาตรา 8 (มีสมุดบัญชีและจรรยาบรรณที่ขายทอดตลาด) มาตรา 10 (ผู้ร้อง ผู้รับใบอนุญาตต้องยื่นคำร้องต่อเสนาบดี ปัจจุบัน คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ภายในสิบวัน) มาตรา 13 (ผู้รับใบอนุญาตต้องนำใบอนุญาต สมุดบัญชี และทรัพย์สินของต่างๆ มาให้นายตรวจโดยทันที) ให้มีโทษปรับสองร้อยบาท

มาตรา 13 ได้มีการแก้ไขในเรื่องห้วงเวลาการให้อำนาจนายตรวจเข้าไป ในร้านของผู้รับใบอนุญาต เดิมให้อำนาจระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก และในระยะเวลา อันสมควร และให้อำนาจตรวจเฉพาะใบอนุญาต สมุดบัญชี และแก้ไขใหม่ ดัดข้อความ ระยะเวลา อันสมควรออก และเพิ่มให้อำนาจในการตรวจทรัพย์สิน ในร้าน

1.1.4 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าครั้งที่ 4

การแก้ไขกฎหมายครั้งที่ 4 โดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาด และค้ำของเก่า (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2535 เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่ 5 มีนาคม 2535 โดยมีการเพิ่มความ มาตรา 12 ทวิ มาตรา 12 ตรี และ มาตรา 12 จดวา¹⁸

มาตรา 12 ได้เพิ่มบทลงโทษกรณีที่ผู้ใดผู้ขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า โดยไม่ได้รับใบอนุญาต หรือภายหลังที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตจากเดิมต้องระวางโทษปรับสองพันบาท มาเป็นต้องระวางโทษจำคุกจำคุกไม่เกิน 6 เดือน และค่าปรับเป็นไม่เกินห้าพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ เพิ่มเติมในข้อห้ามและบทลงโทษ กรณีการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าที่ไม่มีใบอนุญาตหรือ ภายหลังถูกเพิกถอนใบอนุญาตที่เป็นทรัพย์สินประเภท โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ มาตรา 12 ทวิ ได้มีการแก้ไขบท กำหนดโทษในส่วนของการไม่ปฏิบัติตามมาตรา 8 โดยในมาตรา 12 ทวิ ได้ให้มีผลบังคับ เฉพาะ มาตรา 8 (ก) (ข) (ฅ) ส่วน (ค) นั้นได้แยกเป็น มาตรา 12 ตรี ส่วนบทกำหนดโทษยังเท่าเดิม คือต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

¹⁸ มาตรา 12 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2535

มาตรา 12 ตรี ได้นำข้อห้ามในส่วน of มาตรา 8 (ค) มาเพิ่มเป็น มาตรา 12 ตรี และเพิ่มบทลงโทษ ให้มีโทษจำคุกด้วย คือต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ประเด็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา 12 ตรี ที่ไม่แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือนายตรวจ ทันทีเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินที่มีผู้นำมาเสนอขาย หรือโอนให้เป็นทรัพย์สินประเภทประเภทโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่ห้าแสนถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท

และการแก้ไขกฎหมายในครั้งนี้อย่างเพิ่มบทบัญญัติให้ครอบคลุมถึงนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนนิติบุคคลด้วยโดยถ้าหากเป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลด้วยต้องรับโทษตามความผิดนั้นด้วย

2. ความหมายการขายทอดตลาดและค่าของเก่า

2.1 ความหมายการขายทอดตลาด

การขายทอดตลาด เป็นวิธีการขายทรัพย์สินแบบหนึ่งที่ใช้กันมาแต่ครั้งโบราณก่อนคริสตกาลปรากฏหลักฐานตามกฎหมายโรมัน ว่าด้วยการขายทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำเงินมาใช้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งธุรกิจการขายทอดตลาดในประเทศไทยนั้น กล่าวกันว่าในสมัยรัชกาลที่ 5 กรุงรัตนโกสินทร์ มีชาวต่างประเทศฝ่ายตะวันตกเข้ามาค้าขายมากขึ้น จึงได้เริ่มมีธุรกิจการขายทอดตลาด ในธุรกิจการขายทอดตลาดนั้นจะมีบุคคลและชาวต่างประเทศเป็นผู้ดำเนินการเพราะคนไทยในสมัยนั้นยังไม่คุ้นเคยกับธุรกิจประเภทนี้ ต่อมาจึงเริ่มมีเอกชนและบริษัทคนไทยทำธุรกิจชนิดนี้จนมีมากมายในปัจจุบัน¹⁹

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พุทธศักราช 2474 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการขายทอดตลาดโดยตรงแต่กับไม่มีการให้ความหมาย หรือกำหนดคำจำกัดความของการขายทอดตลาดไว้ โดยได้กำหนดรายละเอียดการควบคุม การประกอบกิจการ การขออนุญาต หรือบทกำหนดโทษหากมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกฎหมาย จึงเกิดความไม่ชัดเจนของคำว่า การขายทอดตลาด หากแต่คำว่า การขายทอดตลาด ได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น คือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 509 – มาตรา 517 ในส่วนที่ 3 บัญญัติว่า “การขายทอดตลาด

¹⁹ วันดี เอื้อสกุลพิทักษ์, *การขายทอดตลาด*, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550, หน้า 8

ยอมบริบูรณ์เมื่อผู้ทอดตลาด แสดงความตกลงด้วยเคาะไม้ หรือด้วยกริยาอื่นใดอย่างหนึ่งตาม จารีตประเพณีในการขายทอดตลาด ถ้ายังไม่ได้แสดงเช่นนั้นอยู่ตราบใด ท่านว่าผู้สู้ราคาจะถอนคำสู้ ราคาของตนเสียก็ยังถอนได้” แต่ก็ไม่ได้ให้ความหมายหรือ คำจำกัดความของ “การขายทอดตลาด” ไว้โดยตรง

“ขายทอดตลาด” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมาย หมายถึง การขายทรัพย์สินที่กระทำโดยเปิดเผยแก่บุคคลทั่วไปด้วยวิธีเปิดโอกาสให้ ผู้ซื้อสู้ราคากัน ผู้ใดให้ราคาสูงสุดและผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงด้วยเคาะไม้หรือด้วยกริยาอย่างอื่นตามจารีต ประเพณีในการขายทอดตลาด การซื้อขายนั้นยอมเป็นอันสมบูรณ์²⁰

2.2 ความหมายของการค้าของเก่า

“ของเก่า”²¹ พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้ให้คำจำกัดความไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าวโดยความหมายไว้ว่า “ของเก่า” หมายความว่า ทรัพย์สินที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่น อย่างทรัพย์สินที่ใช้แล้ว ทั้งนี้รวมถึง ของโบราณด้วย

“ของเก่า”²² ตามตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายความว่า ของโบราณ ของใช้แล้ว ทรัพย์สินที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่น อย่างทรัพย์สินที่ใช้แล้ว ทั้งนี้ รวมถึงของโบราณด้วย

ดังนั้น จากความหมายของคำว่า ของเก่า ตามพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 จึงเป็นคำที่มีความหมายกว้างและต้องตีความหรือหา ความหมายในส่วนของทรัพย์สินว่าทรัพย์สินใดบ้าง หรือประเภทใดที่ถือว่าเป็นของเก่า เนื่องจาก “ทรัพย์สิน” ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 ได้บัญญัติว่า ทรัพย์สิน หมายถึง วัตถุมีรูปร่าง ดังนั้นทรัพย์สินที่มีการเสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือการจำหน่ายด้วยวิธีอื่นๆ และยังรวมไปถึงของโบราณ ก็ถือว่าเป็นของเก่าด้วย

“ของเก่า” จากคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 1675/2512 คำว่า “ของเก่า” ตามพระราชบัญญัติ การควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 มาตรา 3 นั้น หมายความว่า ทรัพย์สินที่เสนอขายแลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายหรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์สินที่ใช้แล้ว ซึ่งไม่ จำเป็นจะต้องเป็นของที่ใช้แล้วเสมอไป

²⁰ ราชบัณฑิตยสถาน(2554) พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 190

²¹ มาตรา 4 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

²² ราชบัณฑิตยสถาน(2554) พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 179

“ของโบราณ” ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ได้ให้ความหมายของคำว่า “โบราณวัตถุ” ว่าหมายถึงสังหริมทรัพย์ที่เป็นของโบราณ ไม่ว่าจะเป็่ลิ่งประดิษฐ์หรือเป็่ลิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือเป็่ลิ่งเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซากมนุษย์หรือซากสัตว์ หรือโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของสังหริมทรัพย์นั้น เป็่ลิ่งประโยชน์ในทางศิลปะประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี²³

กฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2524) ออกตามความในพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ข้อ 8 ได้กำหนดประเภทของการค้าของเก่าจากการกำหนดค่าธรรมเนียมของเก่าแต่ละประเภท ดังนี้

(ก) ประเภท โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

(ข) ประเภท เพชร พลอย ทอง นาก เงิน หรืออัญมณี

(ค) ประเภทรถยนต์ ตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์

(ง) ประเภทอื่นๆ

ซึ่งจากการกำหนดประเภทของการค้าของเก่า ดังกล่าว เป็นการกำหนดว่าทรัพย์ดังกล่าว ถือเป็นของเก่าตามพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ ตามคำจำกัดความตามกฎหมาย คือ ทรัพย์ที่เสนอขาย แลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายโดยประการอื่น อย่างทรัพย์ที่ใช้แล้ว หรือไม่จำเป็นจะต้องเป็นของที่ใช้แล้วเสมอไปและรวมถึงของโบราณด้วย ซึ่งเมื่อมีการค้าขายทรัพย์ดังกล่าวจึงขอมีการขอใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานก่อน จึงจะสามารถทำการค้าขายได้

3. การควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าในอดีต

การควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า เริ่มขึ้นจากมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ว่า “โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรควบคุมกิจการขายทอดตลาดและค้าของเก่าให้ดีขึ้น”²⁴ โดยตราเป็นพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 เพื่อควบคุมการ

²³ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

²⁴ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 7/2549 หน้า 4

ขายทอดตลาดและค่าของเก่า ของภาคเอกชน จึงได้บัญญัติให้ต้องมีการขออนุญาตประกอบอาชีพ การขายทอดตลาดและค่าของเก่า กำหนดคุณลักษณะของบุคคลที่จะประกอบอาชีพ เช่น กำหนด เรื่องอายุ กำหนดให้ต้องพูดภาษาไทยได้ หรือต้องไม่เคยต้องโทษคดีอาญาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริต และการปฏิบัติตนเมื่อได้รับใบอนุญาต การย้ายสถานที่การเลิกกิจการ และการกำหนด บทลงโทษต่างๆ หากมีการฝ่าฝืนกฎระเบียบจากรัฐ ยกเว้นการขายทอดตลาด ที่เป็นการดำเนินการ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและเพื่อประโยชน์สมาคม สาธารณประโยชน์ มิได้ปฏิบัติหรือ ถูกควบคุม ตามกฎหมายนี้

สำหรับการควบคุมการประกอบอาชีพดังกล่าว ภาครัฐกระทรวงมหาดไทยเป็น หน่วยงานที่กำกับดูแลกฎหมายฉบับดังกล่าวและในอดีตได้มีการออกกฎกระทรวง (ฉบับที่ 2) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า แต่งตั้งเจ้าพนักงาน ผู้ออกใบอนุญาต ดังนี้²⁵

1) ผู้บังคับการกองสอบสวนกลาง หรือผู้แทน สำหรับจังหวัดเขตพระนครและธนบุรี เนื่องจากหน่วยงานตำรวจขณะนั้นยังขึ้นกับกระทรวงมหาดไทย

2) ข้าหลวงประจำจังหวัด หรือผู้รักษาการแทน สำหรับเขตจังหวัดอื่นในปี 2491 ได้มี การออกกฎกระทรวงเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้ที่เป็นเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต สำหรับจังหวัดเขต พระนครและธนบุรี เป็นหัวหน้ากองทะเบียนหรือผู้รักษาการแทน ส่วนเขตจังหวัดอื่นไม่เปลี่ยนแปลง ในปี พ.ศ. 2548 ได้มีการโอนกิจการของตำรวจตามกฎหมายดังกล่าวมาให้กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบแทน จึงมีออกกฎกระทรวงการเปลี่ยนแปลงเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต สำหรับ ในเขตกรุงเทพมหานคร มาเป็นอธิบดีกรมการปกครอง

การควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า ภาครัฐได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่ ในการตรวจสอบควบคุมการประกอบอาชีพดังกล่าว เรียกว่า นายตรวจ ได้แก่ ฝ่ายปกครองตำแหน่ง นายอำเภอ ตำรวจตำแหน่งสารวัตรหรือผู้บังคับกองขึ้นไป และได้แก้ไขตำแหน่งผู้ที่เป็นนายตรวจ จากเดิมมาเป็น ปลัดอำเภอตรีขึ้นไป หรือร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

ในปี พ.ศ. 2548 ได้มีการโอนกิจการของตำรวจตามกฎหมายดังกล่าวมาให้ กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบแทน จึงมีออกกฎกระทรวงแก้ไขให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง อธิบดี กรมการปกครอง ข้าราชการพลเรือนสังกัดกรมการปกครอง ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ทำหน้าที่นายตรวจได้มีการควบคุมการประกอบอาชีพดังกล่าว โดยมีกำหนดบทลงโทษที่มีโทษ

²⁵ กฎกระทรวง (ฉบับที่ 2) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พุทธศักราช 2474

สูงขึ้นไป เช่น มาตรา 12 ที่กำหนดบทลงโทษกรณีประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า โดยไม่ได้รับใบอนุญาต จากปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท ปัจจุบันปรับแก้ เป็น จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น การควบคุมการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ซึ่งในอดีตรัฐยังไม่เข้ามาควบคุมแต่ รัฐได้เข้ามาควบคุมการประกอบอาชีพดังกล่าวมาตั้งแต่ ปี 2474 ตามพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 โดยได้มีการออกกฎ ระเบียบ กฎหมายออกมาควบคุมการประกอบอาชีพดังกล่าวหลายครั้งแต่ยังพบว่า การควบคุมการประกอบอาชีพยังมีความไม่เหมาะสม

4. ความแตกต่างในรูปแบบและวิธีการขายทอดตลาดและการค้าของเก่า

4.1 รูปแบบการขายทอดตลาด

เมื่อพิจารณากฎหมายดังกล่าวแล้ว กฎหมายฉบับนี้ได้มีการนำรูปแบบและวิธีการซื้อขายของเก่า ไว้ 2 กรณี คือ การค้าขายในรูปแบบของการขายทอดตลาดและการค้าขายของเก่าทั่วไป แต่สำหรับการขายทอดตลาดไม่ได้เฉพาะเจาะจงในทรัพย์ที่เป็นของเก่าเท่านั้นการขายทอดตลาดตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง (กฎ) น. การขายทรัพย์สินที่กระทำโดยเปิดเผยแก่บุคคลทั่วไปด้วยวิธีเปิดโอกาสให้ผู้ซื้อสู้ราคากัน ผู้ใดให้ราคาสูงสุดและ ผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงด้วยเคาะไม้หรือด้วยกริยาอย่างอื่นตามจารีตประเพณีในการขาย ทอดตลาด การซื้อขายนั้นย่อมเป็นอันสมบูรณ์²⁶

การขายทอดตลาด ตาม Black's Law Dictionary หมายถึง การขายทรัพย์สินให้แก่ผู้ที่เสนอราคาสูงสุด²⁷

การขายทอดตลาด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 หมวด 4 ส่วนที่ 3 การขายทอดตลาด มาตรา 509-517 ได้กล่าวถึงการขายทอดตลาด เช่น การขายทอดตลาดจะบริบูรณ์ เมื่อผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงด้วยเคาะไม้ หรือด้วยกริยาอย่างใดอย่างหนึ่งตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด ผู้ซื้อในการขายทอดตลาดต้องทำตามคำโฆษณาบอกขาย เมื่อผู้ทอดตลาดเห็นว่าราคาซึ่งมีผู้สู้ราคาสูงสุดนั้นยังไม่เพียงพอผู้ทอดตลาดอาจถอนทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดได้ แต่ก็ไม่ได้ให้ความหมายของการขายทอดตลาด

²⁶ ราชบัณฑิตยสถาน(2554) พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 190

²⁷ Black's Law Dictionary "Auction" mean a sale of property to the highest bidder

การขายทอดตลาดของไทย หรือเรียกว่า “การขายเลหลัง”²⁸ ซึ่งเป็นลักษณะของการซื้อขายที่มีลักษณะแตกต่างจากการขายธรรมดาทั่วไป โดยเป็นการขายที่เปิดเผยมโอกาสให้บุคคลทั่วไปที่สนใจมาเสนอราคาแข่งขันกัน หากผู้สู้ราคาผู้ใดที่เสนอราคาสูงสุดก็ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับทรัพย์นั้นไปขายทอดตลาดในประเทศไทย เริ่มจากการที่มีชาวต่างชาติเข้ามาทำการค้าขายและนำเอารูปแบบดังกล่าวมาด้วย จึงมีการเริ่มประกอบอาชีพขายทอดตลาดในไทยตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5²⁹

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบ วิธีการในการขายทอดตลาดแล้ว ก็จะเป็นวิธีการในการโฆษณาเชิญชวนและให้มีการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์ที่นำมาขายทอดตลาดโดยการให้ผู้ที่ประสงค์จะต้องการซื้อทรัพย์ที่นำออกมาขายทอดตลาดหรือว่าประมูลได้มีการเสนอราคาแข่งขันกันเพื่อให้ได้ราคาที่สูง หากใครที่ต้องการจะซื้อทรัพย์ที่นำมาขายทอดตลาดก็ต้องเสนอราคาเพื่อแข่งขันกับบุคคลอื่น ถ้าหากผู้ใดที่เสนอราคาสูงสุด บุคคลนั้นก็จะได้รับทรัพย์นั้นไป แต่ก็ต้องชำระราคาตามที่ตนเองได้เสนอราคาไว้จึงมีความแตกต่างจากการค้า หรือซื้อขายทรัพย์โดยทั่วไป

4.2 รูปแบบการค้าของเก่า

การค้าของเก่าตามกฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้ให้ความหมายของคำว่าของเก่าไว้ดังนี้ “ของเก่า” หมายความว่า ทรัพย์ที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์ที่ใช้แล้ว ทั้งนี้รวมถึงของโบราณด้วย³⁰

ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 “ของเก่า” หมายถึง ของโบราณ ของใช้แล้ว ทรัพย์ที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่น อย่างทรัพย์ที่ใช้แล้ว ทั้งนี้ รวมถึงของโบราณด้วย³¹

“ค้า” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่าคือการซื้อขายสินค้าหรือบริการ³²

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน และคำนิยามของกฎหมายกฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พอสรุปได้ว่ารูปแบบของการค้าของเก่าเป็นการซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือ จำหน่าย หรือการบริการซึ่งทรัพย์ที่เป็นของโบราณหรืออย่างทรัพย์ที่ใช้แล้ว โดยรูปแบบวิธีการนั้นเป็นการค้าขาย ซื้อขาย แลกเปลี่ยน ที่เป็นรูปแบบธรรมดาทั่วไป

²⁸ วันดี เอื้อสกุลพิทักษ์, *การขายทอดตลาด*, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550, หน้า 8

²⁹ “เพ็งอ้าง”

³⁰ มาตรา 4 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

³¹ ราชบัณฑิตยสถาน (2554) พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 179

³² ราชบัณฑิตยสถาน (2554) พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 253

5. การขายทอดตลาดและค่าของเก่าทางอิเล็กทรอนิกส์

5.1 กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

การเสนอกรอบทางกฎหมายของคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศ แห่งสหประชาชาติ (United Nations Commission on International Trade Law – UNCITRAL) ที่เห็นชอบ Model Law on Electronic Commerce เพื่อเสนอกรอบกฎหมายที่ยอมรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านทาง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะอินเทอร์เน็ต อีดีไอ (EDI) โททาสาร์ เป็นต้น เพื่อให้ประเทศสมาชิกต่างๆ ใช้เป็นกรอบแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับกรอบแนวทางดังกล่าว ประเทศไทย เริ่มมีการนำกรอบแนวคิดดังกล่าวมาดำเนินการ โดยคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้กระทรวงยุติธรรม ดำเนินการ โครงการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ในปี พ.ศ. 2540³³ และมีการ บัญญัติกฎหมายออกมาบังคับใช้เพื่อควบคุมรับรองการกระทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ให้มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย เช่นเดียวกับวิธีการทำธุรกรรมตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามวิธีปกติทั่วไปและเพื่อให้มีความ เหมาะสมและสอดคล้องกับนานาอารยประเทศ หลักการสำคัญของกฎหมายฉบับนี้คือ การรับรอง สถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้เหมือนการทำด้วยเอกสารหลักฐานเป็นหนังสือ

การทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ในปัจจุบันได้เข้ามามีบทบาทและเปลี่ยนแปลง รูปแบบวิธีการในการติดต่อซื้อขายหรือการทำธุรกรรมต่างๆ ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่การ ติดต่อซื้อขาย การทำธุรกรรมซึ่งหน้ากัน ปัจจุบันตั้งแต่ที่มีการเปลี่ยนแปลง ทางด้านการ ติดต่อสื่อสารทางเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้โดยแพร่หลาย ทำให้การติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว สะดวก ประหยัดเวลา มีประสิทธิภาพ โดยที่ไม่ต้อง เดินทางหรือติดต่อสื่อสารซึ่งหน้า เหมือนในอดีตจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีดังกล่าวทำให้มีการนำเอารูปแบบการติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวมาใช้ในการประกอบกิจการ หรือการกระทำธุรกรรมต่างๆ เป็นจำนวนมาก ปัญหาที่เกิดกับการทำนิติกรรมสัญญาที่กฎหมายไทย ที่บัญญัติให้การทำนิติกรรมบางประเภท เช่น มาตรา 456 การซื้อขายต้องทำเป็นหนังสือ จึงเกิด ปัญหาอุปสรรคในการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวเป็นการบัญญัติเพื่อรองรับให้มีผลบังคับตามกฎหมาย ในการกระทำธุรกรรมผ่าน ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของข้อความ การทำ คำเสนอ คำสนอง โดยให้มีผลบังคับเหมือนดังเช่นเดียวกับการจัดทำเอกสารหลักฐานเป็นหนังสือ

³³ ที่มากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ E-commerce ไทย สืบค้นจาก <http://aommieblog.wordpress.com>

ตามมาตรา 7 และมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ที่ห้ามมิให้มีการปฏิเสธ ซึ่งข้อความที่อยู่ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ที่มีความผูกพันและมีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย และการรับรองข้อความอิเล็กทรอนิกส์ที่ถือว่าได้ทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือเอกสารมาแสดงแล้ว โดยข้อความนั้นสามารถเข้าถึง สามารถนำกลับมาใช้ใหม่อีก ซึ่งความหมายแห่งข้อความอิเล็กทรอนิกส์นั้นยังคงเหมือนเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปหรือแม้กระทั่งขั้นตอนการลงลายมือชื่อที่กฎหมายฉบับนี้ก็ยังไม่ให้การรองรับความสมบูรณ์ในการทำธุรกรรมกรณีที่ต้องมีการลงลายมือชื่อ โดยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือรูปแบบที่กำหนด ได้แก่ ต้องเป็นวิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ และสามารถแสดงหรือยืนยันได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อนั้นได้ให้การรับรองลายมือชื่อดังกล่าวว่าเป็นของตนเอง รวมถึงความน่าเชื่อถือของรูปแบบวิธีการในการทำธุรกรรมผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องดำเนินการตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาด้วย

5.2 การจดทะเบียนพาณิชย์ ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ในการประกอบอาชีพไม่ว่าจะเป็นการค้าของเก่าหรือการขายทอดตลาด ผู้ที่ประกอบอาชีพดังกล่าว ถือว่าเป็นการผู้ประกอบการพาณิชย์³⁴ ตามกฎหมายทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้การค้า การขาย การขายทอดตลาดการแลกเปลี่ยนถือเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพพาณิชย์เป็นอาชีพปกติและต้องมีการจดทะเบียนพาณิชย์โดยยื่นจดทะเบียนพาณิชย์แห่งสำนักงานท้องที่ที่กำหนดซึ่งในส่วนของการค้าของเก่าหรือการขายทอดตลาดหากมีการประกอบอาชีพดังกล่าวผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภาครัฐ โดยกระทรวงพาณิชย์ ได้มีประกาศเรื่องให้ผู้ประกอบการพาณิชย์ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ต้องมาจดทะเบียนพาณิชย์ตามกฎหมายซึ่งประกาศดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้ประกอบการพาณิชย์ ต้องทำการจดทะเบียนพาณิชย์ เช่น การซื้อขายสินค้า หรือบริการโดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต³⁵

5.3 การค้าของเก่าและขายทอดตลาดทางอิเล็กทรอนิกส์

กฎหมายที่ใช้บังคับการค้าของเก่าและขายทอดตลาดของไทย ประกอบไปด้วยพระราชบัญญัติกฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายทั้ง 2 ฉบับ เป็นการควบคุมการค้าของเก่า หรือขายทอดตลาดที่มีลักษณะปกติทั่วไป มิได้บัญญัติถึงวิธีการในการค้าของเก่า หรือขายทอดตลาดที่เป็นรูปแบบผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ตที่มีรูปแบบวิธีการทำธุรกรรมแตกต่างกัน จึงเกิดปัญหาในการ

³⁴ มาตรา 5 (4) แห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499

³⁵ ข้อ 5 (3) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง ให้ผู้ประกอบการพาณิชย์ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ต้องมาจดทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2553

บังคับใช้กฎหมาย ความล้มสมัย หรือความไม่เหมาะสมของกฎหมายไทยในการควบคุม ตรวจสอบ หรือการบังคับใช้ให้สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการค้า ของเก่า และขายทอดตลาด อย่างไรก็ตาม ในปี 2544 ภาครัฐได้มีการบัญญัติกฎหมายออกมาเพื่อ รองรับกับการประกอบธุรกรรมทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ซึ่งในการบังคับใช้กฎหมายสำหรับการ ประกอบอาชีพดังกล่าวต้องนำกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องมาปรับและบังคับใช้ เพื่อให้มีการทำ ธุรกรรมไม่ว่าในส่วนของการค้าของเก่าหรือการขายทอดตลาด มีผลบังคับตามกฎหมาย พระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 มิได้บัญญัติ ถึงวิธีการ หรือรูปแบบ ขั้นตอนในการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าทาง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่อย่างใด ดังนั้น จึงต้องไปปฏิบัติหรืออ้างอิงด้วยกฎหมายอื่น ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 ที่ต้องมีการจดทะเบียนพาณิชย์ธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

สำหรับผู้ประกอบพาณิชย์กิจการซื้อขายสินค้า หรือบริการโดยวิธีการ ใช้สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 มาตรา 7 และมาตรา 8 ให้การรับรองและความสมบูรณ์หรือการมีผลบังคับใช้ ตามกฎหมายของข้อความ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เช่นการทำเป็นหนังสือ จากการ ที่กฎหมายหลัก อย่างพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ที่บัญญัติ มาเป็นเวลายาวนานหลายปี ถึงแม้จะมีการแก้ไขกฎหมายมาแล้วถึง 4 ครั้ง แต่ก็ยังไม่ได้มีการบัญญัติ ถึงวิธีการในการค้าของเก่าหรือขายทอดตลาดทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เกิดความสับสนแก่ประชาชนผู้ประกอบอาชีพและแก่เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติเนื่องจากกฎหมายไม่มีการ บัญญัติไว้ แต่ต้องนำกฎหมายอื่นมาปรับใช้

6. การขายทอดตลาดและค้าของเก่ากับการรับของโจร

การขายทอดตลาดและการค้าของเก่า เป็นการซื้อขายทรัพย์สินที่ต้องมีการควบคุม ตรวจสอบจากภาครัฐ เนื่องจากมักปรากฏข่าวสารอยู่เป็นประจำไม่ว่าสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ว่ามีการลักขโมยทรัพย์สินของประชาชน เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า สายไฟ เหล็ก ฯลฯ เป็นต้น และในการนำทรัพย์สินที่ถูกขโมย หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด ไปจำหน่าย หรือแปรสภาพมักจะเป็นสถานที่ที่รับซื้อของเก่า ร้านรับซื้อของเก่าอาจกลายเป็นจำเลยของสังคม หรืออาจต้องหาคดีอาญาฐานรับของโจร ไม่ว่าจะมิเจตนาหรือไม่ก็ตาม การป้องกันและแก้ปัญหา ที่เกิดจากการประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ภาครัฐจึงต้องมีการควบคุมหรือกำกับ ดูแล และตรวจสอบการประกอบอาชีพของภาคเอกชนอย่างใกล้ชิด เพื่อมิให้สังคม ได้รับความ

เดือดร้อนหากผู้ที่กระทำผิดยังสามารถนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดไปจำหน่าย ยังร้านรับซื้อของเก่าได้ ปัญหาการลักทรัพย์ก็จะมีเพิ่มมากขึ้น แต่หากร้านรับซื้อของเก่าหรือการขายทอดตลาด มีการปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น มีการจัดทำบัญชี การรับซื้อ-จำหน่ายทรัพย์สิน การระบุแหล่งที่มา ระบุตัวบุคคลที่นำทรัพย์สินมาจำหน่าย การตรวจสอบการได้มาซึ่งทรัพย์สิน ก็จะเป็นมาตรการในการควบคุมการกระทำผิดกฎหมายไม่ให้มีการนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดมาจำหน่าย หรือมีแหล่งรับซื้อก็จะเป็นมาตรการในการป้องกันลดปัญหาดังกล่าว และเพื่อมิให้ตนเอง คือร้านรับซื้อของเก่าหรือขายทอดตลาดต้องถูกดำเนินคดีฐานรับของโจร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 357 ที่บัญญัติว่าผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใด ซึ่งทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ นื้อ โกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์สิน ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร³⁶

7. ระบบใบอนุญาต

การนำระบบการออกใบอนุญาต มาใช้ในการควบคุมการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดและค้าของเก่าตามพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ รูปแบบ วิธีการในการควบคุม โดยการออกใบอนุญาต ดังนั้น ผู้ที่จะประกอบอาชีพดังกล่าว ต้องมีใบอนุญาตหรือต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตก่อน จึงสามารถทำการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าได้ จึงถือเป็นการควบคุมการประกอบอาชีพดังกล่าวโดยการนำเอาระบบใบอนุญาตมาควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า โดยในการออกใบอนุญาตนั้น มีรูปแบบระบบใบอนุญาต 2 ระบบ ได้แก่ ระบบการออกใบอนุญาตทั่วไป และการออกใบอนุญาตทางอิเล็กทรอนิกส์หรือ e-DOPA License

7.1 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2548 ได้กำหนดรูปแบบการออกใบอนุญาต โดยให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเมื่อรับคำร้อง เอกสารต่างๆ พร้อมความเห็นเสนอมาให้พิจารณาในการออกใบอนุญาตจากอำเภอ หรือกรมการปกครองแก่ผู้ยื่นคำร้อง แล้วเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตต้องดำเนินการทำคำสั่ง ภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่รับคำร้องขออนุญาต หากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตมีคำสั่งทางปกครองให้ออกใบอนุญาตแล้วก็ให้ส่งเรื่องคืน

³⁶ มาตรา 357 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

พร้อมใบอนุญาตที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตได้ลงนามอนุมัติแก่หน่วยรับเรื่องราว คืออำเภอและ
สำนักสอบสวนและนิติการเพื่อมอบใบอนุญาตแก่ผู้ยื่นเรื่องและชำระอัตราค่าธรรมเนียมตาม
ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเป็นระบบในการออกใบอนุญาตเป็นแบบปกติทั่วไป

7.2 การออกใบอนุญาตทางอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันเนื่องจากกรมการปกครอง ได้มีการ
พัฒนาระบบการออกใบอนุญาตแทนรูปแบบเดิม โดยนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ใน
ตามภารกิจงานการขายทอดตลาดและค้าของเก่า เช่น การออกใบอนุญาต เรียกว่า “ระบบ e-DOPA
License”³⁷ ซึ่งระบบดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนรูปแบบวิธีการในการออก ใบอนุญาตจากที่เคยทำเคย
ดำเนินการต่างๆ ในแบบฟอร์มที่เป็นเอกสารทั่วไป เปลี่ยนมาเป็นการ ดำเนินการต่างๆ เช่น แบบคำร้อง
กรอกข้อมูล รายละเอียดๆ และการออกใบอนุญาตจะดำเนินการ ในระบบ โปรแกรมอิเล็กทรอนิกส์
หรือ (e-DOPA License) บนเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อความ สะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ มีระบบ
การตรวจสอบข้อมูลการออกใบอนุญาตหรือการดำเนินการต่างๆ ที่สามารถควบคุมตรวจสอบได้
ถูกต้องรวดเร็ว

8. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

8.1 ทฤษฎีการใช้อำนาจรัฐ

ในการก่อกำเนิดรัฐ ตามแนวความคิดของทฤษฎีสัญญาประชาคม (Theory of
social contract) ของโทมัส ฮอบส์ มองว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่โหดร้าย มีความเห็นแก่ตัวและมนุษย์
สามารถกระทำการใดๆ ก็ได้เพราะทุกคนมีความเท่าเทียมเสมอกัน ธรรมชาติได้สร้างให้เราเท่าเทียม
กันทั้งทางกายและใจ ในความเท่าเทียมและความเสมอภาคของมนุษย์นั้นก่อให้เกิดความขัดแย้ง
เพราะทุกคนเสมอภาคเท่าเทียมกันและต้องการสิ่งที่ตนต้องการ เมื่อเกิดความต้องการในสิ่งเดียวกัน
จึงทำให้เกิดการต่อสู้ และเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งเกรงเกรง ต่อสู้กัน จึงก่อให้เกิดพันธะสัญญา
ร่วมกัน เพื่อยับยั้งความขัดแย้ง เพื่อให้สังคมสงบสุข โดยสละหรือจำกัดเสรีภาพของตนเองบางส่วน
สิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าวที่ทุกคนได้มอบให้กับรัฐหรือผู้ปกครอง เป็นผู้ใช้ เพื่อปกป้องคุ้มครอง
สิทธิของประชาคม และมองว่า รัฐเกิดจากเจตนารมณ์ของมนุษย์

จอห์น ล็อก มองว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมเสมอภาคกันตามธรรมชาติ
และมนุษย์ทุกคนไม่ได้ทำการสละซึ่งสิทธิ เสรีภาพของตนเองทั้งหมดให้กับผู้ปกครองหรือรัฐ
แต่สละเท่าที่เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมเท่านั้น แต่ยังคงรักษาซึ่งสิทธิ เสรีภาพส่วนใหญ่

³⁷ หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท 0307.5/ว 20795 ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2558

ของตนเอาไว้ จากแนวคิดสัญญาประชาคมดังกล่าวจึงก่อให้เกิดรัฐ และการบัญญัติกฎหมายออกมาควบคุม จำกัดสิทธิของผู้คนในสังคม เพื่อความสงบสุข เรียบร้อย และรักษาสีทธิของประชาคมส่วนใหญ่³⁸

ทฤษฎีทางกฎหมาย (Legal or juristic theory) มีแนวคิดว่ารัฐ เกิดจากความจำเป็นทางกฎหมาย เมื่อคนมาอยู่รวมกันเป็นสังคมจำนวนมาก ย่อมต้องมีกฎหมายขึ้นมาเพื่อกำหนดมาตรฐานแห่งพฤติกรรม และยังคงมีองค์การที่ทำหน้าที่ในการดูแลควบคุมความประพฤติหรือการปฏิบัติ ของคน คือรัฐ³⁹ การใช้อำนาจรัฐแบ่งออกได้เป็นการใช้อำนาจรัฐ โดยองค์กรนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ แต่การใช้อำนาจรัฐโดยฝ่ายบริหารนั้นแยกออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ รัฐบาล และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือองค์กรฝ่ายปกครอง ซึ่งฝ่ายปกครอง เป็นผู้ปฏิบัติหรือนำนโยบาย รัฐบาลหรือกฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้บัญญัติไว้ให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงถือเป็นกลไกหรือเครื่องมือของรัฐในการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของรัฐ การวางกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการกระทำของเอกชนตามตัวบทกฎหมายที่ให้อำนาจไว้

ภารกิจของรัฐ หรือบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อสังคม ประชาชน ที่อยู่ภายใต้การปกครอง เพราะรัฐเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มคนในสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มคน ซึ่งภารกิจของรัฐสามารถแยกได้เป็น ภารกิจในด้านการวางข้อบังคับของสังคม การวางระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ หรือระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับความประพฤติของสังคมที่มีความสัมพันธ์อยู่ร่วมกัน เช่น ความสัมพันธ์ด้านทางแพ่งและทางอาญา ซึ่งจากการวางข้อบังคับดังกล่าวก่อให้เกิดสถานะเป็นกฎหมาย เพื่อเป็นหลักประกันการเคารพอชีวิตความเป็นอยู่ ต่อกรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของความเป็นระเบียบด้านครอบครัว การแบ่งปันการใช้ทรัพย์สิน หรือความยุติธรรม ในการวางกฎข้อบังคับของรัฐอาจแบ่งเป็น⁴⁰

- 1) การวางข้อบังคับในลักษณะห้ามมิให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเอกชนไม่สามารถดำเนินการสิ่งที่ถูกห้ามได้
- 2) การวางข้อบังคับ ในลักษณะให้เอกชนกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง
- 3) การวางข้อบังคับในลักษณะอนุญาตให้เอกชนดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

³⁸ ทฤษฎีสัญญาประชาคม (Theory of social contract) สืบค้นจาก www.baanjomiyut.com

³⁹ บทที่ 4 ที่มาและจุดมุ่งหมายรัฐ สืบค้นจาก e-book.ram.edu/e-book/p/PS103/chapter4.pdf

⁴⁰ เอกนุญ วงศ์สวัสดิ์กุล, ภารกิจและการดำเนินการฝ่ายปกครอง กฎหมายปกครองชั้นสูง, หน่วยที่ 3 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

8.2 ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement theory)

การแนวคิดในการควบคุมการบังคับใช้กฎหมายของสมาชิกในสังคมที่อยู่ร่วมกัน รวมถึงการควบคุมความประพฤติของมนุษย์ในสังคมที่จะนำไปสู่การกระทำผิด ตามปรัชญาการบังคับใช้กฎหมายได้กำหนดไว้ดังนี้⁴¹

8.2.1 รัฐเป็นผู้ใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการประพฤติและพิทักษ์คุ้มครองผลประโยชน์ของสมาชิก ตามหลักของกฎหมายมหาชนที่รัฐมีอำนาจเหนือราษฎรมิได้ หมายถึงรวมถึงกฎหมายเอกชนอันเป็นกฎหมายว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างราษฎรในฐานะเท่าเทียมกัน

8.2.2 รัฐเป็นผู้ที่ได้รับอำนาจมอบหมาย (Mandate) จัดสรรเจ้าหน้าที่ควบคุมรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ความผาสุกของชุมชนให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และกฎหมายโดยเคร่งครัด

8.2.3 การบังคับใช้กฎหมายจะต้องบังคับใช้กฎหมายกับสังคมอย่างเสมอภาค ภายใต้หลักนิติธรรม (Justice under law) ปราศจากความลำเอียง หรือรังเกียจเด็ดฉันทันทีโดยสิ้นเชิง เนื่องจากการบริหารงานของรัฐบาลนั้น จำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายเป็นเครื่องมือในการบริหารปกครองประเทศ โดยการบัญญัติเป็นกฎหมายออกควบคุมความประพฤติของสมาชิกให้ต้องกระทำหรือไม่ให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของรัฐ ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยขึ้นในสังคม ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายจึงจำเป็นที่จะต้องมีสภาพการบังคับใช้และมีความเสมอภาค เท่าเทียม ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และในการควบคุมการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าของรัฐ ตามพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 นั้น ฝ่ายปกครอง ซึ่งเป็นเครื่องมือกลไกของรัฐในการบังคับใช้กฎหมาย

⁴¹ ทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement theory) สืบค้นจาก csd.go.th/Dimensions_csd/Chapter%2003

บทที่ 3

กฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

1. กฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าไทย

1.1 วัตถุประสงค์ของกฎหมาย

กฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าเฉพาะในส่วนที่เป็นการดำเนินการหรือประกอบอาชีพของภาคเอกชน เท่านั้น เนื่องจากการประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า เป็นกิจการที่จะต้องมีการตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแลโดยหน่วยงานภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้เอกชนดำเนินการได้โดยเสรี โดยให้ความสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งการประกอบอาชีพดังกล่าวรัฐมองว่าอาจก่อให้เกิดปัญหา ผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งในการประกอบอาชีพดังกล่าวอาจเป็นสถานที่ในการเก็บ จำหน่าย หรือเป็นแหล่งพักสำหรับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด สถานที่รับของโจร หรือของบุคคลกลุ่มมิจฉาชีพ เป็นต้น และตลอดถึงการควบคุม กำกับดูแลบุคคล นิติบุคคล โดยผู้ที่จะได้รับใบอนุญาตจะต้องมีการตรวจสอบคุณสมบัติด้านอายุ ด้านความรู้ และต้องตรวจสอบประวัติในทางคดีอาญา ว่าเป็นบุคคล ที่กฎหมายห้ามประกอบอาชีพดังกล่าวหรือไม่ โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายมุ่งควบคุมเฉพาะที่กระทำเป็นอาชีพเท่านั้น ตามแนวคำพิพากษาฎีกาที่ 823/2476 ทองที่จำเลยรับซื้อหรือรับแลกเปลี่ยนไว้ไม่ใช่เนื้อทองธรรมดา แต่เป็นทองรูปพรรณที่มีคนเสนอขายหรือแลกเปลี่ยนต่อจำเลยอย่างทรัพย์สินที่ใช้แล้วจึงเป็น “ของเก่า” ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 และคำว่า “ค้ำ” ในพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่ารวมถึงการรับซื้อหรือรับแลกเปลี่ยนด้วยเมื่อจำเลยรับซื้อหรือรับแลกเปลี่ยนของเก่ามาก็เป็นการค้ำของเก่า และจำเลย ตั้งร้านทำการค้ำดังนี้ “เป็นอาชีพ” จำเลยต้องมีความผิดตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว หรือคำพิพากษาฎีกาที่ 152/2480 คดีนี้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ฟังข้อเท็จจริงต้องกันว่าจำเลย ได้ขายเสื้อผ้าฯ ซึ่งซื้อมาจากโรงรับจำนำในกรุงเทพฯ และเหลือใช้ส่วนตัว และแจกเพื่อน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานการกระทำดังนี้ไม่ใช่เป็นการประกอบอาชีพจำเลยยังไม่มีผิดจึงให้ยกฟ้อง โจทก์โจทก์ฎีกาว่าจำเลยค้ำเพื่อหากำไรก็ตรงกับอาชีพแล้วศาลฎีกาตัดสินว่าปัญหาว่าการกระทำอย่างไรเป็น “การประกอบอาชีพค้ำของเก่า” เป็นปัญหา

ข้อเท็จจริง เพราะเป็นศัพท์ธรรมดาซึ่งกฎหมายมิได้บัญญัติว่าเป็นอย่างไรจึงต้องพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไป ฉะนั้น โจทก์จึงฎีกาไม่ได้ จึงให้ยกฎีกาโจทก์ ถ้าหากได้รับใบอนุญาตแล้วยังต้องมีการควบคุม ตรวจสอบอย่างใกล้ชิดจากเจ้าหน้าที่ว่ามีการปฏิบัติตามเงื่อนไข ข้อกำหนดของกฎหมายหรือไม่ หากมีการประกอบอาชีพดังกล่าว โดยไม่ได้ใบอนุญาต จากเจ้าหน้าที่ หรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ฝ่าฝืนข้อห้ามก็จะได้รับโทษทางอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ทั้ง โทษจำคุกหรือโทษปรับตามแต่กรณีอาทิเช่น มาตรา 4 แห่ง พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้มีการห้ามบุคคลใดๆ ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า จึงเป็นการจำกัด สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลทั่วไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ ที่กฎหมายกำหนด คือ อธิบดีกรมการปกครอง กรณีกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัด กรณี จังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ส่วนกรณีที่เป็นการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติกฎหมายนี้

1.2 หน่วยงานรับผิดชอบตามกฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ไม่ได้ บัญญัติไว้โดยตรงว่าหน่วยงานใดที่รับผิดชอบหรือมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายการขายทอดตลาด หรือค้ำของเก่า ที่ปรากฏในกฎหมายฉบับดังกล่าวตามมาตรา 15 กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้ที่รักษาการให้เป็นไปตามกฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พร้อมทั้งได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในการออกกฎกระทรวง อำนาจในการ แต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต อำนาจในการแต่งตั้งนายตรวจรวมทั้งมีอำนาจในการกำหนด อัตราค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตและกฎหมายยังได้บัญญัติให้อำนาจดำเนินการกิจการอื่นๆ เพื่อให้การปฏิบัติ การควบคุมการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย การที่กฎหมายได้มอบให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบ หลักตามกฎหมายในการบังคับ ควบคุมและปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายซึ่งประกอบด้วย

1. กระทรวงมหาดไทย
2. กรมการปกครอง
3. จังหวัด
4. อำเภอ/กิ่งอำเภอ

1.2.1 กระทรวงมหาดไทย โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นผู้ที่ กฎหมายบัญญัติมอบอำนาจในการออกกฎกระทรวงมหาดไทย ระเบียบกระทรวงมหาดไทย รวมถึง การดำเนินการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง กระทรวงมหาดไทย จึงได้มีการออกกฎกระทรวงมหาดไทย ระเบียบ กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมาย การขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

เป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยการออกกฎกระทรวงครั้งแรก คือ กฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ปัจจุบันมีออกกฎกระทรวงมหาดไทย เป็นฉบับที่ 10 และได้มีการออกระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พ.ศ.2533 และไขเพิ่มเติม ถึงฉบับที่ 3 ในปัจจุบันและในส่วนของกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ ในการตีความและวินิจฉัยกรณีที่มีการนำระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวไปปฏิบัติแล้วเกิด ปัญหาข้อกฎหมายหรือวิธีการแนวทางการปฏิบัติให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ความมุ่งหวังของกฎหมาย

1.2.2 กรมการปกครอง ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกรมที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องดังกล่าว โดยบทบาท อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในเรื่อง การขายทอดตลาดและค้ำของเก่า โดยเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบภารกิจจากกระทรวงมหาดไทย ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545⁴²

ตามข้อ 1 และข้อ 2 ของระเบียบดังกล่าว กำหนดให้กรมการปกครองมีภารกิจ ในด้านต่างๆ อาทิ เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคงภายใน ฯลฯ และยังกำหนด โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ กรมการปกครอง โดยฝ่ายที่รับผิดชอบ คือสำนักงานสอบสวน และนิติการ ตามคำสั่งกรมการปกครอง ที่ 713/2556 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2556 ได้แบ่งภารกิจ อำนาจหน้าที่ของแต่ละกลุ่มงานแต่ละฝ่าย โดยสำนักงานสอบสวนและนิติการ เป็นหน่วยที่ รับผิดชอบในเรื่องการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า เป็นหน่วยรับเรื่องราวคำร้องขออนุญาต การขายทอดตลาดและค้ำของเก่า สำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือผู้ค้ำของเก่า ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และยังมีหน้าที่สอบสวนคดีอาญาบางประเภทและควบคุมตรวจตรา หรือแนะนำเพื่อให้การสอบสวนเป็นไปตามกฎหมายทั่วราชอาณาจักร

1.2.3 จังหวัด ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาด และค้ำของเก่า พ.ศ.2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 ได้ให้คำจำกัดความ“จังหวัด” หมายความว่า จังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 51 ส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย จังหวัดและอำเภอ จังหวัด มีหน่วยงานซึ่งเป็นตัวแทน หรือสังกัดของกรมการปกครองที่รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายการขาย ทอดตลาดและค้ำของเก่า คือ หน่วยงานระดับจังหวัด (ที่ทำการปกครองจังหวัด) จะเป็นหน่วย ดำเนินการในส่วนที่เป็นอำนาจหน้าที่ของ ผู้ว่าราชการจังหวัด (เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต) ในขั้นตอนต่างๆ ที่กฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ เช่น การแจ้งข้อปฏิบัติ ข้อสั่งการจากหน่วยงาน

⁴² กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545

ระดับกรม กระทรวงที่ให้หน่วยงานในระดับพื้นที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายการตรวจสอบ กลั่นกรองความถูกต้องเอกสารในการยื่นคำร้องขอใบอนุญาตขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า การพิจารณาเพิกถอน-การต่อใบอนุญาต รับคำร้องอุทธรณ์คำสั่งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตที่ไม่ออกใบอนุญาตให้ผู้ที่ยื่นคำร้องขอใบอนุญาตควบคุม กำกับดูแล และประสานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ระหว่างอำเภอ จังหวัด กรมการปกครอง และกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

1.2.4 อำเภอ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาด และค้ำของเก่า พ.ศ.2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 ได้ให้คำจำกัดความ “อำเภอ” หมายความว่ารวมถึง กิ่งอำเภอด้วย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 51 ในส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย จังหวัด และ อำเภอ กฎกระทรวงได้แบ่งส่วนราชการของกรมการปกครอง ในส่วนภูมิภาคประกอบด้วย จังหวัด และ อำเภอ กฎกระทรวงได้แบ่งส่วนราชการของกรมการปกครอง ในส่วนภูมิภาคประกอบด้วย จังหวัด ที่ทำการปกครองอำเภอและที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอ ดังนั้น กรมการปกครอง จึงมีอำเภอที่ปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่ของกรมการปกครอง อยู่ในระดับพื้นที่ และจากกฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า ได้กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของอำเภอ ให้มีหน้าที่ดำเนินการตามระเบียบ เช่น ในการเป็นหน่วยรับเรื่องราวคำร้องขออนุญาต โดยให้ผู้ประสงค์จะประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า การต่อใบอนุญาตให้ไปยื่นคำร้องพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ณ สถานที่ว่าการอำเภอ ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบคือที่ทำการปกครองอำเภอให้หน่วยรับเรื่องราวคำร้องขออนุญาต เป็นผู้ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาต ตรวจสอบสถานที่ที่จะใช้เป็นสถานที่ในการขายทอดตลาด ค้ำของเก่า หรือสถานที่เก็บทรัพย์สินต่างๆ เพื่อเสนอให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต(ผู้ว่าราชการจังหวัด) เป็นผู้พิจารณาออกใบอนุญาต หรือกรณีผู้ที่ได้รับใบอนุญาตต้องการที่จะเลิกการประกอบอาชีพดังกล่าวก็ให้อำเภอ (ที่ทำการปกครองอำเภอ) เป็นหน่วยรับเรื่องเพื่อดำเนินการตามระเบียบ

1.3 เจ้าพนักงานตามกฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้บัญญัติให้เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 บัญญัติว่าเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) มีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎเสนาบดี (กฎกระทรวง) ตั้งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และนายตรวจ และตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 5 กำหนดให้ปลัดกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่ในการรักษาการตามระเบียบและมีอำนาจในการตีความ วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบ

1.3.1 “เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต” ปัจจุบันมีการออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2548) ออกตามความในพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 กฎกระทรวงฉบับดังกล่าวให้ยกเลิกความในข้อ 2 ในกฎกระทรวงฉบับที่ 2 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2526) กำหนดผู้ดำรงตำแหน่งเป็น “เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต” ดังนี้⁴³

- 1) อธิบดีกรมการปกครอง สำหรับกรุงเทพมหานคร
- 2) ผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับจังหวัดอื่น นอกจากกรุงเทพมหานคร

ซึ่งเดิมนั้นตามกฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2526) ในส่วนของกรุงเทพมหานคร “เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต” จะเป็นตำแหน่ง ผู้บังคับการกองทะเบียนกองบัญชาการตำรวจ แต่เนื่องจากการปฏิรูประบบราชการ จึงมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย โดยบัญญัติพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ออกมาบังคับใช้ ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 ให้โอนภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในส่วนของกฎหมายที่ไม่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือการเกี่ยวข้องกับการป้องกันละปราบปรามผู้กระทำความผิด จึงมีการโอนกฎหมายพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ไปเป็นของกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายในการปฏิรูประบบราชการ จึงเป็นที่มาของการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของ “เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต” มาเป็นของ อธิบดีกรมการปกครอง

1.3.2 “นายตรวจ”

กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2548) ออกตามความพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว ให้เป็นผู้ที่มีอำนาจ หน้าที่ในการควบคุม ตรวจสอบ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า หรือการประกอบอาชีพดังกล่าว ว่าได้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย หรือไม่ ประกอบด้วย⁴⁴

⁴³ กฎกระทรวงมหาดไทย กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2548) ออกตามความในพระราชบัญญัติการควบคุม การขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474

⁴⁴ กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2548) ออกตามความพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474

1) อธิบดีกรมการปกครอง และข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมการปกครองตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป ในกรุงเทพมหานคร

2) ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งประจำอำเภอ และปลัดอำเภอ แห่งท้องที่ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร

แต่เนื่องจากมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ พลเรือน พ.ศ. 2551 ในเรื่องของการบริหารงานบุคคล ซึ่งการจำแนกตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญ จากเดิมที่ใช้การแบ่งระบบจำแนกตำแหน่ง (position classification) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าเรียกว่า ระบบ ซี โดยกฎหมายที่มีการปรับปรุงแก้ไขดังกล่าวได้มีการยกเลิกระบบจำแนกตำแหน่ง และเปลี่ยนมาใช้ระบบแห่งในการจำแนกตำแหน่งของข้าราชการพลเรือนสามัญ ดังนั้น จึงมีการออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2555) แก้ไขผู้ดำรงตำแหน่ง นายตรวจ ในส่วนของกรุงเทพมหานคร โดยแก้ไข ตำแหน่งเดิมเป็น ข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมการปกครอง ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป แก้ไขเป็น ข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมการปกครอง โดยตัดคำว่า ตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไปออก เนื่องจากไม่มีการใช้ระบบจำแนกตำแหน่ง (position classification) อีกต่อไป เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายที่มีการปรับปรุงแก้ไขใหม่

สำหรับตำแหน่ง “ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งประจำอำเภอ” ที่เป็น “นายตรวจ” ตามกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวปัจจุบันไม่มีการแต่งตั้งแต่อย่างใด เนื่องจากปัจจุบันได้มีการยกฐานะ กิ่งอำเภอ ให้จัดตั้งเป็น อำเภอ ทุกแห่งแล้ว จึงไม่มีการแต่งตั้งตำแหน่งปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้า กิ่งประจำอำเภอ อำนาจหน้าที่ของ เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตและนายตรวจตามพระราชบัญญัติ การควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ที่ต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมาย ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตามกฎกระทรวงจึงสามารถระบุได้ดังนี้

อำนาจ หน้าที่ “เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต”⁴⁵

1) ใช้ดุลยพินิจตามกฎหมายในการอนุญาตให้บุคคลใดประกอบอาชีพ ขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า

2) ออกใบแทนใบอนุญาตประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า กรณีที่ใบอนุญาตของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตได้สูญหาย

⁴⁵ มาตรา 4 มาตรา 6 มาตรา 8 มาตรา 9 พระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474

3) มีคำสั่งทางปกครองที่จะไม่ออกใบอนุญาตให้กับผู้ที่ไต่ยื่นคำร้องขอใบอนุญาตประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า หรือมีคำสั่งทางปกครองในการเพิกถอนใบอนุญาตดังกล่าวเมื่อมีการตรวจสอบพบหลักฐานหรือขอเท็จจริงว่าผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบอาชีพดังกล่าวเป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติตามและเข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้แก่ กรณีที่ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 6 (1) (2) (3) แห่งพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 คือในเรื่องของอายุของผู้ที่ไต่ยื่นคำร้องขอใบอนุญาตต้องมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และในเรื่องคุณสมบัติด้านความรู้ของผู้ที่จะได้รับใบอนุญาตโดยกฎหมายไม่ได้กำหนด ในเรื่องวุฒิการศึกษาว่าจะต้องจบการศึกษาระดับใด เพียงแต่กำหนดว่าต้องเป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ภาษาไทยพออ่านออกเขียนได้ เท่านั้น

4) เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตมีหน้าที่ในการลงนามและประทับตราในสมุดบัญชีการขายทอดตลาดและค้าของเก่าทุกเล่มที่ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจะต้องนำไปในการจัดทำบัญชีการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าในทรัพย์สินที่ได้ทำการดังกล่าวเพื่อควบคุมและตรวจสอบของเจ้าหน้าที่

5) พิจารณาเกี่ยวกับ กรณีที่ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตไต่ยื่นคำร้องเพื่อขอย้ายสถานที่ประกอบกิจการการขายทอดตลาด หรือค้าของเก่า จากสถานที่ ร้านค้า หรือสถานที่เก็บสินค้าเดิมที่ได้รับอนุญาตและระบุไว้ในใบอนุญาต ซึ่งในการพิจารณาในเรื่องสถานที่ประกอบกิจการ ร้านค้าหรือสถานที่เก็บสินค้านี้ได้มีหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย กำหนดแนวทางในการพิจารณา การใช้ดุลยพินิจ เพื่อให้มีคำสั่งทางปกครองกรณีดังกล่าว คือให้สถานที่ประกอบกิจการ ร้านค้าหรือที่เก็บสินค้าต้องมีความเหมาะสมและต้องไม่เป็นสถานที่ที่น่ารังเกียจหรือว่าสร้างปัญหาผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมสร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อประชาชน หรือแม้แต่กรณีที่มีการวางสิ่งของทรัพย์สินต่างๆ โดยการรुक้าเข้าไปในที่สาธารณะ เป็นต้น

อำนาจหน้าที่ของ “นายตรวจ”⁴⁶

1) กฎหมายการขายทอดตลาดและค้าของเก่า เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์หรือความมุ่งหวังเพื่อที่จะควบคุมการประกอบกิจการการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่ารัฐจึงบัญญัติกฎหมายออกมาควบคุมการประกอบกิจการของเอกชน เพื่อให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย คุ้มครองสังคมไม่ให้ได้รับผลกระทบ ความเดือดร้อนหรือความเสียหาย ความไม่ยุติธรรมเกิดขึ้นใน สังคม จึงให้อำนาจ นายตรวจมีหน้าที่ในการควบคุมการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่า

⁴⁶ หมวด 2 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2533

ให้ปฏิบัติให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 หรือระเบียบ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

2) มีอำนาจที่จะ เข้าไปตรวจสอบสถานที่ ร้านค้า สถานที่เก็บสินค้าของผู้ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าว่ามีการขออนุญาต หรือมีใบอนุญาตที่ออกโดยเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามกฎหมายหรือไม่

3) มีหน้าที่ในการเข้าไปตรวจสอบร้านค้า สถานที่ประกอบการของผู้ที่ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าว่าได้มีการจัดทำสมุดบัญชี การจดบัญชีรายการซื้อขายทรัพย์สินต่างๆ ว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่หากการตรวจสอบบัญชีและทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าแล้ว มีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของที่ได้มาของผู้ประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าได้มาโดยทุจริต ก็ให้นายตรวจผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเพื่อพิจารณาสั่งการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

4) มีหน้าที่ในการบันทึกการกระทำความผิดของผู้ประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าส่งสถานีตำรวจ กรณีที่ปรากฏว่าผู้ขายทอดตลาดหรือผู้ค้ำของเก่าปฏิบัติไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้แก่ กรณีที่มีการประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า โดยไม่ได้รับใบอนุญาต หรือกรณีที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตได้มีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตแล้วแต่ยังมีการประกอบอาชีพดังกล่าวและให้รายงานผลการดำเนินคดีให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตทราบด้วย

5) มีหน้าที่ในการรายงานพร้อมให้มีการเสนอความเห็นของนายตรวจแล้วเสนอให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น ไปจนถึงเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตกรณีที่นายตรวจพบว่า ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่ารายใดขาดคุณสมบัติ ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้แก่ มีอายุไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ ขาดคุณสมบัติในด้านพื้นฐานความรู้ที่กฎหมายกำหนด ให้ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ภาษาไทยพออ่านออกเขียนได้ และต้องไม่เป็นผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกตามกฎหมายลักษณะอาญา ภาค 2 ส่วนที่ 5 หมวดที่ 5 หมวดที่ 6 หมวดที่ 7 หมวดที่ 8 และส่วนที่ 9 หมวดที่ 1 หมวดที่ 2 หมวดที่ 3 หมวดที่ 4 หมวดที่ 5 หมวดที่ 6⁴⁷ ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีการปรับปรุงแก้ไขใหม่ทำให้ต้องมีการปรับให้เข้ามาเทียบเคียงกับกฎหมายปัจจุบัน เพราะกฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติไว้ออกมาบังคับใช้นานแล้ว แต่ไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นปัจจุบัน

⁴⁷ มาตรา 6 พระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474

ซึ่งสามารถเทียบเคียงเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบันตามลักษณะที่ 7 ลักษณะที่ 8 และลักษณะที่ 12 ซึ่งมีลักษณะความผิดประกอบด้วย ดังนี้⁴⁸

(1) ลักษณะ 7 ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์และตั๋ว ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร

(2) ลักษณะ 8 ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการค้า

(3) ลักษณะ 12 ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินความผิดฐานลักทรัพย์ และวิ่งราวทรัพย์ ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ความผิดฐานฉ้อโกง ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ ความผิดฐานรับของโจร

6) มีหน้าที่รับแจ้งจากผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า กรณีที่จะย้ายสถานที่ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า พร้อมทั้งมีหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่ที่มีการแจ้งขอย้ายไปตั้งใหม่ว่ามีความเหมาะสม และถูกต้องตามหลักเกณฑ์ หรือไม่แล้ว รายงานผลการตรวจสอบและเสนอเรื่องให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตพิจารณา หากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต มีคำสั่งอนุญาตให้มีการย้ายสถานที่ประกอบกิจการดังกล่าว ก็ให้ทำการแก้ไขใบอนุญาตในส่วนของที่ตั้งสถานที่ประกอบกิจการดังกล่าวให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงปัจจุบัน

1.4 การขออนุญาตประกอบอาชีพขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

1.4.1 คุณสมบัติของผู้ที่จะขอใบอนุญาตประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า

จากเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับดังกล่าว ที่ต้องการควบคุมการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าจึงมีการจำกัดในเรื่องคุณสมบัติของบุคคลที่จะประกอบอาชีพดังนี้⁴⁹

1) ต้องเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป โดยการพิจารณาเฉพาะแต่ในเรื่องของอายุของผู้ที่ยื่นคำร้องขออนุญาตประกอบอาชีพดังกล่าวเท่านั้น

2) ได้กำหนดคุณสมบัติในเรื่องความรู้ของผู้ขออนุญาตว่า ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้หนังสือไทยพออ่านออกเขียนได้ โดยข้อกำหนดดังกล่าวไม่ได้มีการกำหนดในเรื่องวุฒิการศึกษาว่าต้องจบการศึกษาระดับใดซึ่งอาจเป็นผู้ที่ไม่ต้องจบการศึกษาก็ได้เพียงแต่พออ่านออกเขียนได้เท่านั้นจึงเป็นการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ที่รับเรื่องคือหน่วยรับเรื่องราวขออนุญาต ในการตรวจสอบพิสูจน์และใช้ดุลยพินิจว่าผู้ที่ยื่นเรื่องขออนุญาตเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวหรือไม่

⁴⁸ วิมาน กฤตพลวิมาน, กฎหมายการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า, ใน เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า หน่วยที่ 6, นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2552, หน้า 15

⁴⁹ มาตรา 6 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474

3) ในด้านความประพฤติ กฎหมายได้กำหนดห้ามบุคคลที่ขออนุญาตต้องไม่เคยเป็นผู้ที่เคยต้องโทษจำคุก ตามกฎหมายลักษณะอาญาภาค 2 ส่วนที่ 5 หมวดที่ 5 หมวดที่ 6 หมวดที่ 7 หมวดที่ 8 ส่วนที่ 9 หมวดที่ 1 หมวดที่ 2 หมวดที่ 3 หมวดที่ 4 หมวดที่ 5 หมวดที่ 6 ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบเคียงกับประมวลกฎหมายอาญา ที่บังคับใช้ในปัจจุบันที่นำมาใช้แทนที่กฎหมายลักษณะอาญา⁵⁰ ในอดีต สามารถระบุลักษณะความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาได้ ดังนี้

ภาค 2 ความผิด

ลักษณะ 7 ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง

หมวด 1 ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา

หมวด 2 ความผิดเกี่ยวกับดวงตราแสตมป์และตั๋ว

หมวด 3 ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร

ลักษณะ 8 ความผิดเกี่ยวกับการค้า

ลักษณะ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

หมวด 1 ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์

หมวด 2 ความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์

หมวด 3 ความผิดฐานฉ้อโกง

หมวด 5 ความผิดฐานยักยอก

หมวด 6 ความผิดฐานรับของโจร

กฎหมายได้ระบุลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าดังกล่าว เป็นการตัดสิทธิ์ในการประกอบอาชีพของผู้ที่อายุไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ หรือผู้ที่ไม่สามารถอ่านหรือเขียนภาษาไทยได้ และผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

1.4.2 สถานที่ยื่นคำร้องประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า

ผู้ที่ประสงค์จะทำการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ให้ยื่นคำร้องขออนุญาตต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร คือ อธิบดีกรมการปกครองในส่วน of จังหวัดอื่นจะเป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นๆ โดยผู้ที่ประสงค์จะประกอบอาชีพดังกล่าวให้ไปยื่นคำร้องตามแบบที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการขายทอดตลาดและค้าของเก่ากำหนดไว้

⁵⁰ วิมาน กฤตพลวิมาน, กฎหมายการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า, ใน เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า หน่วยที่ 6, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2552, หน้า 15

ณ หน่วยรับเรื่องราวคำร้องขออนุญาต โดยในส่วนของจังหวัดอื่นที่ไม่ใช่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ อำเภอหรือ ที่ทำการปกครองอำเภอ /กิ่งอำเภอหรือที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอ (ซึ่งปัจจุบันยังไม่มี การจัดตั้งกิ่งอำเภอ) จะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายราชการทอดตลาดและค้ำของเก่า ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มีเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปกครอง ปลัดอำเภอ เป็นผู้ที่ดำเนินการรับเรื่อง ตรวจสอบตามระเบียบ โดยให้ยื่นเรื่องต่อ นายอำเภอในท้องที่พิจารณาคณะสมบัติของผู้ขออนุญาตและเอกสารหลักฐานต่างๆ เมื่อตรวจสอบ หลักฐาน ต่างๆ แล้วก็เสนอเรื่องให้จังหวัด เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ออกไปอนุญาต (ผู้ว่าราชการจังหวัด) พิจารณาลำดับต่อไป สำหรับสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ให้ไปยื่นเรื่อง ที่ศูนย์บริการประชาชน (ชั้น 1) สำนักงานสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง (วังไชยยา) ถนนนครสวรรค์ แขวงสี่แยกมหานาค เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อเสนอเรื่อง ให้อธิบดีกรมการ ปกครอง เป็นผู้พิจารณาออกไปอนุญาต

1.4.3 เอกสารประกอบการยื่นคำร้องประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 และที่ 3 หมวดที่ 1 ข้อ 7 กำหนดให้หน่วยรับ เรื่องราว การขออนุญาตรับเรื่องพร้อมกับเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบพิจารณาของเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วยหลักฐานต่างๆ แล้วแต่กรณี⁵¹

- 1) การขออนุญาตขายทอดตลาดและค้ำของเก่า เอกสารหลักฐานที่ต้อง ประกอบการขออนุญาต ประกอบด้วย
- 2) บัตรประจำตัวประชาชน หรือหนังสือสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวพร้อมใบ ประกอบธุรกิจและสำเนาถือว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวไม่ได้ห้ามบุคคลต่างด้าวผู้ไม่มีสัญชาติไทย บุคคลต่างด้าวจึงสามารถประกอบอาชีพดังกล่าวได้
- 3) ทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้าน คือต้องนำทะเบียนบ้านฉบับจริง พร้อมด้วยสำเนาทะเบียนบ้านได้แสดงด้วย
- 4) รูปถ่ายหน้าตรงของผู้ที่จะขออนุญาต ขนาด 2 นิ้ว จำนวน 3 รูป
- 5) ทะเบียนพาณิชย์ หรือหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลและสำเนา แต่กรณีทะเบียนพาณิชย์ได้มีหนังสือแจ้งแนวทางปฏิบัติกรณีดังกล่าว เนื่องจากในการปฏิบัติตาม ระเบียบดังกล่าวไม่สอดคล้องหรือขัดกับระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติของกฎหมาย หน่วยงานอื่น กรณีที่ผู้ที่จะขออนุญาตประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าต้องนำทะเบียนพาณิชย์

⁵¹ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พ.ศ. 2533

หรือหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลมาแสดงแนบเป็นหลักฐาน ซึ่งหน่วยงานสำนักงานทะเบียนพาณิชย์ที่ออกจะใบทะเบียนพาณิชย์ได้ต้องนำหลักฐานใบอนุญาตการขายทอดตลาดหรือคำของเก่ามาแสดงประกอบการพิจารณาออกใบทะเบียนพาณิชย์ให้ จึงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ และสร้างปัญหาให้กับประชาชน เอกชนที่ยื่นเรื่องการขออนุญาต กระทรวงมหาดไทยจึงได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ โดยเห็นว่ากฎหมายการขายทอดตลาดหรือคำของเก่า ไม่ได้ขัดกับกฎหมายพาณิชย์ในเรื่องการจดทะเบียนพาณิชย์ ตามบทบัญญัติในกฎหมายการขายทอดตลาดและคำของเก่าที่กำหนดลักษณะต้องห้ามไว้ เพียงแต่กระทรวงมหาดไทย ได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและคำของเก่า พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 และที่ 3 ที่กำหนดให้ต้องนำทะเบียนพาณิชย์ มาแสดงประกอบการพิจารณาเท่านั้นซึ่งระเบียบดังกล่าว จะขัดหรือแย้งกับ พรบ. ไม่ได้ตามศักดิ์ของกฎหมายจึงได้มีหนังสือแจ้งให้มีการพิจารณาออกใบอนุญาตขายทอดตลาดหรือคำของเก่าได้ แม้จะขาดหลักฐานทะเบียนพาณิชย์ หรือหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล⁵²

6) หนังสือยินยอมให้ใช้สถานที่ทำการค้าหรือหลักฐานการเป็นเจ้าของสถานที่ทำการค้าหรือสัญญาเช่า โดยถ้าเป็นกรณีการเช่าสถานที่ ต้องมีหลักฐานเพิ่มเติมคือ สำเนาบัตรประจำตัว ประชาชนผู้ให้เช่า สำเนาทะเบียนบ้านผู้ให้เช่า สำเนาทะเบียนบ้านที่เช่า

7) ใบอนุญาตจากกรมศิลปากรและสำเนา กรณีประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือ คำของเก่าประเภทโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

8) แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้งสถานประกอบกิจการขายทอดตลาดหรือคำของเก่า

1.4.4 ประเภทและอัตราค่าธรรมเนียม

ในการแบ่งประเภทของเก่า นั้น ตามกฎหมายการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่ามิได้มี การระบุแบ่งแยกประเภทของเก่าไว้เป็นการเฉพาะเพียงแต่ ให้ความหมายของคำว่า “ของเก่า”⁵³ หมายถึง ทรัพย์สินที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์สิน ที่ใช้แล้ว ทั้งนี้รวมถึงของโบราณ เท่านั้น จึงมีความหมายที่กว้างและยากที่จะกำหนดแบ่งแยกประเภท อย่างไรก็ตามก็ได้มีการออกกฎกระทรวงมหาดไทย ที่อาศัยอำนาจตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและคำของเก่า พ.ศ. 2474 โดยได้ มีการออกกฎกระทรวงมาแล้วจำนวน 9 ฉบับ

⁵² หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0402/5199 ลงวันที่ 2 เมษายน 2534

⁵³ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและคำของเก่า 2474

โดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 ข้อ 8 ได้กำหนดประเภทและอัตราค่าธรรมเนียมในการออก ใบอนุญาตการ ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดและค้าของเก่า⁵⁴ ดังนี้

- 1) การออกใบอนุญาตการขายทอดตลาดอัตราค่าธรรมเนียมปีละ 15,000 บาท
- 2) การออกใบอนุญาต การค้าของเก่า โดยแยกอัตราค่าธรรมเนียมแต่ละ ประเภทไว้และอัตราค่าธรรมเนียมก็ไม่เท่ากัน เช่น

(1) การออกใบอนุญาต การค้าของเก่า ประเภทโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำหนดอัตรา ค่าธรรมเนียม ปีละ 12,500 บาท

(2) การออกใบอนุญาต การค้าของเก่า ประเภท เพชร พลอย ทอง นาก เงิน หรืออัญมณี กำหนดอัตรา ค่าธรรมเนียม ปีละ 10,000 บาท

(3) การออกใบอนุญาต การค้าของเก่า ประเภทรถยนต์ ตามกฎหมายว่า ด้วย รถยนต์กำหนดอัตรา ค่าธรรมเนียม ปีละ 7,500 บาท

(4) การออกใบอนุญาต การค้าของเก่า ประเภทอื่นๆ กำหนดอัตรา ค่าธรรมเนียม ปีละ 5,000 บาท โดยบทบัญญัติของกฎหมายหรือระเบียบกระทรวงมหาดไทย ไม่ได้ ระบุชนิดของเก่าไว้ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง มีเพียงประกาศกรมการปกครอง ที่มีการระบุประเภท ของเก่าประเภทอื่นๆ เอาไว้ เช่น กระจาด เศษเหล็ก ขวด สแตนเลส โทรศัพท์เคลื่อนที่ คอมพิวเตอร์ กล้องถ่ายรูป เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องดนตรี ไม้เรือนเก่า เครื่องใช้สำนักงาน เครื่องหนัง ชิ้นส่วน อะไหล่ นาฬิกา รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ยางรถยนต์ กระทะล้อรถยนต์ แสตมป์ เหรียญ ชนบัตร เฟอร์นิเจอร์ ถึง จักรเย็บผ้า ของหลุคจำนำ พระเครื่อง พลาสติก เป็นต้น⁵⁵

ในการเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบอาชีพค้าของเก่า กฎกระทรวง ได้กำหนดให้มีการเก็บค่าธรรมเนียม เพียงประเภทเดียว ที่มีอัตราค่าธรรมเนียมสูงกว่า กรณีการ ประกอบอาชีพค้าของเก่าแต่ละรายอาจมีการประกอบอาชีพค้าของเก่าหลายประเภทในคราวเดียวกัน เช่น การประกอบอาชีพค้าของเก่าที่ค้าของเก่าทั้ง 4 ประเภท เช่น

1) ประเภทโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

2) ประเภท เพชร พลอย ทอง นาก เงิน หรืออัญมณี

⁵⁴ ข้อ 8 กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2524) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขาย ทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

⁵⁵ ประกาศกรมการปกครอง เรื่อง ให้ผู้ประกอบอาชีพขายทอดตลาดและค้าของเก่าดำเนินการขอรับ ใบอนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย

3) ประเภทรถยนต์ ตามกฎหมายว่าด้วย รถยนต์ หรือ

4) ประเภทอื่นๆ

กฎหมายก็ให้เก็บค่าธรรมเนียมเพียงประเภทเดียวที่สูงกว่า คือ 12, 500 บาท

1.5 ประเภทของเก่าที่ไม่ต้องขออนุญาต

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 มีเจตนารมณ์ในการควบคุมการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างใกล้ชิดโดยในมาตรา 4 ได้บัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าหากไม่ได้ใบอนุญาต จากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต แต่อย่างไรก็ตาม มาตรา 4(2) ได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในการประกาศ ยกเว้น ให้การค้าของเก่าบางประเภทที่ไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตหรือไม่อยู่ในการควบคุมตามกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งได้มีประกาศ กระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2482 ยกเว้น กระจอบปานของเก่าไม่ต้องขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต แต่ในระยะต่อมาก็ได้มีการออกประกาศยกเลิกประกาศฉบับดังกล่าว ได้แก่ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ยกเลิกประกาศยกเว้นการค้า กระจอบปานของเก่า โดยไม่ต้องรับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2503

ดังนั้น ปัจจุบันจึงยังไม่มี การประกาศยกเว้น ตามมาตรา 4 (2) การค้าของเก่าทุกประเภทจึงต้องมีการขออนุญาตจาก เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

1.6 ข้อปฏิบัติของผู้ที่ได้รับใบอนุญาต

ในการควบคุมการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ที่ ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ก็มีบทลงโทษทั้งด้านทางปกครอง ทางอาญา ได้แก่ การใช้มาตรการทางปกครอง โดยการออกคำสั่งทางปกครองเพิกถอนใบอนุญาตโดยเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต หรือถูกดำเนินคดีอาญาที่มีโทษจำคุก ปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยข้อปฏิบัติที่กำหนดสำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพดังกล่าว โดยแบ่งตามประเภท ดังนี้

1.6.1 การขายทอดตลาด⁵⁶

1) ผู้ขายทอดตลาดต้องแสดงมีการแสดงข้อความ คำแจ้งความแห่งการขาย คือ การขายทอดตลาด ไว้ ณ สถานที่ที่ทำการขายทอดตลาด ทุกครั้ง ที่จะขายทอดตลาด และข้อความดังกล่าวต้องสามารถเห็นได้ชัดเจน

⁵⁶ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

- 2) ผู้ขายทอดตลาดต้อง อยู่ ณ สถานที่ที่ทำการขายทอดตลาด ในเวลาที่ได้ทำการขายทอดตลาด โดยต้องนำใบอนุญาตมาแสดงนายตรวจ เมื่อนายตรวจต้องการตรวจสอบใบอนุญาต
- 3) ผู้ขายทอดตลาดต้องจัดให้มีสมุดบัญชี สำหรับการบันทึกรายละเอียดรายการสาระสำคัญของทรัพย์สินที่ทำการขายทอดตลาด ทุกครั้ง
- 4) ก่อนที่จะทำการขายทอดตลาดผู้ขายทอดตลาดแจ้งวันและสถานที่ที่จะทำการขายทอดตลาดให้นายตรวจทราบล่วงหน้าอย่างน้อยสามวัน
- 5) ผู้ขายทอดตลาดต้องแสดงนามของตน คือต้องมี การแสดงชื่อร้านหรือชื่อ สกุล ของผู้ที่ได้รับใบอนุญาต และคำว่า “ผู้ทอดตลาด” ไว้เหนือประตูชั้นนอก ของสำนักงานที่ได้รับใบไว้ในใบอนุญาตเป็นสถานที่ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดดังกล่าว
- 6) ผู้ขายทอดตลาด ต้องแจ้งหรือแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ทำการขายทอดตลาด เมื่อนายตรวจมีความประสงค์ต้องการที่จะทราบ โดยนายตรวจจะต้องทำเป็นหนังสือขอทราบรายละเอียดของทรัพย์สินดังกล่าว โดยในการทำหนังสือขอทราบรายละเอียดดังกล่าวต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน
- 7) เมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว ภายหลังผู้ขายทอดตลาดประสงค์จะทำการย้ายสถานที่ประกอบอาชีพไปยังที่อื่น กฎหมายกำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องทำการแจ้งให้นายตรวจทราบ และต้องยื่นเรื่องก่อนล่วงหน้า 10 วัน ณ หน่วยงานรับเรื่องราวร้องขออนุญาต ที่ได้ยื่นคำร้องขออนุญาต ได้แก่ ณ ที่ว่าการอำเภอ(ที่ทำการปกครอง) โดยยื่นเรื่องต่อนายอำเภอในพื้นที่ที่สถานประกอบการนั้นตั้งอยู่ โดยในการยื่นเรื่องขอย้ายสถานที่ประกอบอาชีพดังกล่าวจะต้องมีการตรวจสอบสถานที่ที่จะขอย้ายไปประกอบการใหม่ว่ามีความเหมาะสมหรือเป็นไปตามระเบียบหรือไม่ เช่นเดียวกับการขออนุญาตประกอบอาชีพครั้งแรก เพื่อเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาว่าจะให้มีการย้ายสถานที่หรือไม่ สำหรับต่างจังหวัดนอกจากกรุงเทพมหานคร ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นเรื่อง ณ ศูนย์บริการประชาชน (ชั้น 1)สำนักงานสอบสวนและนิติการกรมการปกครอง (วังไชยยา) ถนนนครสวรรค์ แขวงสีแยกมหาราช เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยยื่นเรื่องต่ออธิบดีกรมการปกครอง ในการยื่นเรื่องขอย้ายสถานที่ประกอบอาชีพดังกล่าว จะใช้เอกสารต่างๆ เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านเพื่อเสนอเรื่องให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นผู้พิจารณา
- 8) เมื่อผู้รับใบอนุญาต ซึ่งใบอนุญาตที่เจ้าพนักงานออกใบอนุญาตนั้นมีอายุถึงวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี ก็จะต้องอายุลง หากผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะประกอบอาชีพดังกล่าวต่อต้องยื่นขอต่อใบอนุญาตจึงจะสามารถประกอบอาชีพดังกล่าวได้ แต่ถ้าหากระหว่าง

ที่ใบอนุญาตยังไม่หมดอายุลงแต่ผู้ได้รับใบอนุญาตไม่ประสงค์ที่จะประกอบอาชีพดังกล่าวอีกต่อไป กฎหมายกำหนดให้ผู้ขายทอดตลาด ต้องไปแจ้งยกเลิกการประกอบอาชีพดังกล่าวที่หน่วยรับเรื่องราวคำร้องขออนุญาต คือยื่นแจ้งต่อนายอำเภอ หรืออธิบดีกรมการปกครอง ก่อนที่ใบอนุญาตจะหมดอายุลงและต้องส่งใบอนุญาตคืนด้วย

1.6.2 การค้าของเก่า⁵⁷

1) ผู้ค้าของเก่า ต้องจัดสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้ ได้แก่ สถานที่ประกอบอาชีพต้องให้มีการแสดงชื่อ สกุล ของตนเอง ที่ระบุในใบอนุญาต และกำหนดให้มีการจัดทำข้อความคำว่า “ผู้ค้าของเก่า” และต้องนำใบอนุญาตมาปิดประกาศไว้ ณ สถานที่ ที่ทำการค้าของเก่า โดยข้อความที่แสดงชื่อ สกุล ข้อความคำว่า “ผู้ค้าของเก่า” และใบอนุญาต ให้สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

2) ในการค้าของเก่า กฎหมายกำหนดให้มีการควบคุมการประกอบอาชีพดังกล่าว โดยการจัดทำบัญชีรายละเอียดการซื้อขาย การได้มาของทรัพย์สินต่างๆ นั้น เพื่อเป็นการควบคุมและทำให้ทราบถึงการได้มา ตรวจสอบทรัพย์สิน เจ้าของทรัพย์สิน และเป็นการป้องกันในการได้มาซึ่งทรัพย์สินที่อาจผิดกฎหมาย ผู้ค้าของเก่า ต้องแสดงมีการแสดงชื่อ สกุล ของตนเองที่ระบุในใบอนุญาตและให้มีการจัดทำข้อความคำว่า “ผู้ค้าของเก่า” และต้องนำใบอนุญาตมาปิดประกาศไว้ ณ สถานที่ที่ทำการค้าของเก่า โดยต้องให้สามารถมองเห็นได้ชัดเจน

3) ผู้ค้าของเก่า เมื่อ ได้ทำการค้าของเก่าก็ต้องทำการตรวจสอบที่มาของทรัพย์สินดังกล่าวด้วยว่าได้มาโดยชอบหรือไม่ เพราะกฎหมายกำหนดให้ผู้ค้าของเก่าจะต้องมีหน้าที่แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือว่านายตรวจมีความสงสัยของทรัพย์สินที่ได้มาว่า ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เป็นทรัพย์สินที่ลักขโมย หรือเกิดจากการกระทำผิดตามกฎหมาย

4) การค้าของเก่า นอกจากการจัดทำบัญชีการค้าขายทรัพย์สินที่เป็นของเก่าแล้ว ผู้ค้าของเก่ายังต้องมีหน้าที่ในการจัดทำเครื่องหมายเลขเพื่อกำกับทรัพย์สินที่ได้มาให้ถูกต้องตรงกับบัญชีรายการในสมุดบัญชี เพื่อสะดวกและง่ายต่อการสำรวจตรวจสอบ

5) กรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตค้าของเก่า มีความประสงค์ที่จะทำการย้ายสถานที่ประกอบอาชีพไปยังที่อื่น กฎหมายกำหนดไว้ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ที่ได้รับใบอนุญาตขายทอดตลาด คือ ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องทำการแจ้งให้นายตรวจทราบ และต้องยื่นเรื่องก่อนล่วงหน้า 10 วัน ณ หน่วยงานรับเรื่องราวคำร้องขออนุญาต ที่ได้ยื่นคำร้องขออนุญาต ได้แก่ ณ ที่ว่าการอำเภอ (ที่ทำการปกครอง) โดยยื่นเรื่องต่อนายอำเภอในพื้นที่ที่สถานประกอบการนั้นตั้งอยู่

⁵⁷ มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

โดยในการยื่นเรื่องขอย้ายสถานที่ประกอบอาชีพดังกล่าวจะต้องมีการตรวจสอบสถานที่ที่จะขอย้ายไปประกอบการใหม่ว่ามีความเหมาะสมหรือเป็นไปตามระเบียบหรือไม่ เช่นเดียวกับ การขออนุญาตประกอบอาชีพครั้งแรก เพื่อเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาว่าจะให้มีการย้ายสถานที่หรือไม่สำหรับต่างจังหวัดนอกจากกรุงเทพมหานคร ในเขตกรุงเทพมหานครให้ยื่นเรื่อง ณ ศูนย์บริการประชาชน (ชั้น 1) สำนักการสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง (วังไชยยา) ถนนนครสวรรค์ แขวงสี่แยกมหานาค เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยยื่นเรื่องต่อ อธิบดี กรมการปกครอง ในการยื่นเรื่องขอย้ายสถานที่ประกอบอาชีพดังกล่าว จะใช้เอกสารต่างๆ เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนสำเนาทะเบียนบ้าน เพื่อเสนอเรื่องให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นผู้พิจารณา

6) กรณีการเลิกประกอบอาชีพดังกล่าว กฎหมายก็ยังคงต้องมีการควบคุม ทั้งก่อน ที่จะประกอบอาชีพก็ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานก่อนถึงจะสามารถประกอบอาชีพได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตแล้ว หากต้องการจะเลิกประกอบอาชีพดังกล่าว กฎหมายกำหนดให้ต้องแจ้งการเลิกประกอบอาชีพอีก หากใบอนุญาตยังไม่หมดอายุ โดยรูปแบบวิธีปฏิบัติ เช่นเดียวกับการขายทอดตลาด คือต้องให้ผู้ค้าของเก่า ไปแจ้งยกเลิกการประกอบอาชีพดังกล่าว ที่หน่วยรับเรื่องราวร้องขออนุญาต ได้แก่ แจ้งต่อนายอำเภอ หรืออธิบดีกรมการปกครอง ก่อนที่ใบอนุญาตจะหมดอายุลงและต้องส่งคืนใบอนุญาตแก่เจ้าหน้าที่ด้วย

1.6.3 บัญชีสำหรับการค้า

การจัดทำบัญชีสำหรับการซื้อ-ขายทรัพย์สินต่างๆ นั้นไม่ว่ากรณีการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าซึ่งเป็นมาตรการในการควบคุมและตรวจสอบการประกอบอาชีพเพื่อมิให้มีการนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดมาจำหน่าย หรือเป็นแหล่งจำหน่ายซื้อ-ขายทรัพย์สินที่ผิดกฎหมาย หรือเป็นแหล่งรับซื้อของโจร มาตรา 7 และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 กำหนดให้ผู้ที่ขายทอดตลาดและค้าของเก่าต้องจัดทำสมุดบัญชีสำหรับการขายทอดตลาด และการค้าของเก่า เพื่อจดยการสำคัญของทรัพย์สินที่นำมาขายทอดตลาดหรือซื้อขาย การจัดทำบัญชีกรณีการขายทอดตลาดและค้าของเก่ามีข้อแตกต่างกัน ดังนี้

1) การจัดทำสมุดบัญชีการค้าของเก่า ได้มีการกำหนดรูปแบบบัญชีสำหรับจดยการสำคัญแห่งทรัพย์สินที่ซื้อ-ขาย ซึ่งผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ค้าของเก่าต้องทำตามแบบ และก่อนจะนำแบบฟอร์มไปใช้ต้องนำมาให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตลงนามและประทับตรา ก่อนทุกเล่มการจดยการสำคัญแห่งการค้า นั้น กรมการปกครอง ได้กำหนดตัวอย่างรูปแบบการจดยการทรัพย์สินไว้ เช่น กรณี การซื้อขายโทรศัพท์ที่เป็นของเก่า หรือของมือสองต้องลงรายละเอียด ชื่อหรือยี่ห้อ รุ่น เลขหมายประจำเครื่อง การได้มาโดยให้ระบุ ชื่อ-สกุล ที่อยู่ พร้อมหมายเลข

บัตรประจำตัวประชาชน ของผู้ที่นำมาจำหน่าย หรือซื้อไป ราคา วันที่ได้ทำการซื้อขาย และพร้อมทั้งให้มีการจัดทำสติกเกอร์ หมายเลขเพื่อติดไว้ที่ตัวทรัพย์สิน ให้ตรงกับเลขลำดับในบัญชี

กรณีรถยนต์ ต้องลงรายละเอียด ชื่อหรือยี่ห้อ รุ่น ลักษณะ เลขหมาย ทะเบียนรถ เลขหมายเครื่องยนต์ เลขหมายตัวถัง การได้มาโดยให้ระบุ ชื่อ-สกุล ที่อยู่ พร้อมหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ของผู้ที่นำมาจำหน่าย หรือซื้อไป ราคา วันที่ได้ทำการซื้อขาย และพร้อมทั้งให้มีการจัดทำสติกเกอร์ หมายเลขเพื่อติดไว้ที่ตัวทรัพย์สิน ให้ตรงกับเลขลำดับในบัญชี เพื่อให้เจ้าหน้าที่หรือนายตรวจ ตรวจสอบถึงที่มาทรัพย์สินได้สะดวก และป้องกันการนำทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดมาทำการซื้อขายและเป็นมาตรการในการสืบสวนหาตัวผู้ที่กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินดังกล่าว

2) การจัดทำสมุดบัญชีการขายทอดตลาดนั้น ระเบียบไม่ได้กำหนดรูปแบบ และไม่ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตลงนามและประทับตรา เหมือนกรณีการค้าของเก่า เพียงแต่กำหนดให้ต้องมีการจดรายการสำคัญแห่งการค้าหรือขายทอดตลาดทุกครั้งเพื่อให้สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของทรัพย์สินได้ ดังคำพิพากษาฎีกาที่ 1309/2481 หน้าที่จะบัญญัติของเก่าที่รับซื้อไว้ตกอยู่ แก่ ค จำเลยตามมาตรา 12 บุคคลผู้ค้าของเก่า เป็นผู้รับผิดชอบในทางอาญา แม้จำเลยไม่อยู่เวลาผู้แทนรับซื้อของเก่าและไม่ได้ลงในสมุดบัญชี นั้นก็ควรถือว่า ค ได้กระทำความผิดในการนี้

1.7 ใบอนุญาตขายทอดตลาดและค่าของเก่า

ในการประกอบอาชีพ การขายทอดตลาดและการค้าของเก่า นั้น ผู้ที่จะประกอบอาชีพต้องมีใบอนุญาตหรือต้องได้รับใบอนุญาตจึงสามารถทำการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าได้ตามเจตนารมณ์ ของกฎหมายที่ต้องการควบคุมการประกอบอาชีพดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา นิติบุคคล ไม่ว่าจะคนไทย หรือต่างด้าวก็สามารถประกอบอาชีพนี้ได้ แต่ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตก็ต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมาย กำหนดเอาไว้ ผู้ที่ประสงค์ประกอบอาชีพก็ต้องยื่นคำร้องขอใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงาน เพื่อพิจารณาว่าเป็น ผู้ที่มีคุณสมบัติว่าครบถ้วนถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ โดยผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาออกใบอนุญาต ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดและอธิบดีกรมการปกครอง เมื่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต ได้รับเรื่องหรือคำร้องแล้วกฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตให้ดำเนินการหรือการใช้ดุลยพินิจได้ดังนี้

1) กรณีที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต เมื่อรับคำร้อง เอกสารต่างๆ พร้อมความเห็น เสนอมาให้พิจารณาในการออกใบอนุญาตจากอำเภอ หรือกรมการปกครอง แก่ผู้ยื่นคำร้องแล้ว เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตต้องดำเนินการทำคำสั่ง ภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่รับคำร้อง ขออนุญาต หากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตมีคำสั่งทางปกครองให้ออกใบอนุญาตแล้วก็ให้

ส่งเรื่องคืน พร้อมใบอนุญาตที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตได้ลงนามอนุมัติ แก่หน่วยรับเรื่องราว คืออำเภอและสำนักสอบสวนและนิติการ เพื่อมอบใบอนุญาตแก่ผู้ยื่นเรื่องและชำระอัตราค่าธรรมเนียมตามที่กฎหมายกำหนด

2) กรณีที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต เมื่อได้รับคำร้อง เอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องที่เสนอเรื่องจากอำเภอ กรณีต่างจังหวัด หรือสำนักสอบสวนและนิติการ กรมการปกครอง กรณีกรุงเทพมหานคร มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ผู้ที่ยื่นคำร้องไว้ ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า กฎหมายกำหนดให้ต้องทำหนังสือแจ้งผู้ยื่นคำร้องถึงการออกคำสั่งที่ไม่อนุญาตดังกล่าว ภายใน 5 วันทำการ การอนุญาตให้บุคคลหรือนิติบุคคลใดแล้วจะทำการ โอน หรือมอบใบอนุญาตให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน ไม่ได้ ตามความในมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ที่กำหนดให้การอนุญาตนั้น เป็นการพิจารณาเฉพาะบุคคลในเรื่อง คุณสมบัติของบุคคลที่ยื่นเรื่องขอใบอนุญาต เช่น ในเรื่องอายุ ความรู้ในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ ความประพฤติ หรือประวัติการกระทำความผิดต่างๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เป็นต้น

ดังนั้น การอนุญาตให้บุคคลใดประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า จึงเป็นการอนุญาตให้เป็นการเฉพาะตัว จะโอนใบอนุญาตให้กับบุคคลอื่นดำเนินการต่อหรือแทนจากตนเองไม่ได้ เพราะเป็นการอนุญาตเฉพาะตัว

1.7.1 อายุใบอนุญาต

การที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต ได้อนุญาตให้บุคคลใดประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า จะมีการออกใบอนุญาตให้กับบุคคลหรือนิติบุคคลเป็นการเฉพาะตัว และได้กำหนดอายุหรือระยะเวลาของการประกอบอาชีพไว้ในใบอนุญาต ในการขออนุญาตแต่ละครั้ง ซึ่งในใบอนุญาตแต่ละครั้งหรือแต่ละบุคคลอาจมีระยะเวลาในการประกอบอาชีพไม่เท่ากัน แล้วแต่ช่วงเวลาของการยื่นคำร้องและการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 กำหนดให้ใบอนุญาตมีผลสมบูรณ์เพียงวันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี ดังนั้นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจึงสามารถประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าได้เพียงวันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่ได้รับใบอนุญาต

1.7.2 การขอต่อใบอนุญาต

เนื่องจากใบอนุญาตกำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาต สามารถประกอบการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ได้เพียงวันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่ขออนุญาต และถ้าหากผู้ใดมีความประสงค์ที่จะทำการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าในปีต่อไป กฎหมายก็ได้กำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตต้องมายื่นเรื่องคำขออนุญาตประกอบอาชีพเหมือนตอนขอครั้งแรก แต่การขอต่อใบอนุญาตนั้น กฎหมายได้กำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตและประสงค์จะประกอบอาชีพต่อไปอีก

ต้องมายื่นเรื่องคำขอต่อหน่วยรับเรื่องราวแต่ต้องก่อน 90 วัน ที่ใบอนุญาตเดิมจะหมดอายุลง ดังนั้น ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตรายใดหากขอยื่นเรื่องและได้รับใบอนุญาตในช่วงปลายปี หรือใกล้ถึงเดือน ธันวาคม ก็จะต้องมายื่นเรื่องขอต่อใบอนุญาตอีกครั้งทั้งที่เพิ่งได้รับใบอนุญาต ก็ต้องมายื่นขอ ต่อใบอนุญาตพร้อมทั้งเสียค่าธรรมเนียมอีกสำหรับใบอนุญาตในปีถัดไปผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจึงมี ระยะเวลาในการประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าไม่เท่ากันการต่อใบอนุญาต หน้าที่ ต้องทำการตรวจสอบคุณสมบัติผู้ที่ขอต่อใบอนุญาต เหมือนการขออนุญาตในครั้งแรก เพื่อให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 การตรวจสอบประวัติเคยต้องโทษหรือการกระทำผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ความผิดเกี่ยวกับดวงตราแสตมป์และตัว ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ความผิดเกี่ยวกับการค้า ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์สิน ความผิด ฐานกรร โขก ริดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ความผิดฐานฉ้อโกง ความผิดฐานยักยอก และความผิดฐานรับของโจร

โดยการพิมพ์ลายนิ้วมือส่งไปตรวจสอบประวัติกับหน่วยงานสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ โดยขั้นตอนในการขออนุญาตหรือต่อใบอนุญาตนั้น กรมการปกครองได้มีแนวทาง ปฏิบัติว่ากระบวนการขั้นตอนในการขออนุญาตนั้นให้เจ้าหน้าที่หน่วยที่รับเรื่องราว เสนอเรื่องให้ เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตพิจารณาได้เลย โดยไม่ต้องรอผลการตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือ เนื่องจาก การตรวจสอบประวัติพิมพ์ลายนิ้วมือนั้นค่อนข้างที่จะใช้ระยะเวลายาวนานพอสมควร จึงไม่ต้องรอผลการตรวจสอบประวัติ⁵⁸ การถูกดำเนินคดีดังกล่าว เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต จึงสามารถพิจารณาออกใบอนุญาตได้โดยพิจารณาความถูกต้องครบถ้วนของเอกสาร คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ด้านอื่น ยกเว้นผลการตรวจสอบประวัติ

1.7.3 การเพิกถอนใบอนุญาต

การควบคุมการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่า กฎหมายมีเจตนารมณ์ ในการควบคุมอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่ขั้นตอนการขออนุญาต การกำหนดหลักเกณฑ์ คุณสมบัติของผู้ที่ จะประกอบอาชีพดังกล่าว การตรวจสอบ การประกอบกิจการ การกำหนดแนวทางให้ต้องปฏิบัติ ของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และป้องกันการกระทำผิดหรือการแสวงหา ผลประโยชน์ที่ไม่ชอบจากการประกอบอาชีพดังกล่าว มาตรการอีกอย่างหนึ่งที่รัฐกำหนดออกมา เพื่อควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าของพนักงานฝ่ายปกครอง คือ ให้มีอำนาจในการเพิกถอน ใบอนุญาต เมื่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต เมื่อผู้ที่ได้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติตามมาตรา 6

⁵⁸ หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท 0402 / ว 1658 ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2533

แห่งพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ในเรื่องอายุไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ ไม่มีความรู้หนังสือไทย ต้องคำพิพากษา อันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ในความผิดเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ความผิดเกี่ยวกับดวงตราแสตมป์และตัว ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ความผิดเกี่ยวกับการค้า ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ ความผิดฐานกรร โขก ริดเอาทรัพย์สิน ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ความผิดฐานฉ้อโกง ความผิดฐานยักยอก และความผิดฐานรับของโจรหรือในช่วงระยะเวลาภายในปีเดียวกันนั้นผู้ที่ได้รับใบอนุญาต เป็นผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาตามความผิดดังกล่าวข้างต้น ที่ไม่ใช่โทษจำคุก ถึงจำนวน 2 ครั้ง ก็ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจในการเพิกถอนใบอนุญาตของบุคคลดังกล่าวได้และในกรณี ที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตได้ออกใบอนุญาตให้กับบุคคลใดแล้ว ถ้าหากผลการตรวจสอบประวัติที่หน่วยรับเรื่องราวคำร้องได้ส่งให้หน่วยงานสำนักงานตำรวจแห่งชาติตรวจสอบ พบว่าเป็นบุคคลต้องห้ามตามมาตรา 6 (3) กรณีเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือเคยต้องโทษต่อกันถึง 2 ครั้งในปีเดียวกันให้หน่วยรับเรื่องราวแจ้งให้เจ้าพนักงาน ออกใบอนุญาตทราบ เพื่อดำเนินการเพิกถอนใบอนุญาตดังกล่าว พร้อมทั้งให้ดำเนินคดีกับผู้ที่ได้มียื่นคำร้อง หรือผู้ที่ได้รับใบอนุญาต ในฐานความผิดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงานตามความในมาตรา 137 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยกรณีที่มีการเพิกถอนใบอนุญาต นั้นกรมการปกครองไว้วางแผนทางปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทราบภายใน 5 วัน นับแต่วันที่ ผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออธิบดีกรมการปกครองมีคำสั่งเพิกถอนและในการออกคำสั่งดังกล่าวกฎหมายก็ได้ให้ความคุ้มครองผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการออกคำสั่งดังกล่าวสามารถยื่นอุทธรณ์ ได้แย้งการออกคำสั่งดังกล่าว ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ ได้รับแจ้งการเพิกถอนดังกล่าว โดยจะต้องยื่นเรื่องผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีกรมการปกครอง จนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยต้องทำเป็นหนังสือ พร้อมทั้งแจกแจงรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็น ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.7.4 ระยะเวลา ในการขอพิจารณาออกใบอนุญาต

ในการพิจารณาคำร้องขอประกอบอาชีพของผู้ที่ได้ยื่นคำร้อง ณ หน่วยรับเรื่องราว ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอและศูนย์บริการประชาชน กรมการปกครอง นอกจากจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตาม ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2548 แล้วปัจจุบันรัฐได้มีการบัญญัติกฎหมายกลางออกมาบังคับใช้เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ขั้นตอนในการสร้างความชัดเจน ความสะดวกแก่ประชาชนในการพิจารณาอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 โดยกฎหมายดังกล่าวถือเป็นกฎหมายกลาง

ที่ทุกหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการพิจารณาอนุญาต การจดทะเบียน หรือการแจ้ง หรือกฎกำหนดให้ ต้องขออนุญาต จดทะเบียนหรือแจ้งก่อนจะดำเนินการ⁵⁹ และกฎหมายฉบับนี้ยังได้กำหนดให้ หน่วยงานที่มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการอนุญาต เนื่องจากภาครัฐต้องการ ควบคุมการกระทำของเอกชนในการกระทำหรือประกอบกิจการใดๆ ตามที่กฎหมายกำหนด จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของภาครัฐก่อน จึงจะสามารถดำเนินการ ประกอบกิจการ ดังกล่าวได้ หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการอนุญาตดังกล่าว ต้องมีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน⁶⁰

จากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 กรมการปกครองซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการ ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ในการพิจารณา ออกใบอนุญาตขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า โดยได้จัดทำคู่มือเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอ ที่ทำการปกครองจังหวัด และกรมการปกครอง ต้องดำเนินการ ตามคู่มือดังกล่าว ได้แก่⁶¹

1) ขั้นตอนการตรวจสอบเอกสาร บันทึกปากคำผู้ขออนุญาตกำหนดระยะเวลา ให้บริการ 20 นาที

2) ขั้นตอนการตรวจสอบเอกสาร พิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือ กำหนดระยะเวลา ให้บริการ 15 นาที

3) ขั้นตอนการพิจารณา โดยหน่วยรับเรื่องราวในการเสนอเรื่องตามลำดับ ขั้นตอนในการเสนอผู้บังคับบัญชาพร้อมก็มีความเห็น เพื่อเสนอเรื่องให้เจ้าพนักงานผู้ออก ใบอนุญาต คือ อธิบดีกรมการปกครอง สำหรับกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัด กรณี จังหวัดอื่นกำหนดระยะเวลาให้บริการ 10 วัน

4) การลงนาม พิจารณาออกใบอนุญาต โดยเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต กำหนดระยะเวลาให้บริการ 3 วันทำการ

โดยระยะเวลาในการดำเนินการเริ่มตั้งแต่การยื่นคำร้อง จนถึง การพิจารณา ออกใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทาง ราชการ พ.ศ. 2558 มีระยะเวลาให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 13 วัน หากเมื่อครบกำหนดแล้วไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จหรือไม่สามารถออกใบอนุญาตให้ได้

⁵⁹ มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558

⁶⁰ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558

⁶¹ คู่มือสำหรับประชาชนการขอใบอนุญาตการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า สำนักสอบสวนและนิติการ

กฎหมายก็กำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งผู้ที่ยื่นคำร้องไว้ทราบทุก 7 วัน จนกว่าจะพิจารณา คำร้องดังกล่าวแล้วเสร็จ ในการแจ้งเหตุขัดข้องที่ไม่อาจออกใบอนุญาตหรือพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาตามคู่มือสำหรับประชาชนนั้น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะต้องสำเนาหนังสือแจ้งเหตุดังกล่าวให้กับคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการด้วย ทุกครั้ง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับระยะเวลาในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตตั้งแต่ขั้นตอนการรับเรื่องคำร้องจนถึงการเสนอเรื่องเพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตพิจารณาออกใบอนุญาตก็กำหนดไว้จำนวน 13 วันเท่ากัน และให้แจ้งเหตุขัดข้อง ทุก 7 วันเช่นเดียวกันแต่จะแตกต่างกันคือขั้นตอนในการที่จะต้องส่งสำเนาการแจ้งเหตุขัดข้องให้กับคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

1.8 สถานที่ประกอบกิจการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

1.8.1 ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ไม่ได้มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงลักษณะของสถานที่ประกอบกิจการ โดยตรงว่าจะต้องมีลักษณะเช่นใด มีเพียงแต่การบัญญัติไว้ในมาตรา 7 และมาตรา 8 ที่ให้ผู้ขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าต้องปฏิบัติเมื่อได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการแล้วว่าจะต้องปฏิบัติหรือดำเนินการอย่างไรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ประกอบกิจการของตนเองโดยในส่วนที่กฎหมายได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับสถานที่ประกอบกิจการของผู้ขายทอดตลาด ดังนี้⁶²

- 1) สถานที่ขายทอดตลาด กฎหมายกำหนดให้มีการแสดงหรือต้องมีการแสดงข้อความที่แจ้งให้ทราบถึงการขายทอดตลาด ดิดไว้และต้องสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน
- 2) ในการขายทอดตลาดทุกครั้ง กฎหมายก็ยังได้ให้ความสำคัญในเรื่องสถานที่ประกอบกิจการโดยกำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ขายทอดตลาดต้องอยู่ ณ ที่ขาย
- 3) สถานที่ขายทอดตลาด นอกจากจะต้องมีการแสดงข้อความว่า ที่เป็นการแจ้งให้ทราบถึงการขายทอดตลาดแล้ว ดิดไว้ ณ สถานที่ขายทอดตลาดแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้สถานที่ขายทอดตลาดต้อง มีการแสดงหรือปิดข้อความชื่อของผู้ที่ได้รับใบอนุญาต พร้อมทั้งให้มีการแสดงหรือปิดข้อความคำว่า “ผู้ทอดตลาด” โดยชื่อของผู้ที่ได้รับใบอนุญาต พร้อมข้อความผู้ทอดตลาดได้กำหนดให้ต้องติดตั้งไว้บริเวณด้านบนของประตูชั้นนอกของสำนักงานสถานที่ดังกล่าว ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวกฎหมายก็ได้กำหนดให้สถานที่ประกอบกิจการดังกล่าวต้องเป็นสถานที่ที่มีหลัก แหล่งแน่นอน มีอาคาร ประตูสถานที่ที่มั่นคงถาวร เพราะกำหนดให้ต้องติดตั้งข้อความหรือป้ายชื่อที่เหนือประตู ดังนั้นจึงเป็นการบังคับหรือเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์

⁶² มาตรา 7 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474

ในส่วนที่เกี่ยวกับสถานที่ประกอบกิจการขายทอดตลาดว่าจะต้องมีสำนักงาน อาคารประกอบ กิจการและประตูของสำนักงานหรืออาคาร ดังกล่าว ในส่วนของผู้ที่ค้าของเก่า กฎหมายได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับสถานที่ประกอบกิจการของ ผู้ค้าของเก่าว่า สถานที่ที่จะทำการค้าของเก่า กฎหมายกำหนดให้มีการแสดงชื่อของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตและต้องมีการแสดงข้อความ “ผู้ค้าของเก่า” ไว้ ณ ที่ที่จะทำการค้าของเก่าที่โดยต้องให้สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะมีความแตกต่างกับการขายทอดตลาดที่มีการระบุบังคับให้ต้องติดไว้บริเวณบริเวณด้านบนของประตูชั้นนอกของสำนักงาน สถานที่ดังกล่าวและกรณีของการค้าของเก่า นั้น พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 มาตรา 8 ไม่ได้กำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตค้าของเก่าต้องอยู่ ณ ที่ขายเหมือนการขายทอดตลาดที่บังคับให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตต้องอยู่ ณ สถานที่ขายทอดตลาดเมื่อมีการขายทอดตลาด⁶³

1.8.2 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2533 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานที่ประกอบกิจการทั้งการขายทอดและการค้าของเก่าไว้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ ของเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบอาชีพดังกล่าว ได้แก่ เอกสาร หลักฐานเพื่อใช้ประกอบในการขอใบอนุญาตประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ระเบียบนี้ได้กำหนดให้ผู้ขออนุญาต นอกจากจะต้องยื่นเอกสารหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วในส่วนสถานที่ประกอบกิจการ ตามข้อ 7 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ.2533 และแก้ไขเพิ่มเติม ถึงฉบับที่ 3 กำหนดให้ต้องมีเอกสารหลักฐานที่แสดงความเป็นเจ้าของสถานที่ที่จะทำการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า หรือกรณีที่ผู้ขออนุญาตไม่มีสถานที่เป็นของตนเองก็สามารถนำเอกสารหลักฐานแสดงความยินยอมให้ให้สถานที่จากเจ้าของ เพื่อประกอบกิจการดังกล่าว หรือสัญญาเช่าสถานที่

อาคารสถานที่ตั้ง ที่จะประกอบกิจการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าจะต้องมีความเหมาะสม ซึ่งกำหนดไว้ตามข้อ 8 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ.2533 ไม่ได้ระบุรายละเอียดไว้แต่อย่างใด

คำพิพากษาฎีกาที่ 1629/2509 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ตามมาตรา 8 บัญญัติให้ผู้ค้าของเก่าต้องแสดงนามของตนและคำว่าผู้ค้าของเก่าไว้ ณ ที่ทำการค้าของตน พร้อมทั้งใบอนุญาตในที่อื่นเห็นได้ชัดแจ้งมีสมุดบัญชีสำหรับการค้าของตนและจรรยาการข้อสำคัญทั้งปวงแห่งการค้าลงไว้ทุกราย สมุดบัญชีตามที่กล่าว

⁶³ มาตรา 8 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

ต้องทำตามแบบ ทำเลขลำดับ เป็นเครื่องหมายปิดไว้ที่ของให้ตรงกับเลขลำดับในสมุดบัญชี เพื่อสะดวกในการสำรวจ ดังนี้ แสดงว่า กฎหมายมุ่งประสงค์ควบคุมการค้าของเก่า อันมีที่ทำการค้า มิได้มุ่งหมายถึงหาบเร่ซื้อของเก่าไปขายแก่ร้านค้า ที่จำเลยในคดีที่กระทำ

1.8.3 หนังสือสั่งการจากกระทรวงมหาดไทย ที่แจ้งแนวทางปฏิบัติในประเด็น ที่เกี่ยวกับสถานที่ประกอบกิจการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ได้ปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทาง เดียวกันและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

1) กระทรวงมหาดไทยได้มีการแจ้งแนวทางปฏิบัติตามหนังสือหารือ ของจังหวัดชลบุรี⁶⁴ เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ในส่วนที่เกี่ยวกับสถานที่ประกอบการ ค้าและสถานที่สำหรับเก็บทรัพย์สินเพื่อการค้าของเก่า โดยลักษณะของสถานที่ทำการค้า มีลักษณะ เป็นแผงลอยไม่มีอาคารสถานที่ตั้งที่เป็นหลักแหล่งแน่นอน ผู้ที่ทำการค้าของเก่าที่ซึ่งสถานที่ ประกอบการค้ามีลักษณะดังกล่าวจะสามารถขอใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตได้ หรือไม่ ตามที่จังหวัดชลบุรีได้เป็นผู้หารือไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้เป็นผู้วินิจฉัยเนื่องจาก กฎหมายหรือระเบียบไม่ได้บัญญัติถึงรายละเอียดในประเด็นดังกล่าวเพื่อให้เกิดความชัดเจนและ ถูกต้องในการปฏิบัติงาน ซึ่งจากการหารือของจังหวัดชลบุรี กระทรวงมหาดไทยได้ตอบข้อหา เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวและแจ้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ว่าร้านค้าสถานที่ประกอบการ ค้าของเก่านั้น เมื่อพิจารณาตามเจตนารมณ์ของกฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ที่ต้องการให้มีการควบคุมการประกอบกิจการดังกล่าว และสามารถตรวจสอบร้านค้า หรือสถานที่ ประกอบกิจการค้าของเก่าได้ ดังนั้นสถานที่ค้าหรือร้านค้าของเก่า ที่ไม่มีอาคารสถานที่ตั้ง ที่เป็น หลักแหล่งแน่นอน ผู้ที่ทำการค้าของเก่าที่ซึ่งใช้สถานที่ประกอบการค้ามีลักษณะแผงลอย จึงไม่เข้า หลักเกณฑ์ ตามข้อ 7 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและ ค้าของเก่า พ.ศ.2533 และไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 จึงไม่สามารถออกใบอนุญาตให้กับผู้ที่ทำการค้า ของเก่าที่ใช้สถานที่ในลักษณะของแผงลอยได้

2) กระทรวงมหาดไทย ได้ตอบข้อหารือของจังหวัดน่าน⁶⁵ ที่มีการหารือไป ยังกระทรวงมหาดไทย กรณีความไม่ชัดเจนของระเบียบ แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาออกใบอนุญาต เกี่ยวกับสถานที่ประกอบการค้าและสถานที่สำหรับเก็บทรัพย์สินเพื่อการค้าของเก่า ในลักษณะ ที่เป็นการจัดตลาดนัดชั่วคราว ไม่ได้เปิดให้มีการค้าของเก่าตลาดนัดประจำและสถานที่

⁶⁴ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0310.2/ว 10068 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2538

⁶⁵ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0309.3/ว 3523 ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2545

ค้าของเก่าไม่มีอาคาร สถานที่ที่เป็นโรงเรือนหรือลักษณะของสิ่งปลูกสร้างที่เป็นร้านค้า แต่ผู้ที่ยื่นเรื่องขอรับใบอนุญาตมีสถานที่เก็บทรัพย์สิน เป็นหลักแหล่งมั่นคง ถาวรว่าเจ้าพนักงาน ผู้ออกใบอนุญาตจะสามารถออกใบอนุญาตให้ได้หรือไม่

ประเด็นข้อหาดังกล่าว กระทรวงมหาดไทย ได้ตอบข้อหารือและแจ้งเวียนให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดกรณีดังกล่าวเพื่อประกอบการวินิจฉัยและใช้ดุลยพินิจว่า ถึงแม้ผู้ที่ยื่นเรื่องขออนุญาตจะไม่มีสถานที่ในการค้าของเก่าที่เป็นอาคาร สถานที่ สำนักงานที่เป็นหลักแหล่งมั่นคง ถาวร สามารถตรวจสอบได้ตามหลักเกณฑ์ ข้อ 7 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ.2533 และไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 ที่กำหนดให้ยื่นเอกสารหลักฐานที่แสดงถึงความเป็นเจ้าของสถานที่ทำการค้าของเก่า หนังสือยินยอมให้มีการใช้สถานที่ที่ทำการค้าหรือเอกสารสัญญาเช่าสถานที่ที่จะทำการค้าของเก่า โดยผู้ที่ยื่นคำร้องมีเพียงสถานที่เก็บทรัพย์สิน ก็สามารถออกใบอนุญาตให้ค้าของเก่าได้ถึงแม้สถานที่เก็บทรัพย์สินดังกล่าวจะ ไม่มีเลขที่บ้านก็ให้ใช้เลขโฉนดที่ดินแทนเลขที่บ้านในการระบุที่ตั้งสถานที่ในใบอนุญาตเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการค้าของเก่าที่รัฐต้องการควบคุมการประกอบอาชีพดังกล่าว ดังนั้น การค้าของเก่าที่เป็นการจัดตลาดนัดก็สามารถออกใบอนุญาตให้ได้หากว่ามีสถานที่เก็บทรัพย์สินเป็นหลักแหล่งแน่นอน มั่นคง ถาวร สามารถให้เจ้าหน้าที่หรือนายตรวจสามารถตรวจสอบได้

3) กระทรวงมหาดไทย ได้แจ้งสั่งการไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อแจ้งแนวทางในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ถึงความเหมาะสมของสถานที่ นอกจากจะต้องตรวจสอบความถูกต้องในเรื่องของเอกสารหลักฐานที่นำมาแสดงแล้ว เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ได้แก่ นายตรวจ ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2555) ประกอบด้วย อธิบดีกรมการปกครอง ข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมการปกครอง กรณีที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และกรณีที่เป็นจังหวัดอื่น ประกอบด้วย ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และปลัดอำเภอ ต้องไปตรวจสอบสถานที่ที่จะขอย้ายไปประกอบอาชีพใหม่คือร้านค้าอาคารที่จะเป็นที่ขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า สถานที่เก็บทรัพย์สิน ว่ามีความเหมาะสม เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์และหนังสือสั่งการ⁶⁶ หรือไม่ โดยได้แจ้งลักษณะของสถานที่ที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตอาจไม่อนุญาต เนื่องจากไม่เหมาะสม เช่น สถานที่เก็บสินค้าเป็นที่น่ารังเกียจหรือสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับประชาชน หรือมีการวางทรัพย์สินรुकล้าที่สาธารณประโยชน์

⁶⁶ หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0402/ว 1658 ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2533

4) คำพิพากษาศาลฎีกา ได้มีการพิพากษาของศาลฎีกา ที่ 1614/2509 และ 1629/2509 ที่เป็นปัญหาข้อกฎหมาย ในเรื่องของสถานที่ประกอบการค้าที่เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ว่าในการประกอบอาชีพค้าของเก่า ที่จะต้องมีการขอใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตก่อนจึงจะสามารถประกอบอาชีพค้าของเก่าได้

โดยกรณีคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวเป็นการชี้ให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมาย ในเรื่องสถานที่ประกอบการค้าว่า การประกอบอาชีพที่เป็นการหาบเร่ซื้อและขายของเก่าโดยไม่มีใบอนุญาตนั้น ไม่ถือว่าเป็นการกระทำผิดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 เนื่องจากคำพิพากษาดังกล่าวได้พิพากษาว่าพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 มาตรา 4 บัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดประกอบอาชีพการค้าของเก่า โดยมีได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต แต่ตามมาตรา 8 บัญญัติให้ผู้ค้าของเก่าต้องแสดงนามของตนและคำว่าค้าของเก่า ไว้ ณ ที่ทำการค้าของตนพร้อมทั้งใบอนุญาตในอันที่เห็นได้ชัดแจ้งมีสมุดบัญชีสำหรับการค้าของตนและจรรยาบรรณข้อสำคัญทั้งปวงแห่งการค้าลงไว้ทุกราย สมุดบัญชีตามที่กล่าวต้องทำตามแบบทำเลขลำดับเป็นเครื่องหมายปิดไว้ที่ของให้ตรงกับเลขลำดับในสมุดบัญชีเพื่อสะดวกในการสำรวจดังนี้แสดงว่ากฎหมายมุ่งประสงค์ควบคุมการค้าของเก่า อันมีที่ทำการค้ามิได้มุ่งหมายถึง หาบเร่ซื้อของเก่าไปขายแก่ร้านค้า⁶⁷

จากคำพิพากษาดังกล่าวแสดงให้เห็น ถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายว่ามุ่งควบคุมเฉพาะการค้าของเก่า ที่มีสถานที่ประกอบการค้าเท่านั้น และผู้ที่ขอใบอนุญาตหรือบุคคลที่เจ้าพนักงานจะสามารถออกใบอนุญาตให้ได้ต้องเป็นผู้ที่ทำการค้าของเก่าที่มีสถานที่ประกอบการค้าเท่านั้น การหาบเร่ซื้อขายของเก่า จึงเป็นการกระทำที่กฎหมายฉบับดังกล่าวมิได้มีการควบคุม และไม่ต้องมีการขอใบอนุญาต ส่วนการค้าของเก่าที่เข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวคือการค้าของเก่าที่มีสถานที่ประกอบกิจการ มีที่ทำการ หรืออาคารสถานที่ทำการค้าต้องขอใบอนุญาตก่อนจึงจะทำการค้าได้ หากไม่ได้รับใบอนุญาตก็จะมีผลผิดตามกฎหมาย เพราะกฎหมายมุ่งควบคุมการค้าดังกล่าว

⁶⁷ คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 1629/2509

1.9 การย้ายสถานที่ขายทอดตลาดและค้ำของเก่า⁶⁸

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พ.ศ. 2533 และไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 ข้อ 19 บัญญัติถึงแนวทางปฏิบัติกรณีที่ได้รับใบอนุญาตให้ขายทอดตลาดและค้ำของเก่า ภายหลังจากที่ได้รับใบอนุญาตแล้วปรากฏว่า มีความประสงค์ที่จะทำการเปลี่ยนสถานที่ทำการค้ำของเก่าหรือการขายทอดตลาดเป็นสถานที่อื่น ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ข้อ 19 ของระเบียบดังกล่าว ได้กำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตต้องแจ้งต่อนายตรวจ และต้องยื่นเรื่องคำร้องขอย้ายสถานที่ประกอบอาชีพดังกล่าว ล่วงหน้าก่อนที่จะทำการย้ายอย่างน้อย 10 วัน โดยยื่นเรื่องต่อหน่วยรับเรื่องราว ณ ที่ทำการปกครองอำเภอ หรือ ศูนย์บริการประชาชน กรมการปกครอง โดยในการยื่นเรื่องขอย้ายสถานที่ประกอบอาชีพดังกล่าวจะต้องนำเอกสารหลักฐานมายื่นประกอบด้วย สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน ของผู้ที่ได้รับใบอนุญาต หลักฐานการเป็นเจ้าของสถานที่ เอกสารการเช่าสถานที่ เอกสารแสดงความยินยอมของเจ้าของที่ให้ใช้สถานที่ดังกล่าว กรณีสถานที่จะใช้ประกอบอาชีพเป็นของบุคคลอื่นที่ยินยอมให้ใช้สถานที่หรือจากการสัญญาเช่า ก็ต้องแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ที่ให้เช่าพร้อมทะเบียนบ้านของสถานที่ที่จะทำการประกอบอาชีพค้ำของเก่าหรือขายทอดตลาดด้วยในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่นั้นนอกจากจะต้องตรวจสอบความถูกต้องในเรื่องของเอกสาร หลักฐานที่นำมาแสดงแล้วเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ได้แก่ นายตรวจ ต้องไปตรวจสอบสถานที่ที่จะขอย้ายไปประกอบอาชีพใหม่ด้วยว่ามีความเหมาะสมเป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์และหนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทย หรือไม่ เช่นเดียวกับการขออนุญาตประกอบอาชีพครั้งแรก เพื่อเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณา

1.10 การขายทอดตลาดและค้ำของเก่าประเภทโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ

1.10.1 กฎหมายค้ำโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ได้มีการบัญญัติกฎหมายโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติครั้งแรกเมื่อปี 2477 และต่อมาก็มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับดังกล่าวในปี 2486 โดยตราเป็นพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 ต่อมาในปี 2535 ก็ได้มีการแก้ไขกฎหมายอีกครั้ง

⁶⁸ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พ.ศ. 2533

โดยตราเป็นพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 ซึ่งเหตุผลการแก้ไขกฎหมายเนื่องจากรัฐมองว่ากฎหมายโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้น ยังไม่มีความเหมาะสม เนื่องจากบทกำหนดโทษที่ต่ำเกินไป ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้มีการกระทำความผิดกฎหมายไม่เกรงกลัวต่อโทษ มีการลักลอบจำหน่ายสิ่งของที่เป็นโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ออกนอกประเทศ

ในปี พ.ศ. 2515 รัฐบาลในขณะนั้น ได้มีการออกกฎหมายประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 308 โดยมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุอันมีคุณค่าของไทย ต้องถูกทำลายหรือสูญหายไปจึงมีการออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวเพื่อแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 7 ทวิ

ในปี 2535 ก็ได้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวอีกครั้งโดยการแก้ไขครั้งนี้ มีเนื่องจากเห็นว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ยังมีความไม่เหมาะสม ในการคุ้มครองรักษา โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และบทกำหนดโทษที่บังคับใช้ก็ไม่เหมาะสมเพราะมีบทกำหนดโทษที่ต่ำเกินไปจึงยังมีการกระทำความผิดกฎหมาย เช่นการบุกรุก ทำลาย ลักลอบการค้าโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและเพื่อเป็นการควบคุมการทำสิ่งเทียม การค้า สิ่งเทียมโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่มีการจัดทำสิ่งเทียมจำนวนมากให้มีความเหมาะสม และการแก้ไขในเรื่องของใบอนุญาต อัตราค่าธรรมเนียมการออก ใบอนุญาตให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยตราเป็น พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของคำว่า “ของเก่า” หมายถึง ทรัพย์สินที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์สินที่ใช้แล้ว ทั้งนี้รวมถึง “ของโบราณ” ด้วยพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ได้ให้ความหมาย โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุไว้ดังนี้

“โบราณวัตถุ”⁶⁹ หมายความว่า สัมหาริมทรัพย์ที่เป็น ของโบราณ ไม่ว่าจะ เป็นสิ่งประดิษฐ์หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถาน ซากมนุษย์หรือซากสัตว์ ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการประดิษฐ์หรือ โดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของสัมหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปศาสตร์หรือโบราณคดี

⁶⁹ มาตรา 4 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504

“ศิลปวัตถุ”⁷⁰ หมายความว่า สิ่งที่ทำด้วยฝีมืออย่างประณีตและมีคุณค่าสูง ในทางศิลปะ จากคำนิยาม “โบราณวัตถุ” จึงมีความหมายที่ใกล้เคียงกับความหมายของคำว่า “ของเก่า” ตามกฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า⁷¹ และในการควบคุมการค้าของเก่า หรือขายทอดตลาดตามกฎหมายฉบับดังกล่าวได้บัญญัติถึงคำว่า ของโบราณไว้ในมาตรา 12 และ มาตรา 12 ทวิ ว่าผู้ใดที่ได้ทำการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดโดยไม่ได้รับใบอนุญาตหรือ ประกอบ อาชีพการขายทอดตลาดภายหลังการถูกเพิกถอนใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดกรณีทรัพย์สินที่ทำการ ขาย ทอดตลาดหรือค้าของเก่าที่เป็นของเก่า ประเภทโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วย โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กฎหมายก็ได้กำหนดโทษหนัก กว่าการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าทรัพย์สินทั่วไปที่ไม่ใช่ของโบราณโดยเพิ่มโทษเป็นจำคุกไม่เกิน หนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ⁷²

1.10.2 การขออนุญาตค้าโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ

ในการขออนุญาตขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ประเภทโบราณวัตถุ นั้น นอกจากจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าแล้ว ผู้ที่จะค้า ของโบราณดังกล่าวจะต้องดำเนินการขอใบอนุญาตการค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุตามกฎหมาย พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติด้วย เมื่อได้รับ ใบอนุญาตจากกรมศิลปกร กระทรวงวัฒนธรรมแล้ว จึงจะสามารถนำเอกสารการอนุญาตมา ดำเนินการขอใบอนุญาตค้าของเก่าตามกฎหมายขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ซึ่งขั้นตอนในการ ขออนุญาตจากกรมศิลปกร ตามมาตรา 19 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ บัญญัติว่าผู้ใดประสงค์จะทำการค้าของ โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ จะต้อง ได้รับอนุญาตจาก อธิบดีกรมศิลปากร

⁷⁰ มาตรา 4 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504

⁷¹ วิมาน กฤตพลวิมาน, กฎหมายการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า, ใน เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า หน่วยที่ 6, นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2552

⁷² มาตรา 12 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550) ออกตามความในพระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ ในการขออนุญาตค้าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ โดยให้ผู้ที่ประสงค์จะทำการค้าโบราณวัตถุหรือ ศิลปวัตถุต้องมาขึ้นคำขอเพื่อรับใบอนุญาตตาม มาตรา 19 และในการยื่นคำขอรับใบอนุญาตสามารถ ยื่นคำร้องตามสถานที่ ที่ตั้งที่จะทำการค้า โดยแบ่งเป็นดังนี้⁷³

1) กรณีผู้ขอที่มีความประสงค์ค้าของโบราณ หรือศิลปวัตถุ มีสถานที่ จะทำการค้าตั้งอยู่ในในเขตพื้นที่ของ กรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร ให้ผู้ประสงค์ค้าของโบราณหรือ ศิลปวัตถุให้ยื่นคำขอพร้อมเอกสารหลักฐานที่กำหนดตามหลักเกณฑ์ตามที่ระบุ ใน แบบ ศก.1 ที่สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรมศิลปากร

2) กรณีผู้ขอที่มีความประสงค์ค้าของโบราณ หรือศิลปวัตถุ มีสถานที่ จะทำการค้าตั้งอยู่ในเขตจังหวัดอื่น นอกจากข้อ 1 กฎกระทรวงฉบับดังกล่าวกำหนดให้ผู้ประสงค์ ทำการค้าของโบราณ หรือศิลปวัตถุให้ยื่นคำขอพร้อมเอกสาร หลักฐานที่กำหนดตามหลักเกณฑ์ ตามที่ระบุในแบบ ศก.1 ได้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนั้น หรือหากว่าในจังหวัดนั้น ไม่มีพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติก็ให้ผู้ที่มีความประสงค์ค้าของโบราณ หรือศิลปวัตถุ ให้ไปยื่นคำ ที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ในการพิจารณาคำขออนุญาตนั้น กฎหมายได้ให้อำนาจแก่อธิบดี กรมศิลปากร เป็นผู้อนุญาต โดยการออกใบอนุญาตผู้นั้น จึงจะสามารถทำการค้าของโบราณหรือ ศิลปวัตถุได้แต่ในการพิจารณาออกหนังสืออนุญาตหรือใบอนุญาต อธิบดีกรมศิลปากรจะทำการ มอบหมายให้ข้าราชการในสังกัดของกรมศิลปากร ที่มีดำรงตำแหน่งตั้งแต่ ระดับผู้อำนวยการ กองหรือเทียบเท่า กระทำแทนก็ได้ และนอกจากนี้ยังสามารถมอบหมายการออกใบอนุญาตให้กับ ผู้ว่าราชการจังหวัดทำการแทนอธิบดีกรมศิลปากรด้วย และเมื่อมีการออกใบอนุญาตให้กับบุคคลใด แล้วก็ให้อธิบดี นำรายชื่อของผู้ที่ได้รับการอนุญาต ไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

อายุใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มาตรา 19 ตรี ได้บัญญัติให้อายุใบอนุญาตค้าโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุสามารถใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ของเดือนธันวาคมของปีที่ยื่นคำขอออกใบอนุญาต⁷⁴

⁷³ กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550) ออกตามความในพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

⁷⁴ มาตรา 19 ตรีพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

ดังนั้นเมื่อได้รับอนุญาตให้ค้าของเก่า ประเภทโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ จากกรมศิลปากรแล้วก็นำใบอนุญาตดังกล่าว เป็นหลักฐานในการติดต่อขอรับใบอนุญาตจาก เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตในการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าประเภทโบราณสถาน ศิลปวัตถุ ตามกฎหมายการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุม การขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ข้อ 7 ที่ได้กำหนดให้ ผู้ที่ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตต้องยื่นเอกสารหลักฐาน เพิ่มเติมคือใบอนุญาตจากกรมศิลปากร เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป

1.10.3 โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่ห้ามค้า

ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 บัญญัติว่าอธิบดีเห็นว่าโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุใด ที่มีได้อยู่ ในการครอบครองของกรมศิลปากร มีประโยชน์หรือคุณค่าทางศิลปะ ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี เป็นพิเศษ อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา ขึ้นทะเบียน โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุนั้น หรือถ้าอธิบดีเห็นว่าโบราณวัตถุใด ที่ขึ้นทะเบียนหรือไม่ได้ขึ้นทะเบียนหรือศิลปวัตถุที่ได้ขึ้น ทะเบียนแล้ว สมควรสงวนไว้เป็นสมบัติของชาติ อธิบดีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้โบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ นั้นห้ามทำการค้าหากเห็นสมควรเก็บรักษาเป็นสมบัติของชาติ ให้อธิบดี มีอำนาจซื้อเก็บรักษาไว้⁷⁵ ดังนั้น โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุใดที่จะห้ามมิให้ ทำการค้า นั้น จะต้องมีการขึ้นทะเบียนกรณีศิลปวัตถุ หรือ โบราณวัตถุที่ขึ้นทะเบียนหรือไม่ได้ขึ้นทะเบียนและ นำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา ห้ามมิให้ทำการค้าโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุนั้นๆ ดังนั้น ถ้าหากไม่มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ห้ามการค้าไว้ก็จะสามารถทำการค้าของ โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุนั้นได้

1.10.4 การควบคุมตรวจสอบ การค้าโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ

การควบคุมตรวจสอบการค้าโบราณ ศิลปวัตถุ ตามกฎหมายโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 นั้น เพื่อให้การประกอบกิจการดังกล่าว ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังนั้นกฎหมายฉบับนี้จึงได้ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ในการ ควบคุม ตรวจสอบ การประกอบกิจการค้าของเก่าที่เป็น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ โดยให้มีอำนาจเข้าไป ยังสถานที่ที่ทำการค้า สถานที่ผลิต สถานที่จัดแสดง สถานที่เก็บ ซึ่งโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ โดยกำหนด ช่วงเวลาที่สามารถเข้าไปยังสถานที่ดังกล่าวไว้ คือ ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึง พระอาทิตย์ตก

⁷⁵ มาตรา 14 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

หรือ ระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบว่าได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือไม่ และตรวจสอบที่มาของทรัพย์สินที่เป็นของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ⁷⁶

1.11 การควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า

ผู้มีหน้าที่ควบคุมตรวจตราการขายทอดตลาด ร้านค้าของเก่าเจตนารมณ์ของกฎหมาย พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าที่รัฐต้องการควบคุมการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดและค้าของเก่า เฉพาะที่เป็นการดำเนินกิจการของเอกชน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม ไม่เกิดปัญหาหรือส่งผลกระทบต่อสร้างความเดือดร้อนกับสังคมส่วนรวม กฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า จึงบัญญัติให้มีการควบคุมการกระทำหรือการประกอบอาชีพดังกล่าว ที่ปรากฏในกฎหมายฉบับดังกล่าว ตามความในมาตรา 13 หรือระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ.2533 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3

เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่กฎหมายได้ให้อำนาจในการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ ประกอบด้วย ตำรวจ และข้าราชการในสังกัดกรมการปกครอง โดยในส่วนของข้าราชการสังกัดกรมการปกครอง ได้มีการออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2548) ออกตามความพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่เป็นนายตรวจ โดยได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ประกอบด้วย ถ้าเป็นพื้นที่เฉพาะในเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นนายตรวจ ได้แก่ข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมการปกครองตั้งแต่ระดับ 4 ขึ้นไป ให้ทำหน้าที่เป็นนายตรวจตามกฎหมาย

ควบคุม ตรวจตราให้มีการกระทำผิดกฎหมายและให้เป็นไปตามเจตนารมณ์กฎหมาย หากเป็นเขตพื้นที่จังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ก็ได้แต่งตั้งให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่ง ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งประจำอำเภอ และปลัดอำเภอทำหน้าที่เป็นนายตรวจ ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้เฉพาะในเขตพื้นที่ที่บุคคลดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่อยู่ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวไว้แล้ว

อำนาจหน้าที่นายตรวจ ในการควบคุมตรวจตราการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ตัวกฎหมายที่ได้บัญญัติให้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ไว้ ในมาตรา 13 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ.2533 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 3 ในหมวดที่ 2 ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็น นายตรวจ ตามกฎกระทรวง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ หน้าที่ดังนี้

⁷⁶ มาตรา 21 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

ในมาตรา 13 แห่งกฎหมายขายทอดตลาดและค้ำของเก่า มีหน้าที่ควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า มีอำนาจที่จะเข้าไปตรวจสอบใบอนุญาต สมุดบัญชี ทรัพย์สินภายในร้าน สถานที่ประกอบกิจการดังกล่าว ว่ามีการขออนุญาต หรือดำเนินการในลักษณะที่ผิดกฎหมายหรือไม่

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พ.ศ.2533 และไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 ได้กำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ไว้ เช่น

(1) อำนาจที่จะเข้าไปตรวจสอบสถานที่ ร้านค้า สถานที่เก็บสินค้าของผู้ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าว่ามีการขออนุญาต หรือมีใบอนุญาตที่ออกโดยเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามกฎหมายหรือไม่

(2) มีหน้าที่ในการเข้าไปตรวจสอบร้านค้า สถานประกอบการของผู้ที่ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าว่าได้มีการจัดทำสมุดบัญชี การจดทะเบียนรายการซื้อขายทรัพย์สินต่างๆ ว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่หากการตรวจสอบบัญชีและทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าแล้ว มีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของที่ได้ออกของผู้ประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าได้มาโดยทุจริต ก็ให้นายตรวจผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเพื่อพิจารณาสั่งการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

(3) มีหน้าที่ในการบันทึกการกระทำความผิดของผู้ประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าส่งสถานีตำรวจ กรณีที่ปรากฏว่าผู้ขายทอดตลาดหรือผู้ค้ำของเก่า ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้แก่ กรณีการประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าโดยไม่ได้รับใบอนุญาต หรือกรณีที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตได้มีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตแล้วแต่ยังมีการประกอบอาชีพดังกล่าวและให้รายงานผลการดำเนินคดีให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตทราบด้วย

(4) มีหน้าที่รายงานพร้อม เสนอความเห็นของนายตรวจเสนอให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้นไปจนถึงเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตกรณีที่นายตรวจพบว่าผู้ที่ได้รับใบอนุญาตการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่ารายใดขาดคุณสมบัติ ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 หรือเคยเป็นผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกตามกฎหมายลักษณะอาญา ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลง ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์และตั๋ว ความผิดเกี่ยวกับเอกสารความผิดเกี่ยวกับการค้า ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์ ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ซิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ ความผิดฐานฉ้อโกง ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ ความผิดฐานรับของโจร

(5) เมื่อผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า ประสงค์จะย้ายสถานที่ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่ามีหน้าที่รับแจ้ง พร้อมทั้งมีหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่ที่มีการแจ้งขอย้ายไปตั้งใหม่ว่ามีความเหมาะสม และถูกต้องตามหลักเกณฑ์ หรือไม่แล้ว รายงานผลการตรวจสอบและเสนอเรื่องให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตพิจารณาในการควบคุมตรวจสอบร้านค้า สถานที่ประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า นายตรวจจะต้องดำเนินการในห้วงระยะเวลาตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้เท่านั้น มาตรา 13 ที่บัญญัติว่าในระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก นายตรวจและเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีตั้งให้มีหน้าที่ควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าชอบที่จะเข้าตรวจใบอนุญาตสมุดบัญชีและทรัพย์สินของในร้านค้า ได้ผู้รับใบอนุญาตต้องนำใบอนุญาตสมุดบัญชีและทรัพย์สินของตามที่เรียกตรวจออกให้ตรวจโดยทันที ดังนั้น นายตรวจ ได้แก่ อธิบดีกรมการปกครอง และข้าราชการพลเรือนสามัญ สังกัดกรมการปกครอง ในกรุงเทพมหานคร ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ปลัดอำเภอ ในจังหวัดอื่น จะสามารถเข้าไปตรวจสอบการประกอบอาชีพของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตเพียงช่วง ตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก เท่านั้น⁷⁷

2. การขายทอดตลาดและค้ำของเก่ากฎหมายต่างประเทศ

ในการศึกษากฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า ของต่างประเทศเพื่อนำมาเปรียบเทียบและข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมายขายทอดตลาดและค้ำของเก่าไทยให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งกฎหมายขายทอดตลาดและค้ำของเก่าไทยยังมีหลายประเด็นที่มีความไม่เหมาะสม ยังล้าสมัย ไม่มีการปรับแก้ให้ทันกับสมัยใหม่ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีปัจจุบัน โดยได้ทำการศึกษากฎหมายของประเทศสิงคโปร์เนื่องจากประเทศสิงคโปร์ถือว่าเป็นประเทศที่มีกฎข้อบังคับด้านกฎหมายที่เข้มงวดและมีอัตราโทษที่รุนแรง และส่วนประเทศมาเลเซีย อังกฤษ และออสเตรเลีย ล้วนแต่เป็นประเทศที่ความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเทคโนโลยีและการพัฒนาด้านกฎหมาย หรือความแตกต่างในด้านระบบกฎหมาย จึงควรศึกษากฎหมายของประเทศดังกล่าวว่าการควบคุมการบังคับใช้ในเรื่องดังกล่าวมีความแตกต่างหรือมีสิ่งที่น่าสนใจเปรียบเทียบกับกฎหมายขายทอดตลาดและค้ำของเก่าของไทยใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง และในส่วนของประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์เป็นประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน

⁷⁷ มาตรา 13 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474

2.1 ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซีย ได้มีการบัญญัติกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการขายทอดตลาดและค่าของเก่า ดังนี้

2.1.1 กฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสองของมาเลเซีย “*LAWS OF MALAYSIA REPRINT ACT 189 SECOND- HAND DEALERS ACT 1946*”

1) การควบคุมการจำหน่ายสินค้ามือสอง

ในการควบคุมการจำหน่ายสินค้ามือสองของประเทศมาเลเซีย นั้น กฎหมายได้ควบคุมการดำเนินการของภาคเอกชน โดยผู้ที่จำหน่ายสินค้ามือสองต้องได้รับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาต ประเทศมาเลเซีย ได้บัญญัติให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในระดับที่เป็นหัวหน้าสถานีตำรวจหรือผู้กำกับสถานีตำรวจเป็นผู้ออกใบอนุญาตในการจำหน่ายสินค้ามือสองในแต่ละพื้นที่

2) ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตต้องจัดทำบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินที่ได้ซื้อ-ขาย เช่น บันทึกรายการ วันที่ ราคา ชื่อ ที่อยู่ ผู้ที่ได้ซื้อมา หรือขายไป เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบหากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามก็จะมียบทกำหนดโทษทั้งจำและปรับ

3) การควบคุมการรับของโจร ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาการลักทรัพย์เพื่อนำมาจำหน่ายเป็นสินค้ามือสอง เช่น กรณีมีการลักทรัพย์เกิดขึ้น เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งรายละเอียดแห่งทรัพย์สินที่ได้สูญหายหรือถูกลักให้กับผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทุกรายทราบและเมื่อผู้ที่ได้รับใบอนุญาตตรวจสอบพบทรัพย์สินที่ถูกขโมยต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ทราบโดยทันทีและหากมีการซื้อขายทรัพย์สินในลักษณะที่เป็นการรับของโจร และทรัพย์สินที่เป็นชิ้นส่วนยานยนต์ กฎหมายก็ได้เพิ่มอัตราบทลงโทษหนักขึ้นกับผู้ที่ได้รับใบอนุญาต

4) การควบคุมการประกอบกิจการ ของผู้ที่ได้รับใบอนุญาต กฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ที่สามารถทำการตรวจสอบการประกอบกิจการ โดยการเข้าไปในร้านหรือสถานที่จำหน่ายในเวลาใดๆ ก็ได้ หรืออาจค้น โดยไม่ต้องมีหมายค้นกรณีมีเหตุสงสัยว่าเป็นทรัพย์ที่ได้มาจากการลักขโมยหรือทรัพย์ที่สูญหายและยังได้จำกัดช่วงเวลาที่ได้รับอนุญาตให้สามารถประกอบกิจการ โดยห้ามมิให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการตั้งแต่เวลา 19.00 น.-07.00 น. น.⁷⁸

5) สำหรับอายุใบอนุญาต การจำหน่ายสินค้ามือสอง เป็นการกำหนดระยะเวลาของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจะสามารถประกอบกิจการได้เพียงช่วงเวลาตามที่กฎหมายกำหนด โดยได้กำหนดให้อายุใบอนุญาต “มีอายุถึงสิ้นเดือน ธันวาคมของทุกปี”⁷⁹ ดังนั้นทุกใบอนุญาตจึงต้องหมดอายุลงวันสิ้นเดือนธันวาคมของปีที่ได้ออกใบอนุญาตให้

⁷⁸ **Hours of business**

8. No licensed dealer shall receive, purchase, sell or deliver any goods between the hours of 7 p.m. and 7 a.m.

Police officers may enter and search licensed dealers' shops, etc.

15. Any police officer not below the rank of corporal or any police officer employed on detective duties, and any police officer specially authorized in writing by the licensing officer to act under this Act, may enter any licensed dealer's shop at any time and may search without warrant the shop of such licensed dealer for any property which he has reason to suspect to be therein and to be stolen property or to have been lost.

⁷⁹ **Issue of licences**

10. A licence issued under this Act-- (a) shall be issued by the licensing officer of the area wherein the person licensed carries on business, on payment of the prescribed fee;

(b) shall expire on the thirty-first day of December in the year in which it is issued; and (c) shall not be transferable except with the consent of the Chief Police Officer and on payment of the prescribed fee, but in no case shall such a licence be issued unless the finger- prints of the person applying to be licensed have been taken by the licensing officer.

6) ในเรื่องสถานที่จำหน่ายสินค้ามือสอง กฎหมายได้บัญญัติความหมายให้รวมถึงบ้าน สถานประกอบการหรือสถานที่อื่นๆ ด้วย ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องประกอบกิจการตามสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต และกำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตทำการปิดใบอนุญาตไว้บริเวณร้าน สถานที่จำหน่ายโดยต้องสามารถมองเห็นได้ชัดเจนและต้องจัดทำป้ายข้อความ “Licensed Dealer in Second-hand Goods” ไว้ที่ประตูด้านนอกของร้านด้วย⁸⁰

2.1.2 กฎหมายการประมูล “AUCTION SALES ENACTMENT FMS CAP 81 (2 OF 1929)

1) การขายทอดตลาดหรือการประมูล ประเทศมาเลเซีย ได้บัญญัติกฎหมาย “AUCTION SALES ENACTMENT FMS CAP 81 (2 OF 1929)” ในการควบคุมการขายทอดตลาดหรือการประมูล เช่น ในการประมูลหรือขายทอดตลาดต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่โดยรัฐมนตรีจะเป็นผู้แต่งตั้งผู้ออกใบอนุญาต

2) สถานที่ขายทอดตลาดจะสถานที่ที่เปิดเผยที่ประชาชนสามารถเข้าไปได้ (ที่สาธารณะ) และสามารถรองรับผู้คนที่ต้องการเสนอราคาได้จำนวนมาก⁸¹

3) อายุใบอนุญาต กฎหมายได้กำหนดให้อายุใบอนุญาตในการขายทอดตลาดสามารถใช้ได้หรือหมดอายุลงในวันที่ 31 ธันวาคม ของปีที่ออกใบอนุญาต⁸²

⁸⁰ section 3;

“shop” includes a house, place of business or other premises

Licences to be posted

7. (1) Every licensed dealer shall keep his licence posted in a conspicuous place in his shop.

(2) Every licensed dealer shall keep exhibited at or over the outer door of his shop a sign-board, of such size and in such position as the licensing officer directs, which shall have printed thereon in the National Language and in the English, Chinese and Tamil languages the words "Licensed Dealer in Second-hand Goods".

(3) Any licensed dealer who fails to comply with this section shall, on conviction, be liable to a fine not exceeding two hundred ringgit.

⁸¹ 6. Place of sales.

All sales by public auction shall be held in places open to the general public and large enough for the accommodation of as many persons as may reasonably be expected to desire to bid thereat.

⁸² 3. Licences.

(1)The licensing officer may from time to time license fit any proper persons to conduct sales by public auction, and may from time to time revoke such license. Every such license shall expire on the 31st day of December of the year in which it is issued. The fee for each license shall be ten ringgit.

2.2 ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ได้มีการบัญญัติกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการค้าของเก่าและขายทอดตลาด
ดังนี้

2.2.1 **กฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง “SECOND HAND GOODS DEALERS ACT (CHAPTER 288 A)”** ในการควบคุมการค้าสินค้ามือสองของประเทศสิงคโปร์นั้น รัฐได้ออกกฎหมายเข้ามาควบคุมการประกอบอาชีพดังกล่าว โดยผู้ที่ประกอบอาชีพดังกล่าวจะต้องได้รับใบอนุญาตโดยเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีในการควบคุมการค้าสินค้ามือสองนั้น ประเทศสิงคโปร์มีการกำหนดบัญชีรายการทรัพย์สินค้ามือสองที่มีการควบคุมตามกฎหมายฉบับนี้ ในการพิจารณาออกใบอนุญาตของเจ้าหน้าที่นั้น กฎหมายยังได้ให้อำนาจในการอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตต่อรัฐมนตรี ภายใน 14 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบการพิจารณาดังกล่าว และการวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุด สำหรับสถานที่ในการจำหน่ายสินค้ามือสอง ให้ความหมายว่าหมายถึง ร้านแผงค้า บ้าน แฟลต สถานประกอบการ สถานที่เก็บสินค้า สำนักงาน หรือรวมถึงสถานที่อื่นที่ใช้ดำเนินการเกี่ยวกับสินค้ามือสอง รวมถึงการดำเนินการทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ตหรือ อื่นๆ กฎหมายฉบับนี้ยังได้บัญญัตินิยามของการได้มาซึ่งทรัพย์สินที่อาจเข้าข่ายกรณีการรับของโจร⁸³

⁸³ Interpretation

2.—(1) In this Act, unless the context otherwise requires —

“goods” in the expression “secondhand goods” means any of the goods specified in the Schedule;

“shop” includes a stall, house, flat, place of business, place of storage of secondhand goods, an administrative office or any other premises from which the business of a secondhand goods dealer is being carried out, whether electronically or otherwise;

“stolen property” means property, the possession of which has been transferred by theft, extortion or robbery, which has been criminally misappropriated or in respect of which criminal breach of trust or cheating has been committed, whether the transfer has been made or the misappropriation or breach of trust or cheating has been committed within or out of Singapore; but does not include such property which subsequently comes into the possession of a person legally entitled to the possession thereof.

(5) Any person who is aggrieved by the decision of the Licensing Officer under this section may, within 14 days of being notified of the decision of the Licensing Officer, appeal in writing to the Minister whose decision shall be final.

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้บัญญัติเพื่อรองรับในการดำเนินการเกี่ยวกับสินค้ามือสองผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตและมีระบบการออกใบอนุญาตโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์การโอนใบอนุญาตในการประกอบกิจการค้าสินค้ามือสองนั้นจะทำการโอนใบอนุญาตได้ก็ต่อเมื่อได้รับการอนุญาตจากเจ้าหน้าที่และมีการชำระค่าธรรมเนียมตามที่กำหนด ตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสองจะต้องบันทึกรายละเอียดรายการสินค้า ชื่อ ที่อยู่ของบุคคลที่ได้ทำการซื้อขาย วันที่ และรายละเอียดอื่นๆ และเก็บรักษาการบันทึกดังกล่าวไว้ที่ร้านเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถทำการตรวจสอบได้ และต้องทำการเก็บรักษาบันทึกดังกล่าวไว้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี

กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ถูกขโมยจะมีการแจ้งรายละเอียดทรัพย์สินที่ถูกขโมยหรือสูญหายไปยังตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสองหากพบว่าเป็นทรัพย์สินที่ถูกขโมยผู้ได้รับใบอนุญาตจำหน่ายสินค้าต้องแจ้งข้อมูลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ และกฎหมายได้ให้อำนาจตัวแทนจำหน่ายสินค้าสามารถทำการกักตัวบุคคลดังกล่าวได้จนกระทั่งเจ้าหน้าที่ตำรวจมาถึง⁸⁴

⁸⁴ **Transfer of licence**

7.—(1) No person shall transfer his licence to another person except with the consent of the Licensing Officer and upon payment of the prescribed fee.

(2) Any person who contravenes subsection (1) shall be guilty of an offence.

10.—(1) Every secondhand goods dealer shall keep in his shop —

(a) records of the particulars of all goods bought by him, including the dates of purchase, the names and addresses of the persons from whom he bought the goods and such other particulars as may be prescribed; and

(b) records of the particulars of all goods sold by him, including the dates of sale, the names and addresses of the persons to whom he sold the goods and such other particulars as may be prescribed.

(2) Every secondhand goods dealer shall submit to the Licensing Officer the records referred to in subsection

(1) at such time and in such format and through such medium (whether electronic or otherwise) as the Licensing Officer may require.

(3) Every secondhand goods dealer shall retain the records referred to in subsection (1) for a period of not less than 5 years from the end of the financial year in which the transactions or operations to which those records relate are completed.

11.—(1) Where a police officer has received any information as to any stolen property or as to any property which has been lost, he may, if he thinks it necessary or expedient to assist in the recovery of the property, disseminate the information to all secondhand goods dealers, with lists and descriptions of the stolen or lost property.)

(2) For the purposes of this Act, a reference to a person who deals in secondhand goods includes a reference to a person in Singapore who deals in secondhand goods through the Internet.

การควบคุม ตรวจสอบการค้าของเก่า ได้บัญญัติเกี่ยวกับมาตรการในการควบคุมการค้าสินค้ามือสอง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถเข้าไปยังสถานที่จำหน่ายสินค้ามือสอง โดยไม่ต้องมีหมายค้น ในห้วงเวลาใดก็ได้ หากกรณีมีเหตุสงสัยว่าทรัพย์สินที่ถูกขโมยอยู่ในสถานที่ดังกล่าว และสามารถทำการเข้าไปตรวจค้นยังสถานที่ที่มีการซื้อขายสินค้ามือสอง กรณีมีเหตุสงสัยว่าทำการซื้อขายโดยไม่มีใบอนุญาต

“ห้วงเวลา ในการตรวจสอบการเข้าไปในร้านหรือสถานที่จำหน่าย กฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ สามารถเข้าไปได้ในเวลาใดๆ ก็ได้ หรือ โดยไม่มีหมายค้น หากมีเหตุให้สงสัยว่า ทรัพย์สินที่ถูกขโมยหรือทรัพย์สินที่ได้สูญหายไปอยู่ที่นั่นและ มีการกำหนดเวลาห้ามมิให้ประกอบกิจการตั้งแต่เวลา 21.00 น.-07.00 น.”⁸⁵

2.2.2 กฎหมายใบอนุญาตการประมูล AUCTIONNEERS LICENCES ACT (CHAPTER 16)

การควบคุมการประมูลหรือการขายทอดตลาดของสิ่งโป้ มีกรณีบัญญัติกฎหมาย AUCTIONNEERS LICENCES ACT (CHAPTER 16) เพื่อควบคุมการประมูลผู้ใดที่จะทำการประมูลต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ก่อนจึงจะสามารถดำเนินการได้

รัฐมนตรีมีอำนาจในการออกกฎระเบียบในการควบคุมการประมูลของประชาชนในการออกใบอนุญาตจะมีการควบคุมและเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการออกใบอนุญาตโดยเจ้าหน้าที่ ตำแหน่ง the office of Comptroller of Property Tax โดยใบอนุญาตการประมูลกฎหมายกำหนดให้ ใบอนุญาตจะต้องหมดอายุลงในวันที่ 31 ธันวาคมของปี และหากจะทำการต่ออายุใบอนุญาตต้องดำเนินการก่อนที่ใบอนุญาตจะหมดอายุลง 10 วัน⁸⁶ และต้องดำเนินประเภทธุรกิจตามที่ได้รับอนุญาต ระบุชื่อ สถานที่ผู้ประกอบกิจการวัน เวลาที่อนุญาตและต้องชำระค่าธรรมเนียมในการออกใบอนุญาตตามอัตราค่าธรรมเนียมที่รัฐมนตรีกำหนดและผู้ที่ได้รับ

⁸⁵ 12. (1) Any police officer may enter the shop of any secondhand goods dealer at any time and may, without a warrant, search the shop for any property which he has reason to suspect to be therein and to be stolen property or property that has been lost.

(2) Any police officer may at any time enter and search without a warrant any shop where he has reason to suspect that any person is dealing in secondhand goods without a licence issued under this Act.

Hours of business (6).No licensed dealer shall purchase or sell any goods before 7 a.m. or after 9 p.m.

⁸⁶ **Expiry and renewal of licences**9. (1) Every licence shall expire on 31st December and shall be renewed annually 10 days at least before the expiration thereof

ใบอนุญาตอาจไม่ได้รับต่ออายุใบอนุญาตหรืออาจถูกเพิกถอนใบอนุญาตหากถูกพิพากษาตัดสินว่า
ได้กระทำความผิดตามกฎหมายฉบับนี้

2.3 ประเทศออสเตรเลีย

2.3.1 กฎหมายการจำหน่ายสินค้ามือสอง “SECONDHAND DEALERS ACT 1906 (Capital Territory)”

ตามกฎหมาย SECOND-HAND DEALERS ACT 1906 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการขายสินค้ามือสอง เช่น ผู้ที่จะประกอบธุรกิจค้าสินค้ามือสองต้องได้รับใบอนุญาตก่อนถึงจะสามารถประกอบธุรกิจดังกล่าวได้ซึ่งถ้าหากดำเนินธุรกิจค้าของมือสองโดยไม่มีใบอนุญาตก็จะมีผลมีความผิดอาญาทั้งโทษจำและปรับในเรื่องการออกใบอนุญาตได้กำหนดหลักเกณฑ์การออกใบอนุญาตไว้ว่าเจ้าหน้าที่ต้องออกใบอนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาตหากผู้ยื่นคำร้องขออนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาต ตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ในกฎหมายเป็นบุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปไม่เป็นบุคคลต้องห้ามหรือฝ่าฝืนกฎหมาย มีคุณสมบัติหรือความเหมาะสม และถ้าหากจะดำเนินการในลักษณะของหุ้นส่วนบุคคลที่เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องเป็นบุคคลที่มีลักษณะคุณสมบัติเหมาะสมด้วยใบอนุญาตการประกอบกิจการค้าสินค้า มือสองกำหนดให้ต้องมีการระบุด้านที่ทำการด้วย และจะต้องไม่ทำการประกอบธุรกิจสถานที่อื่นนอกจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาตและอายุใบอนุญาตนั้นนี้อาจจะออกได้ถึง 3 ปี⁸⁷

แต่อาจได้รับการยกเว้น ในกรณีที่บุคคลหรือนิติบุคคลประกอบกิจการค้าสินค้า มือสองบางครั้งคราว การจัดทำบัญชีทะเบียนสินค้า ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตต้องจัดทำทะเบียนรายการทรัพย์สินที่ซื้อขาย และต้องให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบได้และกรณีมีเหตุสงสัยว่ามีการครอบครองทรัพย์สินที่ได้มาจากการลักทรัพย์หรือกรณีรับของโจรกฎหมายก็ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่

⁸⁷ (1) A person must not carry on business as a second-hand dealer unless the person is licensed as a second-hand dealer. Maximum penalty: 50 penalty units, imprisonment for 6 months or both.

If a person applies to the commissioner for a licence, or for renewal of a licence, the commissioner must issue a licence to the person or renew the licence if—

(b) if the person is an individual—the person is 18 years old or older; and

(c) the person would not contravene a Territory law or Commonwealth law if the person carried on business as a second-hand dealer while licensed; and

(2) A licence must state each premises where the holder of the licence may carry on business as a second-hand dealer.

(3) A licence may be issued for up to 3 years

สามารถตรวจสอบสินค้าดังกล่าวได้ และผู้ค้าสินค้ามือสองต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจทันทีเมื่อมีเหตุสงสัยหรือเชื่อว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้ครอบครองหรือได้มาเป็นทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ หรือฉ้อฉล ในการรับซื้อสินค้ามือสองนั้นกฎหมายฉบับดังกล่าวได้กำหนดมิให้รับซื้อสินค้า มือสองจากบุคคลที่มีอายุไม่ถึง 14 ปี⁸⁸

⁸⁸ **Inspection of records and goods**

- (1) A licensed second-hand dealer must, if asked by a police officer, allow the police officer to inspect—
- (a) any record the dealer is required to keep under this Act; or
 - (b) any second-hand goods in the dealer’s possession; or
 - (c) any other record in the dealer’s possession relating to second-hand goods.
- (2) The police officer may—
- (a) copy any record inspected under this section; and
 - (b) examine or photograph any second-hand goods in the dealer’s possession that the police officer suspects on reasonable grounds have been stolen or fraudulently obtained.

Goods suspected of being stolen or fraudulently obtained

- (1) This section applies to a licensed second-hand dealer in relation to second-hand goods if—
- (a) the dealer has or obtains possession of the goods or the goods are offered to the dealer; and
 - (b) either of the following subparagraphs applies:
 - (i) the dealer is or has been told by a police officer that the goods, or goods of their description, have been stolen or fraudulently obtained;
 - (ii) the dealer suspects, or should reasonably suspect in the circumstances, that the goods have been stolen or fraudulently obtained.

- (2) The second-hand dealer must immediately tell a police officer that the goods are in the dealer’s possession or have been offered to the dealer.

Second-hand dealers—carrying on business

- (1) A licensed second-hand dealer must not carry on business as a second-hand dealer at a place other than premises stated in the licence.

- (4) A licensed second-hand dealer must not buy or receive second-hand goods from a person if the dealer believes or has reasonable grounds to believe that the person is under 14 years old

2.3.2 กฎหมายการขายทอดตลาด “Auction Sales Act 1973 ” (Western)

ประเทศออสเตรเลีย ได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรองรับการขายโดยวิธีการขายทอดตลาดหรือการประมูล โดยแยกกฎหมายจำหน่ายสินค้ามือสองและการประมูล ออกเป็นกฎหมายคนละฉบับในการควบคุมการประมูลได้กำหนดให้ผู้ที่ทำการประมูลต้องได้รับใบอนุญาตไม่ว่าในนามของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลต้องได้รับใบอนุญาต โดยมีการแบ่งประเภทของใบอนุญาต เช่น ประเภทใบอนุญาตทั่วไป ประเภทประเภทใบอนุญาตครั้งคราว และประเภทใบอนุญาตชั่วคราว⁸⁹ อายุใบอนุญาต โดยใบอนุญาตทั่วไป จะมีอายุมีผลบังคับใช้เป็นเวลา หนึ่งปี นับแต่วันที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ในการดำเนินธุรกิจประมูลกำหนดให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตต้องมีการบันทึกจัดทำบัญชีทุกรายการของแต่ละเดือน ไม่ว่ารายการซื้อขาย มีการแสดงรายการครบถ้วน และถูกต้อง ของแต่ละธุรกรรม การชำระเงินสามารถตรวจสอบอย่างถูกต้อง และให้มีการเก็บบัญชีเหล่านั้นไว้เป็นระยะเวลา 3 ปี

⁸⁹ 7. Kinds of licence

(1) The licences that may be granted under this Act are —

- (a) a general licence;
- (b) a restricted licence;
- (c) an occasional licence;

26. Records to be kept

(1) Where a licensee, or any firm or corporation for the benefit of which a licence is used, in respect of any sale or transaction in the course of business as an auctioneer receives for or on behalf of any person an amount of money he or it shall record the amount, or cause the amount to be recorded, in a record of accounts so as to show particulars of that receipt separately from any record of money received or held on his or that firm's or corporation's account or for or on behalf of any other person.

(2) A licensee, and any firm or corporation for the benefit of which a licence is used —

- (a) shall cause the record of accounts referred to in subsection (1) to be kept in such a manner as to show full and accurate particulars of each transaction and of all withdrawals or payments made from that account in sufficient detail to enable the accounts to be conveniently and properly audited;
- (b) shall correctly balance those accounts at the end of each month; and
- (c) shall retain those accounts for a period of 3 years after the date of the transaction recorded.

28. Inspection of records

(1) All books, accounts, documents, and other records that are required to be kept under this Act by a licensee, shall at all reasonable times be open to inspection by any person duly authorised in writing in that behalf by the Minister either generally or in any particular case.

2.4 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษได้มีการบัญญัติกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการขายทอดตลาด และค้ำของเก่า ได้แก่ กฎหมายเช่าซื้อ “Hire Purchase Act 1964” และกฎหมายการประมูล (การเสนอราคา) “Auction (Bidding Agreement) Act 1969”

2.4.1 กฎหมายเช่าซื้อประเทศอังกฤษ Hire Purchase Act 1964 มีแนว คำพิพากษา ในคดี Helby V. Matthews (1895) ที่มีคำตัดสินว่า ลูกค้ำที่เป็นผู้เช่าเปียโนไม่ใช่ผู้ซื้อตามสัญญาซื้อขาย เนื่องจากไม่มีคำมั่นว่าจะเข้าถือกรรมสิทธิ์ในสินค้า หากแต่มีสิทธิที่จะเลือกซื้อสินค้าโดยชำระราคา ให้ครบ 36 เดือน การให้สิทธิที่จะซื้อเป็นการให้สิทธิโดยผู้ขายและไม่สามารถเพิกถอนได้ ทำให้ สัญญาเช่าซื้อไม่ใช่สัญญาซื้อขายและจากคดีดังกล่าวจึงเป็นจุดกำเนิดของกฎหมายสัญญาเช่าซื้อ ของประเทศอังกฤษ⁹⁰

ประเทศอังกฤษ ได้มีการบัญญัติกฎหมาย Hire Purchase Act เพื่อควบคุม ในเรื่องการเช่าซื้อ โดยกฎหมายเช่าซื้อประเทศอังกฤษ ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้บังคับกรรมการเช่าซื้อ และการซื้อขายสินค้า โดยในช่วงเริ่มแรกนั้นกฎหมายมุ่งคุ้มครองผู้ให้เช่า จึงมีการนำหลักในเรื่อง การส่งมอบการครอบครอง การใช้สิทธิเลือกซื้อ เพื่อมิให้กรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้เช่าในระหว่าง การทำสัญญา

กฎหมายการเช่าซื้อ ฉบับดังกล่าว ได้ควบคุมการเช่าซื้อทรัพย์สินที่เป็นสินค้า มือสองด้วย ตาม Hire Purchase Act⁹¹

⁹⁰ คืบค้นจาก digi.library.tu.ac.th/thesis/la/0241/09CHAPTER_4.pdf บทที่ 4 กฎหมายต่างประเทศและ บทวิเคราะห์ กฎหมายเปรียบเทียบ

⁹¹ (2) In every hire-purchase agreement there shall be an implied condition that the goods shall be of merchantable quality but such a condition shall not be implied-

(c) if the goods are second-hand goods and the agreement contains a statement to the effect that-

(i) the goods are second-hand; and

(ii) all conditions and warranties as to quality are expressly negative,

(3) where the hirer expressly or by implication makes known to the owner or to the dealer or to any servant or agent of the owner or the dealer the particular purpose for which the goods are required, there shall be implied in the hire-purchase agreement a condition that the goods shall be reasonably fit for that purpose but such a condition shall not be implied if the goods are second-hand goods and the agreement contains a statement to the effect-

(a) that the goods are second-hand; and

การทำสัญญาเช่าซื้อยังมีการตรากฎหมายให้สินเชื่อแก่ผู้บริโภค (consumer credit Act 1974) โดยกฎหมายดังกล่าวมุ่งคุ้มครองสิทธิผู้เช่าซื้อในการทำสัญญา เช่น กำหนดให้ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลแก่ผู้เช่าซื้อ สิทธิในการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อการบัญญัติห้ามมิให้ผู้ให้เช่าเข้าครอบครองทรัพย์สินที่ผู้เช่าซื้อชำระราคาเช่าซื้อไปแล้วจำนวน 1 ใน 3 ของราคาเช่าซื้อ เป็นต้น และในการควบคุมการเช่าซื้อนั้น กฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้มีหน่วยงาน ที่เข้ามาควบคุม กำกับดูแลการเช่าซื้อ สาละยุติธรรม จึงทำหน้าที่ในการควบคุมบังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับดังกล่าว

2.4.2 การขายทอดตลาดหรือการประมูล

ในการขายทอดตลาดหรือประมูลของประเทศอังกฤษ เป็นวิธีการที่จำหน่ายทรัพย์สินที่เปิดเผยต่อสาธารณะ โดย Auctioneer จะทำหน้าที่ในการขายทอดตลาดในการขายทอดตลาดจะมีการกำหนดราคาขั้นต่ำของทรัพย์สินที่จะนำมาประมูลเพื่อให้มีการเสนอราคาขั้นต่ำก่อน และให้มีการแข่งขันเสนอราคาเพิ่มสูงขึ้นและจะเสนอขายทรัพย์สินที่ประมูลให้กับผู้ที่เสนอราคาสูงสุด โดยผู้ที่เสนอราคาสูงสุดต้องชำระเงินตามราคาที่ประมูล การประมูลของประเทศอังกฤษนั้น ผู้ที่เข้าร่วมในการขายทอดตลาดหรือการประมูลสามารถประมาณการราคาทรัพย์สินที่จะประมูลเพื่อตัดสินใจในการแข่งขันเสนอราคา รูปแบบการประมูลของอังกฤษแบบยื่นซองเสนอราคา จะเปิดโอกาสให้ผู้ทำการแข่งขันเสนอราคาสามารถเปลี่ยนแปลงราคาที่แข่งขันได้ทำให้เกิดการแข่งขันกัน การประมูลแบบอังกฤษ จะใช้ระยะเวลาที่สั้นและยังมีรูปแบบการประมูลที่ไม่ต้องใช้แบบฟอร์มเป็นการประมูลเสนอราคาโดยแบบวาจาหรือใช้ปากเปล่าในการเสนอราคา และในการขายทอดตลาดหรือประมูลนั้น ผู้ทำการขายทอดตลาดหรือประมูลสามารถกำหนดข้อสงวนสิทธิ ที่จะไม่ขายทรัพย์สินที่นำมาประมูลหากเห็นว่าในการเสนอราคานั้นต่ำเกินไป⁹²

การขายทอดตลาดของอังกฤษ ไม่ได้มีการกำหนดว่าผู้ที่ประกอบอาชีพขายทอดตลาดต้องได้รับใบอนุญาตก่อน ดังนั้น การประกอบอาชีพขายทอดตลาดจึงสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาต เพียงแค่มีใบเสียภาษีเท่านั้น ส่วนรูปแบบวิธีการในการขายทอดตลาดนั้น ก็จะไม่ได้แตกต่างจากประเทศไทย⁹³

⁹² โครงการพัฒนากฎหมายระบบงานกฎหมาย เรื่อง เพิกถอนการขายทอดตลาดด้วยเหตุการขายทอดตลาดต่ำกว่าราคาสมควรขาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2550 สืบค้นจาก www.led.go.th/project/78/project06

⁹³ ปกรณ์ นิลประพันธ์ สรุปกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการขายทอดตลาด, 2546, สืบค้นจาก www.lawreform.go.th

บทที่ 4

บทการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับ การขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

จากการศึกษากฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าของไทย มีประเด็นหรือข้อกฎหมายที่ยังมีความไม่เหมาะสม โดยการศึกษากฎหมาย ระเบียบ กฎกระทรวง งานวิจัย แนวคำพิพากษาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการศึกษากฎหมายต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหรือเรื่องที่ต้องการศึกษาเปรียบเทียบเพื่อนำมาเป็นข้อพิจารณาของกฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าไทย โดยแยกเป็นประเด็น ดังนี้

1. ห้วงเวลาในการควบคุมตรวจสอบการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า

ในเรื่องอำนาจการควบคุม ตรวจสอบการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่าของไทยได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐคือ “นายตรวจ” ที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎกระทรวงฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2555) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ในการควบคุม ตรวจสอบร้านค้ำของเก่า การขายทอดตลาด โดยได้กำหนดเงื่อนไขในการประกอบกิจการดังกล่าว ตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 บัญญัติว่าในระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก นายตรวจและเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีหน้าที่ควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าชอบที่จะเข้าตรวจสอบที่ โบอนุญาต สมุดบัญชีและทรัพย์สินในร้าน สถานประกอบการค้าและผู้รับใบอนุญาตต้องนำใบอนุญาต สมุดบัญชี และทรัพย์สินของตามที่เรียกตรวจ ออกให้ตรวจโดยทันที ดังนั้นอำนาจในการควบคุม ตรวจสอบร้านค้ำของเก่าของเจ้าหน้าที่จึงสามารถดำเนินการได้เพียงห้วงเวลา ในระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกเท่านั้น แต่ในการประกอบกิจการของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตนั้น กฎหมายไม่ได้จำกัดห้วงเวลาของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตว่าจะสามารถประกอบกิจการได้เพียงห้วงเวลาใดบ้างผู้ที่ได้รับใบอนุญาตจึงสามารถประกอบกิจการได้ตลอดเวลา แต่ในการตรวจสอบนั้นเจ้าหน้าที่ที่สามารถดำเนินการได้เพียงห้วงเวลา ในระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้น จนถึงพระอาทิตย์ตกทำให้ไม่สอดคล้องกันระหว่างระยะเวลาในการตรวจสอบกับห้วงเวลาในการประกอบกิจการดังกล่าว

แต่การควบคุมตรวจสอบการค้าโบราณ ศิลปวัตถุ ตามกฎหมายโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายควบคุมการขายทอดตลาด และค้าของเก่า นั้น กฎหมายฉบับดังกล่าวได้ให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ในการควบคุม ตรวจสอบ สถานที่ที่ทำการค้า สถานที่ผลิต สถานที่จัดแสดง สถานที่เก็บ ซึ่งโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ โดยกำหนด ช่วงเวลาที่สามารถเข้าไปยังสถานที่ดังกล่าวไว้ คือ ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น ถึงพระอาทิตย์ตก หรือ ระหว่างเวลาทำการ ซึ่งโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุดังกล่าวนี้ ต้องถูกควบคุมและตรวจสอบตาม กฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าด้วย แต่กฎหมาย ทั้ง 2 ฉบับ กับการให้อำนาจในการ ตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่แตกต่างกัน

กฎหมายต่างประเทศที่ได้บัญญัติในการควบคุม ตรวจสอบการประกอบกิจการ ดังกล่าว เช่น ประเทศสิงคโปร์ตามกฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง SECONDHAND GOODS DEALERS ACT (CHAPTER 288 A) ได้บัญญัติเกี่ยวกับมาตรการในการควบคุมการค้า สินค้ามือสอง ในเรื่องช่วงเวลาในการตรวจสอบการเข้าไปในร้านหรือสถานที่จำหน่าย กฎหมายได้ ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ สามารถเข้าไปได้ในเวลาใดๆ ก็ได้ หรือ โดยไม่มีหมายค้น หากมีเหตุให้สงสัย ว่าทรัพย์สินที่ถูกขโมยหรือทรัพย์สินที่ได้สูญหายไปอยู่สถานที่ดังกล่าว สำหรับการประกอบกิจการ ดังกล่าวยังมีการกำหนดช่วงเวลาห้ามมิให้ประกอบกิจการในช่วงเวลาตั้งแต่เวลา 21.00 น. – 07.00 น.

ประเทศมาเลเซีย ตามกฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง SECOND – HAND DEALERS ACT 1946 ได้บัญญัติเกี่ยวกับมาตรการในการควบคุมการค้าสินค้ามือสอง ในเรื่อง ช่วงเวลาในการตรวจสอบการเข้าไปในร้านหรือสถานที่จำหน่าย กฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ สามารถเข้าไปได้ใน เวลาใด ๆ ก็ได้ และสำหรับเวลาในการประกอบกิจการมีการกำหนดเวลาไว้ว่า ห้ามมิให้ประกอบกิจการตั้งแต่เวลา 19.00 น. – 07.00 น. ทั้งสองประเทศจึงมีการกำหนดช่วงเวลา ในการให้ประกอบกิจการไว้เช่นเดียวกันและให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปตรวจสอบร้านค้า สถานที่ประกอบกิจการได้หากมีเหตุให้สงสัยเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่ไม่ได้ กำหนดช่วงเวลา ให้ประกอบกิจการและให้อำนาจเจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปตรวจสอบได้เพียง ช่วงเวลาในระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกเท่านั้น ตามหลักการค้นในประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ทั้งนี้ จากการศึกษาไม่ปรากฏว่าประเทศออสเตรเลียและ ประเทศอังกฤษกล่าวถึงประเด็นในส่วนนี้ไว้

กฎหมายต่างประเทศนั้น ได้มีการกำหนดระยะเวลาการประกอบกิจการหรือให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบ ควบคุมร้านค้า เมื่อเปรียบเทียบกับของไทย เช่น

ประเทศ	กฎหมาย	การควบคุม ตรวจสอบร้านค้า
มาเลเซีย	SECOND-HAND DEALS ACT 1946	1.เจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปในร้านได้ในเวลาใดๆ ก็ได้ 2.ห้ามมิให้ประกอบกิจการตั้งแต่เวลา 19.00 น. – 07.00 น.
สิงคโปร์	SECONDHAND GOODS DEALERS ACT (CHAPTER 288 A)	1.เจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปในร้านได้ในเวลาใดๆ ก็ได้ 2.ห้ามมิให้ประกอบกิจการตั้งแต่เวลา 21.00 น. – 07.00 น.
ไทย	พรบ.ควบคุมการขายทอดตลาด และคำของเก่า พุทธศักราช 2474	1.เจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปในร้านได้ระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก 2. มิได้ห้ามหรือจำกัดระยะเวลาการประกอบกิจการ

2. อายุใบอนุญาต

เรื่องอายุใบอนุญาตการขายทอดตลาดหรือคำของเก่าที่มีการกำหนดให้ใบอนุญาต มีอายุหรือสามารถใช้ได้ถึงวันที่ 31 ธันวาคม นั้น มีความเหมาะสมหรือไม่เพราะการกำหนดวันหมดอายุดังกล่าวทำให้ผู้ที่ยื่นคำร้องขอรับใบอนุญาตแต่ละรายมีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจดังกล่าวไม่เท่ากัน แต่ต้องชำระค่าธรรมเนียมเท่ากัน จากการศึกษาในประเด็นเรื่องของอายุใบอนุญาตนั้น

ตามกฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง “SECONDHAND GOODS DEALERS ACT CHAPTER 288 A)” และกฎหมายใบอนุญาตการประมูล “AUCTIONNEERS LICENCES ACT (CHAPTER 16)” ของประเทศสิงคโปร์ได้บัญญัติเกี่ยวกับอายุใบอนุญาตสามารถใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปี

ในส่วนประเทศมาเลเซีย ตามกฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง SECOND – HAND DEALERS ACT 1946 ได้กำหนดให้ใบอนุญาตในการประกอบกิจการค้าของมือสองและการขายทอดตลาด กฎหมายการประมูล “AUCTION SALES ENACTMENT FMS CAP 81 (2 OF 1929) มีอายุถึงสิ้นเดือน ธันวาคมของทุกปี” สามารถใช้ได้หรือหมดอายุลงในวันที่ 31 ธันวาคม ของปี เช่นเดียวกับกฎหมายการขายทอดตลาดหรือคำของเก่าไทย

ในส่วนของประเทศออสเตรเลีย ตามกฎหมายการจำหน่ายสินค้ามือสอง “SECOND-HAND DEALERS ACT 1906” ได้บัญญัติเกี่ยวกับอายุใบอนุญาตของการค้าสินค้ามือสองว่า อาจมีอายุถึง 3 ปี

ซึ่งจากการที่ศึกษาในประเด็นดังกล่าวจึงพบว่า ประเทศไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย ต่างก็กำหนดอายุใบอนุญาตให้หมดอายุเพียงสิ้นเดือนธันวาคมของทุกปี โดยหากต้องการประกอบอาชีพดังกล่าวอีกก็ต้องมาขอต่อใบอนุญาตใหม่ ซึ่งมีความแตกต่างจากประเทศออสเตรเลีย ที่อาจออกได้ถึง 3 ปี ส่วนประเทศอังกฤษนั้น ไม่ได้กำหนดประเด็นดังกล่าวไว้

สำหรับประเด็นอายุใบอนุญาตกฎหมายต่างประเทศ ได้มีการกำหนดระยะหรืออายุใบอนุญาตเมื่อเปรียบเทียบกับของไทย เช่น

ประเทศ	กฎหมาย	อายุใบอนุญาต
มาเลเซีย	SECOND-HAND DEALS ACT 1946	ใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปี
	AUCTION SALES ENACTMENT FMS CAP 81 (2 OF 1929)	
สิงคโปร์	SECONDHAND GOODS DEALERS ACT (CHAPTER 288 A)	ใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปี
	AUCTIONNEERS LICENCES ACT (CHAPTER 16)	
ออสเตรเลีย	SECONDHAND DEALERS ACT 1906 (Capital Territory)	อาจมีอายุถึง 3 ปี
ไทย	พรบ.ควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474	ใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปี

3. การขายทอดตลาดและค้าของเก่าประเภทโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ

การควบคุมการค้าหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินบางประเภท ชนิด เช่น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ไม้หรือไม้อ่างไร เพราะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของประเทศ นั้น พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 และพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มีความเกี่ยวเนื่องหรือต้องนำเอาบทบัญญัติของกฎหมายทั้งสองฉบับมาปรับใช้เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายของแต่ละฉบับ โดยสิ่งที่เกี่ยวเนื่องกัน และต้องนำมาปรับใช้ของกฎหมายทั้งสองฉบับ เช่น มาตรา 3 พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ได้บัญญัติความหมาย ของคำว่า “ของเก่า” หมายถึง ทรัพย์สินที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์สินที่ใช้แล้ว ทั้งนี้ รวมถึงของโบราณด้วย และในการขอใบอนุญาตถ้าเป็นการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ประเภทประเภท โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ นั้นระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาด

และค่าของเก่า พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติม ถึงปัจจุบัน ได้กำหนดให้ผู้ที่จะประสงค์จะขอรับใบอนุญาต ต้องยื่นเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม คือ ใบอนุญาตจากกรมศิลปากรเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

การที่กฎหมายได้กำหนดให้การค้าของเก่าประเภท ของโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายทั้งสองฉบับ จึงทำให้ผู้ที่จะประสงค์จะขอใบอนุญาตต้องยื่นเรื่องขอรับ ใบอนุญาตจากทั้งสองหน่วยงานที่รับผิดชอบ คู่มือกฎหมายแต่ละฉบับคือ จากกรมศิลปากรและ กรมการปกครอง

สำหรับการควบคุมการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ประเภทโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่มี คุณค่าทางประวัติศาสตร์ของประเทศนั้น ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุม ไม่ให้มีการค้าโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ โดยให้อำนาจกับอธิบดีกรมศิลปากร หากอธิบดีเห็นว่า โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุใด ที่มีได้ใช้ในการครอบครองของกรมศิลปากร มีประโยชน์หรือคุณค่า ทางศิลปะ ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีเป็นพิเศษ ก็ให้อธิบดีนำโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุนั้นๆ ไปขึ้นทะเบียนและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ห้ามมิให้มีการจำหน่ายโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ ดังกล่าว หรือหากเห็นสมควรจะเก็บรักษาเป็นสมบัติของชาติ ก็ให้อธิบดีมีอำนาจซื้อเก็บรักษาไว้ได้ ด้วยเช่นกัน โดยถ้าหากไม่มีการขึ้นทะเบียนและประกาศห้ามมิให้ทำการค้าโบราณวัตถุหรือ ศิลปวัตถุขึ้นใดไว้แล้ว ก็สามารถทำการค้าโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ จากการศึกษาทั้ง 4 ประเทศไม่มีการกล่าวถึงประเด็นในส่วนนี้

4. สถานที่ประกอบกิจการขายทอดตลาดและค้าของเก่า

การกำหนดให้ ผู้ที่จะขอรับ ใบอนุญาตการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ต้องมีสถานที่ ประกอบการ ร้านค้า อาคารที่ทำการและสถานที่เก็บทรัพย์ที่เป็นหลักแหล่งแน่นอน จากข้อกำหนด ดังกล่าวยังไม่มีความเหมาะสม ควรให้ผู้ที่ไม่มียุทธศาสตร์ที่ประกอบการ ร้านค้า อาคารที่ทำการหรือ สถานที่เก็บทรัพย์ที่เป็นหลักแหล่งแน่นอน สามารถขอรับใบอนุญาตได้ด้วยจากการศึกษา กฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ระเบียบกระทรวงมหาดไทย หนังสือสั่งการ คำพิพากษาที่เกี่ยวข้อง นั้นตามพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ไม่ได้ บัญญัติหรือกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องสถานที่ประกอบการที่จะใช้เป็นสถานที่ในการขายทอดตลาด หรือค้าของเก่าไว้ เป็นการเฉพาะ เพียงแต่กำหนดไว้ดังนี้

ให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตการขายทอดตลาด ต้องแสดงข้อความแห่งการขายไว้ ที่สถานที่ขายทุกครั้ง อยู่ ณ ที่ขายในเวลาขายทอดตลาด แจ้งสถานที่ขายทอดตลาดในนายตรวจทราบล่วงหน้าและให้มีข้อความ “ผู้ทอดตลาด” ไว้ที่เหนือประตูชั้นนอกสำนักงาน

ให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตค้าของเก่า แสดงชื่อผู้ที่ได้รับใบอนุญาตและข้อความ “ผู้ค้าของเก่า” ไว้ที่ทำการค้าของตน แต่ได้มีการออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว โดยได้กำหนดในเรื่องของสถานที่ประกอบการว่า ให้ผู้ที่ต้องการจะทำการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ต้องยื่นเอกสารหลักฐานที่กำหนดไว้เพื่อประกอบการพิจารณา โดยในส่วนของสถานที่ที่จะใช้เป็นสถานที่ประกอบกิจการ เช่น เอกสาร หลักฐานแสดงการเป็นเจ้าของสถานที่ดังกล่าว หรือหลักฐานการแสดงความยินยอมให้ใช้สถานที่จากเจ้าของ หรือสัญญาเช่า เป็นต้น ฉะนั้นผู้ที่ขอใบอนุญาตต้องมีสถานที่ประกอบกิจการไม่ว่าจะเป็นเจ้าของหรือผู้อื่นยินยอมให้ใช้หรือจากการเช่าที่ก็ได้

ในการพิจารณาออกใบอนุญาตนั้น ระเบียบดังกล่าวก็ได้กำหนดให้นายตรวจ มีหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่ตั้ง และสถานที่เก็บทรัพย์สินที่ใช้ในการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ พร้อมกับการทำแผนที่ประกอบ ก่อนว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ในการตรวจสอบสถานที่นั้น ระเบียบดังกล่าวก็ไม่ได้ระบุลักษณะของสถานที่ว่าควรมีลักษณะเช่นใด

แต่ได้มีหนังสือสั่งการแจ้งแนวทางการพิจารณาความไม่เหมาะสมของสถานที่ไว้ เช่น สถานที่เก็บสินค้าร้ายแรง หรือสร้างความเดือดร้อน รำคาญให้กับประชาชน หรือมีการวางเก็บทรัพย์สินรกๆทางสาธารณะ เป็นต้น ก่อนที่จะเสนอเรื่องให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตพิจารณาออกใบอนุญาต

การกำหนดให้ผู้ที่จะทำการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ต้องมีอาคาร สถานที่ สำนักงาน ในการประกอบกิจการ นั้น ได้มีหนังสือตอบข้อหารือเนื่องจากกฎหมายหรือระเบียบไม่มีความชัดเจนหรือไม่ได้ระบุไว้ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติจึงมีการหารือสอบถามไปยังกระทรวงมหาดไทย เช่น กรณีของจังหวัดชลบุรี ที่หารือประเด็นสถานที่ทำการค้าที่เป็นแผงลอย ว่าจะสามารถขอใบอนุญาตประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าได้หรือไม่ กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งตอบข้อหารือว่า กรณีแผงลอยไม่เข้าลักษณะ ตามระเบียบ ข้อ 7 ของกระทรวงมหาดไทย เนื่องจากเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้มีการควบคุมการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าและสามารถตรวจสอบได้ จึงต้องมีสถานที่ทำการค้าที่เป็นหลักแหล่งแน่นอนจึงไม่สามารถออกใบอนุญาตให้ได้ แต่ปัญหาในการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวในเรื่องสถานที่ประกอบกิจการนั้น ได้มีการหารือจากจังหวัดน่าน กรณีสถานที่ค้าหรือร้านค้าของเก่าที่ไม่มีหลักแหล่งแน่นอนแต่มีลักษณะเป็นการค้าที่เป็นตลาดนัดชั่วคราวชั่วคราว ไม่มีอาคารสถานที่ค้า แต่มีสถานที่เก็บสินค้าเป็นหลักแหล่ง มั่นคงถาวร จะสามารถ

ออกใบอนุญาตได้หรือไม่กรณีนี้กระทรวงมหาดไทยได้ตอบข้อหาหรือว่ากรณีดังกล่าวถึงแม้ไม่มีสถานที่ทำการค้า ก็สามารถออกใบอนุญาตให้ได้เพียงแต่มีสถานที่เก็บที่มีหลักแหล่งให้สามารถตรวจสอบได้เท่านั้น โดยสถานที่ตั้งในใบอนุญาตก็ให้ระบุสถานที่เก็บสินค้า

คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 1614/2509 และ 1629/2509 ได้พิพากษากรณีสถานที่ ค้าของเก่า ว่า กรณีการหาบเร่ ซื่อขายของเก่า นั้น กฎหมายมิได้มุ่งควบคุมการค้าของเก่าที่เป็นการหาบเร่ของเก่าไปขายแก่ร้านค้าแต่อย่างใด แต่กฎหมายมุ่งคุ้มครองการค้าของเก่าที่มีสถานที่ทำการค้า การไม่มีใบอนุญาตค้าของเก่ากรณีหาบเร่ซื่อขายของเก่า จึงไม่ผิดกฎหมาย

สำหรับในประเด็นสถานที่ทำการค้านั้น ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ออสเตรเลีย ต่างก็บัญญัติในเรื่องของสถานที่ทำการค้าไว้ ดังนี้

ประเทศสิงคโปร์ ตามกฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง SECONDHAND GOODS DEALERS ACT (CHAPTER 288 A) ได้บัญญัติในเรื่องสถานที่การขายสินค้ามือสอง เช่น ในการกำหนดความหมาย ของสถานที่นั้น ประเทศสิงคโปร์ ให้ให้ความหมายของสถานที่จำหน่ายสินค้ามือสอง หรือร้านค้า ให้หมายรวมถึงแผงขาย บ้าน แพลต สถานประกอบการ สถานที่จัดเก็บสินค้ามือสอง สำนักงานหรือ สถานที่อื่นๆ ที่ประกอบธุรกิจการไม่ว่าจะเป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์หรืออื่นๆ⁹⁴ ซึ่งประเทศสิงคโปร์ไม่ได้กำหนดในเรื่องของสถานที่ทำการว่าจะต้องมีความมั่นคงถาวรเช่นกรณีของไทย เพราะอย่างเช่นแผงขาย หรือสถานที่อื่นก็ให้หมายความถึงร้านที่สามารถประกอบกิจการดังกล่าวได้

ประเทศมาเลเซีย ก็ได้กำหนดในเรื่องสถานที่ทำการค้าเช่นกันแต่ก็ไม่ได้กำหนดในเรื่องของสถานที่ทำการว่าจะต้องมีความมั่นคงถาวรเช่นกรณีของไทย ตามกฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง SECOND – HAND DEALERS ACT 1946 ได้บัญญัติในเรื่องสถานที่จำหน่ายสินค้ามือสอง ว่าสถานที่จำหน่ายหรือร้านค้า ให้หมายความรวมถึง บ้าน สถานประกอบการหรือสถานที่อื่นๆ ด้วย⁹⁵ และกำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตต้องทำการปิดใบอนุญาตไว้บริเวณร้าน

⁹⁴ **Interpretation**

2.—(1) In this Act, unless the context otherwise requires —

“shop” includes a stall, house, flat, place of business, place of storage of secondhand goods, an administrative office or any other premises from which the business of a secondhand goods dealer is being carried out, whether electronically or otherwise;

⁹⁵ **section 3;**

“shop” includes a house, place of business or other premises

สถานที่จำหน่ายโดยต้องสามารถมองเห็นได้ชัดเจน และต้องจัดทำ ป้ายข้อความว่า “Licensed Dealer in Second-hand Goods” ไว้ที่ประตูด้านนอกของร้านด้วย

ประเทศออสเตรเลีย ตามกฎหมายการจำหน่ายสินค้ามือสอง SECOND-HAND DEALERS ACT 1906 ได้บัญญัติในเรื่องสถานที่การขายสินค้ามือสอง เช่น ในการออกใบอนุญาตขายสินค้ามือสองนั้น จะต้องระบุสถานที่ประกอบการและ ตามตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง SECOND-HAND DEALERS ACT 1906 - SECT 10 Second-hand dealers—carrying on business ก็ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวว่าการขายสินค้า มือสอง การประกอบกิจการดังกล่าวต้องดำเนินการตามสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น แต่ก็ไม่กำหนดคุณลักษณะของสถานที่ไว้ สำหรับประเทศอังกฤษไม่ได้มีการกล่าวถึงประเด็นในส่วนนี้

เนื่องจากพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่าพุทธศักราช 2474 ที่มีการออกกฎหมายมานานแล้ว และการบัญญัติกฎหมายมีเพียงแค่ 15 มาตรา เท่านั้นและ การออกระเบียบมาบังคับใช้ก็ไม่ชัดเจนในเรื่องคุณลักษณะหรือหลักเกณฑ์การพิจารณาเกี่ยวกับ สถานที่ทำการค้าว่าหมายถึงอะไร และการค้าชนิดหรือประเภทใดที่ต้องขออนุญาตหรือไม่ต้องขออนุญาต และประกอบกับการตอบข้อหารือของกระทรวงมหาดไทยกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาจะขัดแย้ง ในส่วนของเจตนารมณ์ของกฎหมายที่แท้จริงว่ากฎหมายมุ่งควบคุมเฉพาะในส่วนการค้าที่มีที่ทำการค้าเท่านั้น มิได้มุ่งหมายหรือกล่าวถึงประเด็นสถานที่เก็บแต่อย่างใด

ส่วนกรณีของกฎหมายต่างประเทศนั้นต่างก็มีความสอดคล้องกันว่าการขออนุญาตทำการค้าของเก่าหรือขายทอดตลาดนั้นต้องมีการระบุสถานที่ทำการค้า เพื่อการตรวจสอบ ควบคุม กำกับดูแลแต่ก็ไม่ได้กำหนดว่าต้องมีสถานที่ทำการค้าต้องมั่นคงถาวรเช่นกรณีกฎหมายไทย แม้แต่แผงขาย หรือสถานที่อื่นใดก็ถือเป็นร้าน ตามกฎหมายประเทศสิงคโปร์

จากบทบัญญัติหรือเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งควบคุมเฉพาะการค้าของเก่าที่มีสถานที่ทำการค้าเท่านั้น แต่ผู้ทำการค้าโดยไม่มีสถานที่ทำการค้า ก็สามารถทำค้าได้โดยไม่ผิดกฎหมายจากแนวคำพิพากษาที่กฎหมายมุ่งควบคุมเฉพาะการค้าที่มีสถานที่เท่านั้น จึงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติกรณีการค้าที่อ้างว่าไม่มีสถานที่ค้าหรือเก็บทรัพย์สินเป็นหลักแหล่งแน่นอนก็ไม่ต้องขออนุญาตและไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมใบอนุญาต และกรณีดังกล่าวทางรัฐก็ยังไม่มีการหรือกฎหมายให้มีการควบคุมตรวจสอบการค้าประเภทดังกล่าวแต่อย่างใด

ประเทศ	กฎหมาย	สถานที่ประกอบกิจการหรือร้าน
มาเลเซีย	SECOND-HAND DEALS ACT 1946	บ้าน สถานประกอบการหรือสถานที่อื่นๆ ด้วย
สิงคโปร์	SECONDHAND GOODS DEALERS ACT (CHAPTER 288 A)	แผงขาย บ้าน แพลต สถานประกอบการ สถานที่จัดเก็บสินค้ามือสอง สำนักงานหรือ สถานที่อื่นๆ ที่ประกอบธุรกิจการไม่ว่าจะเป็น ระบบอิเล็กทรอนิกส์หรืออื่นๆ
ออสเตรเลีย	SECONDHAND DEALERS ACT 1906 (Capital Territory)	ต้องระบุสถานที่ประกอบการ
ไทย	พรบ.ควบคุมการขายทอดตลาด และค้าของเก่า พุทธศักราช 2474	อาคารสถานที่ค้า สถานที่เก็บสินค้า ต้องเป็นหลักแหล่ง มั่นคงถาวร ไม่รวมแผงลอย รถชาเล็ง

5. การแยกกฎหมายการขายทอดตลาดและการค้าของเก่า

การนำเอาเรื่องการขายทอดตลาดกับการค้าของเก่าบัญญัติรวมไว้ในพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันน่าจะจะไม่เหมาะสม ควรมีการแยกกฎหมายคนละฉบับ เพราะรูปแบบวิธีการในการประกอบกิจการที่แตกต่างกันและเพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติของประชาชนและเจ้าหน้าที่ให้เกิดความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ไม่ได้ให้เหตุผลการในรวมเรื่องการขายทอดตลาดและการค้าของเก่าไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกันและจากการศึกษาถึงรูปแบบวิธีการและการบัญญัติกฎหมายของต่างประเทศนั้นพบว่ารูปแบบและวิธีการหรือลักษณะของการขายทอดตลาดและการค้าของเก่ามีความแตกต่างกันได้แก่

การขายทอดตลาด ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง การขายทรัพย์สินที่กระทำโดยเปิดเผยแก่บุคคลทั่วไปด้วยวิธีเปิดโอกาสให้ผู้ซื้อสู้ราคากัน ผู้ใด ให้ราคาสูงสุดและผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงด้วยเคาะไม้หรือด้วยกริยาอย่างอื่นตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด การซื้อขายนั้นย่อมเป็นอันสมบูรณ์หรือตาม Black's Law Dictionary การขายทอดตลาด หมายถึง การขายทรัพย์สินให้แก่ผู้ที่เสนอราคาสูงสุด

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 มาตรา 509 – 517 ก็ไม่ได้ให้ความหมายของคำว่า การขายทอดตลาด แต่เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับในการขายทอดตลาด เช่น การขายทอดตลาดจะบริบูรณ์ เมื่อผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงด้วยเคาะไม้ หรือด้วยกริยาอย่างใดอย่างหนึ่งตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด ผู้ซื้อในการขายทอดตลาดต้องทำตาม คำโฆษณาบอกขายเมื่อผู้ทอดตลาด

เห็นว่าราคาซึ่งมีผู้สู้ราคาสูงสุดนั้นยังไม่เพียงพอผู้ทอดตลาด อาจถอนทรัพย์คืนจากการขายทอดตลาดได้ ดังนั้น การขายทอดตลาดจึงเป็นวิธีการในการโฆษณา เชิญชวนและให้มีการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์ที่นำมาขายทอดตลาดโดยการให้ผู้ที่จะประสงค์จะซื้อทรัพย์ ที่นำออกมาขายทอดตลาด หรือว่าประมูลได้มีการเสนอราคาแข่งขันกันเพื่อให้ได้ราคาที่สูงหากใครที่ต้องการจะซื้อทรัพย์ที่นำมาขายทอดตลาดก็ต้องเสนอราคาเพื่อแข่งขันกับบุคคลอื่น ถ้าหากผู้ใดที่เสนอราคาสูงสุด บุคคลนั้นก็จะได้ทรัพย์นั้นไปแต่ก็ต้องชำระราคาตามที่ตนเองได้เสนอราคาไว้จึงมีความแตกต่างจากการค้าหรือซื้อขายทรัพย์โดยทั่วไป

“การค้าของเก่า” กฎหมายฉบับนี้ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ของเก่า” ว่าหมายถึง ทรัพย์ที่เสนอขาย แลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์ที่ใช้แล้ว ทั้งนี้รวมถึงของโบราณด้วย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมาย “ของเก่า” ว่าหมายถึง ของโบราณของใช้แล้ว ทรัพย์ที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่น อย่างทรัพย์ที่ใช้แล้ว ทั้งนี้ รวมถึงของโบราณด้วย

“ค้า” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือ การซื้อขายสินค้าหรือบริการ

ดังนั้นรูปแบบ วิธีการของการค้าของเก่า จึงเป็นการซื้อขาย แลกเปลี่ยนหรือ จำหน่าย หรือการบริการซึ่งทรัพย์ที่เป็นของโบราณหรืออย่างทรัพย์ที่ใช้แล้วที่เป็นการค้าขาย ซื้อขาย แลกเปลี่ยนอย่างรูปแบบธรรมดาทั่วไป จึงมีความแตกต่างกับการขายทอดตลาดที่ต้องมีการโฆษณา ประกาศเชิญชวนและให้มีการเสนอราคาแข่งขันกันเพื่อให้ได้ราคาสูงสุด

กฎหมายต่างประเทศนั้น ได้มีการออกกฎหมายเรื่องการขายทอดตลาดและการค้าของเก่าหรือสินค้านำมือสองไว้อย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับของไทย เช่น

ประเทศ	กฎหมายค้าของเก่า	กฎหมายขายทอดตลาด
มาเลเซีย	SECOND- HAND DEALS ACT 1946	AUCTION SALES ENACTMENT FMS CAP 81 (2 OF 1929)
สิงคโปร์	SECONDHAND GOODS DEALERS ACT (CHAPTER 288 A)	AUCTIONNEERS LICENCES ACT (CHAPTER 16)
อังกฤษ	HIRE PURCHASE ACT 1964	AUCTION (Bidding Agreement) ACT 1969
ออสเตรเลีย	SECONDHAND DEALERS ACT 1906 (Capital Territory)	AUCTION SALE ACT 1973 (Western)
ไทย	พรบ.ควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474	พรบ.ควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

6. การขายทอดตลาดและค่าของเก่าทางอิเล็กทรอนิกส์

การขายทอดตลาดหรือการค่าของเก่าในปัจจุบัน จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารที่มีความสะดวกรวดเร็ว มากขึ้นแต่กฎหมายพระราชบัญญัติ ความคุ้มครองการขายทอดตลาด และค่าของเก่าพุทธศักราช 2474 ที่ไม่มีการบัญญัติถึงกรณีการประกอบกิจการหรือธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นความล้าสมัยและความไม่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงควรมีการบัญญัติในเรื่องการขายทอดตลาดหรือค่าของเก่าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ในกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้สามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน

การขายทอดตลาดหรือการค่าของเก่าในปัจจุบันที่นำเทคโนโลยีความก้าวหน้า มาปรับใช้แต่กฎหมายที่บังคับใช้ที่มีการบัญญัติขึ้นตั้งแต่เมื่อ 84 ปีที่แล้ว จึงล้าสมัยไม่รองรับหรือครอบคลุมการกระทำที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน พระราชบัญญัติความคุ้มครองการขายทอดตลาดและค่าของเก่าพุทธศักราช 2474 ไม่มีการบัญญัติถึงกรณีการประกอบกิจการหรือการกระทำธุรกรรมเกี่ยวกับการขายทอดตลาดและค่าของเก่าผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นความล้าสมัยของกฎหมายเกิดเป็นช่องว่างของกฎหมายไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่ต้องการความคุ้มครองประกอบอาชีพดังกล่าว

การทำนิติกรรมสัญญา ที่กฎหมายกำหนดให้การซื้อขายต้องทำเป็นหนังสือจึงเป็นอุปสรรคในการทำธุรกรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประเทศไทยจึงได้มีการนำหลักกฎหมายแม่บทสหประชาชาติ UNCITRAL ว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มาแก้ไขปัญหาเรื่องการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว โดยการบัญญัติกฎหมายออกมารับรองการกระทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ที่กำหนดให้การกระทำธุรกรรมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายเช่นเดียวกับวิธีการทำธุรกรรมตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กฎหมายทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 กำหนดให้การซื้อขายทอดตลาดการแลกเปลี่ยน ถือเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพพาณิชย์กิจเป็นอาชีพปกติและต้องมีการจดทะเบียนพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์ ได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ให้ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจ ต้องทำการจดทะเบียนพาณิชย์ เช่น การซื้อขายสินค้า หรือบริการ โดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ส่วนการขายทอดตลาดหรือการค่าของเก่าต่างประเทศมีการบัญญัติกฎหมายรองรับวิธีการขายทอดตลาดหรือค่าของเก่าผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รองรับการค้าขายในยุคปัจจุบัน เช่น กฎหมายการจำหน่ายสินค้ามือสอง SECONDHAND GOODS DEALERS ACT (CHAPTER 288 A) ของประเทศสิงคโปร์ มีการกำหนดให้คำนิยามของสถานที่หรือร้านตามกฎหมายดังกล่าวว่า หมายรวมถึง สถานที่ประกอบการแผงขาย แพลต บ้าน สถานที่เก็บสินค้า สำนักงาน หรือ

สถานที่อื่นที่ใช้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสินค้ามือสอง ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์หรืออื่นๆ และรวมถึงการดำเนินการผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตด้วย จึงมีความแตกต่าง และมีความทันสมัยกว่ากฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าของไทย ที่ปัจจุบันยังไม่มีการบัญญัติเนื้อหาของกฎหมายออกมารองรับ ในขณะที่ความเป็นจริงปัจจุบันมีการทำธุรกรรมซื้อขายทอดตลาดหรือสินค้ามือสองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์กันเป็นจำนวนมาก

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

กฎหมายการขายทอดตลาดและค้ำของเก่าของไทย เป็นกฎหมายบัญญัติขึ้นและบังคับใช้มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2474 เป็นเวลายาวนานกว่า 80 ปี นับตั้งแต่ที่มีการนำกฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่ามาบังคับใช้ก็ได้มีการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายฉบับดังกล่าวถึง 4 ครั้ง เพื่อให้การควบคุมการบังคับใช้กฎหมายและในการรักษาความเป็นเรียบร้อยและการปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และแก้ไขครั้งสุดท้ายเมื่อ ปี พ.ศ. 2535 การที่กฎหมายบัญญัติและบังคับใช้มาอย่างยาวนานเนื้อหาในตัวของกฎหมาย รูปแบบ วิธีการและการบังคับใช้กับสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วนั้น ทำให้เกิดความไม่เหมาะสมหรือเกิดความล้าสมัย ไม่ทันกับยุคหรือการเปลี่ยนแปลงของโลกและ นานาอารยประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเทคโนโลยีและการพัฒนากฎหมาย

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 เป็นการนำเอารูปแบบวิธีการในการซื้อขายทรัพย์ 2 วิธีมารวมไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน คือ รูปแบบการซื้อขายแบบการขายทอดตลาด หรือการขายเลหลัง หรือว่าการประมูล ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้สนใจ เข้ามาทำการแข่งขันสู้ราคากันในการเสนอราคาเพื่อให้ได้ราคาทรัพย์ ที่สูงสุดโดยฝ่ายที่เสนอราคาสูงสุดจะเป็นผู้ที่ได้ทรัพย์นั้นไป และอีกรูปแบบคือการซื้อขาย หรือค้ำขายแบบธรรมดาปกติทั่วไปแต่เป็นการควบคุมกำกับการซื้อขายซึ่งทรัพย์ที่เป็นของเก่าหรือของโบราณ โดยการขายทอดตลาดหรือการค้ำของเก่าดังกล่าวรัฐเข้ามาควบคุม กำกับดูแลการค้าขาย ทั้ง 2 วิธี โดยในการควบคุมกำกับดูแลตามกฎหมายฉบับนี้โดยจะบังคับใช้เฉพาะในส่วนที่เป็นการดำเนินการของภาคเอกชนเท่านั้น หากเอกชน ประชาชนทั่วไปหรือนิติบุคคลจะทำการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า ก็ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนี้

ประเด็นการพิจารณาของบทบัญญัติกฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและการค้ำของเก่า พุทธศักราช 2474 ที่เห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสม เช่น

1) ประเด็นการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ หรือ “ นายตรวจ ” ในการตรวจสอบการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดหรือค้ำของเก่า นั้น ที่กฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและการค้ำของเก่า

พุทธศักราช 2474 ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ หรือ “ นายตรวจ ” เข้าไปยังสถานที่ทำการค้า สถานที่ขายทอดตลาดไปเพียงช่วงเวลา ระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก แต่กฎหมายไม่ได้กำหนดช่วงเวลาในการประกอบกิจการของผู้ที่ได้รับใบอนุญาต ทำให้มีปัญหา ในการตรวจสอบการประกอบกิจการของเจ้าหน้าที่ ไม่อาจเข้าไปตรวจสอบสถานที่ทำการดังกล่าว หลังพระอาทิตย์ตก เพราะกฎหมายไม่ให้อำนาจ แต่ผู้ประกอบการยังคงสามารถดำเนินการได้ตลอดเวลา เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดช่วงเวลาที่ห้ามการประกอบกิจการ จึงเป็นช่องว่างที่ภาครัฐไม่อาจควบคุม ตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ประเด็นเรื่องอายุใบอนุญาตการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ที่มีการกำหนดให้ใบอนุญาต มีอายุหรือสามารถใช้ได้ถึงวันที่ 31 ธันวาคมนั้น จากการศึกษาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับดังกล่าวที่ต้องการควบคุมตรวจสอบการประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าอย่างใกล้ชิด และจากการศึกษาของกฎหมายต่างประเทศ เช่น กฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง “SECONDHAND GOODS DEALERS ACT (CHAPTER 288 A)” และ กฎหมายใบอนุญาตการประมูล “AUCTIONNEERS LICENCES ACT(CHAPTER 16)” ของประเทศสิงคโปร์ และกฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง SECOND – HAND DEALERS ACT 1946 ของประเทศมาเลเซีย ต่างก็กำหนดอายุใบอนุญาตให้สามารถใช้ได้ถึงวันที่ 31 ธันวาคมของปี แต่กฎหมายการจำหน่ายสินค้ามือสอง “SECONDHAND DEALERS ACT 1906 (Capital Territory)” ของประเทศออสเตรเลีย กำหนดให้ใบอนุญาตอาจมีอายุถึง 3 ปี จึงมีความแตกต่างกันในเรื่องการระยะเวลาสิ้นสุดอายุใบอนุญาต จากประเด็นดังกล่าวการที่กฎหมายกำหนดให้ใบอนุญาต มีอายุหรือสามารถใช้ได้ถึงวันที่ 31 ธันวาคม ทำให้ผู้ที่ยื่นคำร้องขอรับใบอนุญาตแต่ละรายมีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจดังกล่าวไม่เท่ากัน แต่ต้องชำระค่าธรรมเนียมเท่ากัน จึงควรมีกำหนดอายุใบอนุญาตที่ทำให้ผู้ได้รับใบอนุญาต มีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจเท่ากัน

3) ประเด็นการควบคุมการค้าหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินบางประเภท เช่น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติไว้หรือไม่อย่างไร กฎหมายขายทอดตลาดและค้าของเก่าได้กำหนดประเภทของการค้าของเก่าไว้ 4 ประเภท ได้แก่

- (1) ประเภท เพชร พลอย ทอง นาก เงิน หรืออัญมณี
- (2) ประเภทรถยนต์ ตามกฎหมายว่าด้วย รถยนต์
- (3) ประเภทโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
- (4) ประเภทอื่น ๆ

กฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ได้กำหนดให้ผู้ที่ต้องการค้าของเก่าหรือขายทอดตลาดต้องขอใบอนุญาต ถ้าหากเป็นการค้าโบราณวัตถุ ต้องได้รับใบอนุญาตให้ทำการค้าโบราณวัตถุตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจากหน่วยงานที่รับผิดชอบคือกรมศิลปากร ก่อนถึงจะพิจารณาออกใบอนุญาตตามกฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า การห้ามมิให้มีการค้าโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ นั้นกฎหมายว่าด้วยโบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ว่าการควบคุมการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ประเภทโบราณวัตถุศิลปวัตถุที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของประเทศ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 มาตรา 14 ให้อำนาจกับอธิบดีกรมศิลปากรหากอธิบดีเห็นว่าโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุใดที่มีใ้ได้อยู่ในการครอบครองของกรมศิลปากร มีประโยชน์หรือคุณค่าทางศิลปะ ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีเป็นพิเศษให้อธิบดีนำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นๆ ไปขึ้นทะเบียนและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ห้ามมิให้มีการจำหน่ายโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุดังกล่าวหรือหากเห็นสมควรจะเก็บรักษาเป็นสมบัติของชาติ ก็ให้อธิบดีมีอำนาจซื้อเก็บรักษาไว้

ดังนั้น การควบคุมการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ประเภทโบราณวัตถุ กฎหมายได้ให้อำนาจอธิบดีกรมศิลปากรเป็นผู้พิจารณาว่าสมควรเก็บรักษาหรือห้ามมิให้มีการค้าโบราณวัตถุขึ้นใด โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา หากไม่มีการประกาศห้ามมิให้ทำการค้าโบราณวัตถุขึ้นใดแล้ว ทำให้โบราณวัตถุที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ก็อาจมีการค้าขาย โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของชาติได้

4) ประเด็นการกำหนดให้ผู้ที่จะขอรับใบอนุญาตการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ต้องมีสถานที่ประกอบการ ร้านค้า อาคารที่ทำการและสถานที่เก็บทรัพย์สินที่เป็นหลักแหล่งแน่นอน ยังไม่มีความเหมาะสม และควรให้ผู้ที่ไม่มีสถานที่ประกอบร้านค้า อาคารที่ทำการและสถานที่เก็บทรัพย์สินที่เป็นหลักแหล่งแน่นอน สามารถขอรับใบอนุญาต เนื่องจากกฎหมายการขายทอดตลาดและค้าของเก่ามิได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่องสถานที่แต่อย่างใดเพียงแต่กำหนดให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าต้องปฏิบัติที่เกี่ยวกับสถานที่ขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่า เช่น ให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตการขายทอดตลาด ต้องแสดงข้อความแห่งการขายไว้ที่สถานที่ขายทุกครั้ง อยู่ ณ ที่ขายในเวลาขายทอดตลาด แจ้งสถานที่ขายทอดตลาดในนายตรวจทราบล่วงหน้าและกำหนดให้มีข้อความ “ผู้ทอดตลาด” ไว้ที่เหนือประตูชั้นนอกสำนักงานให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตค้าของเก่า แสดงชื่อผู้ที่ได้รับใบอนุญาตและข้อความ “ผู้ค้าของเก่า” ไว้ที่ทำการค้าของตน เท่านั้น ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในเรื่องสถานที่ เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ กระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ในเรื่องสถานที่ทำการค้า กำหนดให้ผู้ที่ต้องการจะทำการขาย

ทอดตลาดหรือค้าของเก่า ต้องยื่นเอกสารหลักฐานแสดงการเป็นเจ้าของสถานที่ หลักฐานการแสดง ความยินยอมให้ใช้สถานที่จากเจ้าของ หรือสัญญาเช่า และกำหนดให้นายตรวจมีหน้าที่ในการตรวจ สถานที่ตั้ง และสถานที่เก็บทรัพย์สินที่ใช้ในการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าว่ามีความเหมาะสม หรือไม่ พร้อมทำแผนที่ดังกล่าว แต่ระเบียบดังกล่าวก็ไม่ได้ระบุหรือกำหนดลักษณะของสถานที่ ว่าควรมีลักษณะเช่นใด แต่ได้มีหนังสือสั่งการแจ้งแนวทางการพิจารณาว่าสถานที่ที่มีความเหมาะสม เช่น สถานที่เก็บสินค้าวางเรียง หรือสร้างความเดือดร้อน รำคาญให้กับประชาชน หรือมีการ เก็บวางทรัพย์สินรกคล้ำทางสาธารณะเป็นต้น

กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งเป็นหนังสือกรมการหรือของจังหวัดชลบุรี ในเรื่อง สถานที่ไว้เป็นแนวทางปฏิบัติ กรณีสถานที่ทำการค้าเป็นแผงลอย ไม่มีหลักแหล่งแน่นอนไม่เข้า หลักเกณฑ์ ตามข้อ 7 แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้า ของเก่า พ.ศ.2533 และไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 จึงไม่สามารถออกใบอนุญาตให้กับผู้ที่ทำการค้าของ เก่าที่ใช้สถานที่ในลักษณะของแผงลอยได้ และได้ตอบข้อหารือของจังหวัดน่านว่าสถานที่ ทำ การค้าเป็นตลาดนัดชั่วคราวชั่วคราว ไม่มีอาคารสถานที่ทำการค้า มีเพียงสถานที่เก็บทรัพย์สิน ก็ สามารถออกใบอนุญาตให้ค้าของเก่าได้ หากว่ามีสถานที่เก็บทรัพย์สินเป็นหลักแหล่งแน่นอน มั่นคง ถาวร สามารถให้เจ้าหน้าที่หรือนายตรวจตรวจสอบได้

คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 1614/2509 1629/2509 ในประเด็นที่เกี่ยวกับสถานที่ ทำการค้าว่ากรณีการหาบเร่ซื้อขายของเก่าโดยไม่มีใบอนุญาต ไม่ผิดกฎหมาย เนื่องจากกฎหมาย มุ่งควบคุมเฉพาะการค้าที่มีสถานที่ที่ทำการค้า เท่านั้น

กฎหมายต่างประเทศนั้นต่างก็มีความสอดคล้องกันว่าการขออนุญาตทำ การค้า ของเก่าหรือขายทอดตลาดนั้นต้องมีการระบุสถานที่ทำการค้า เช่น ประเทศมาเลเซีย ตามกฎหมาย ตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง SECOND – HAND DEALERS ACT 1946 และตามกฎหมาย ตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง SECONDHAND GOODS DEALERS ACT (CHAPTER 288 A) ประเทศสิงคโปร์

5) ประเด็นการที่นำเรื่องการขายทอดตลาดกับการค้าของเก่าบัญญัติรวมไว้ ในพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันน่าจะจะไม่เหมาะสม ควรมีการแยกกฎหมายไว้เฉพาะเรื่อง เนื่องจาก รูปแบบวิธีการในการประกอบกิจการที่แตกต่างกันและเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ ของเจ้าหน้าที่และประชาชนมากยิ่งขึ้น จากการศึกษา รูปแบบ วิธีการ ความหมายของการขาย ทอดตลาดและการค้าของเก่านั้น ทำให้ทราบถึงความแตกต่างของวิธีการรูปแบบซื้อขายทรัพย์สิน ของทั้ง 2 รูปแบบ ที่สมควรมีการบัญญัติกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะในแต่ละเรื่อง ในขณะที่

ต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ อังกฤษ ออสเตรเลีย ต่างก็มีการบัญญัติแยกกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะทั้ง 2 เรื่อง

6) ประเด็นการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่าในปัจจุบัน จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารที่มีความก้าวหน้า รวดเร็ว สะดวก มากขึ้นแต่กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่าพุทธศักราช 2474 ไม่มีการบัญญัติถึงกรณีการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นความล้าสมัยและความไม่สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงควรมีการบัญญัติในเรื่องการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ในกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้เกิดความชัดเจนและมีแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องสามารถรองรับการประกอบกิจการเป็นไปตามสถานการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงและมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 เพื่อรองรับการกระทำธุรกรรมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายเช่นเดียวกับวิธีการทำธุรกรรมตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กฎหมายทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 กำหนดให้การซื้อ การขายทอดตลาด การแลกเปลี่ยนถือเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพพาณิชย์กิจ เป็นอาชีพปกติและต้องมีการจดทะเบียนพาณิชย์ ประกอบกับกระทรวงพาณิชย์ได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ให้ผู้ประกอบการพาณิชย์ต้องทำการจดทะเบียนพาณิชย์ เช่น การซื้อขายสินค้า หรือบริการโดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ดังนั้น การขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการปรับใช้กฎหมายโดยต้องถือปฏิบัติตามกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 กฎหมายทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 และพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 ด้วย จึงก่อให้เกิดปัญหาการบังคับใช้และปฏิบัติตามกฎหมายหลายฉบับ แต่ในขณะที่กฎหมายหลัก คือพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้า พ.ศ. 2474 กลับไม่มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรองรับในเรื่องของการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกิดความไม่เข้าใจ ความสับสนในการที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับอื่นด้วย

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ในเรื่องอำนาจในการตรวจร้านค้าของเจ้าการขายทอดตลาดของ “นายตรวจ” ในห้วงเวลาที่กฎหมายกำหนดเพียงช่วงพระอาทิตย์ขึ้นถึงเวลาพระอาทิตย์ตก ไม่มีความเหมาะสม ไม่ครอบคลุมหรือสอดคล้องกับห้วงเวลาสถานประกอบการค้าหรือขายทอดตลาด ที่ยังคงดำเนินการอยู่ในเวลากลางคืนหลังพระอาทิตย์ตก ทำให้ช่วงเวลาหลังพระอาทิตย์ตกแล้ว เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบสถานที่ที่ดำเนินการในห้วงเวลาดังกล่าวได้

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งเกี่ยวข้องกับ พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 ในส่วนของทรัพย์สินที่เป็นของโบราณ ที่ต้องมีการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ได้บัญญัติให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่ทำการค้าไว้แตกต่างจากกฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า โดยมีอำนาจเข้าไปยังสถานที่ที่ทำการค้า สถานที่ผลิต สถานที่จัดแสดง สถานที่เก็บ ซึ่งโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ โดยกำหนดช่วงเวลาที่สามารเข้าไปยังสถานที่ดังกล่าวไว้คือ ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือ ระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบว่าได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายหรือไม่

ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศที่ค่อนข้างเข้มงวดในเรื่องกฎระเบียบต่างๆ กฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง SECONDHAND GOODS DEALERS ACT (CHAPTER 288 A) กฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ สามารถเข้าไปในร้านหรือสถานที่จำหน่าย ในเวลาใดๆ ก็ได้ หรือโดยไม่มีหมายค้น หากมีเหตุให้สงสัยว่า ทรัพย์สินที่ถูกขโมยหรือทรัพย์สินที่ได้สูญหายไป อยู่ที่สถานที่ดังกล่าว สำหรับการประกอบกิจการดังกล่าวยังมีการกำหนดห้วงเวลาห้ามมิให้ประกอบกิจการตั้งแต่ เวลา 21.00 น. – 07.00 น.

ประเทศมาเลเซีย ตามกฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง SECOND – HAND DEALERS ACT 1946 ได้กำหนดห้วงเวลาในการตรวจสอบการเข้าไปในร้านหรือสถานที่จำหน่าย กฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ สามารถเข้าไปได้ในเวลาใดๆ ก็ได้ และสำหรับเวลาในการประกอบกิจการมีการกำหนดเวลาไว้ว่าห้ามมิให้ประกอบกิจการตั้งแต่เวลา 19.00 น. – 07.00 น. ทั้งสองประเทศจึงมีการกำหนดห้วงเวลาในการให้ประกอบกิจการไว้เช่นเดียวกันและให้อำนาจเจ้าหน้าที่ ในการเข้าไปตรวจสอบร้านค้าสถานที่ประกอบกิจการได้หากมีเหตุให้สงสัยเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ดังนั้น ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของห้วงเวลาในการควบคุมตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับช่วงเวลาในการประกอบอาชีพดังกล่าว โดยอาจกำหนดช่วงเวลาในการประกอบกิจการและอำนาจในการเข้าไปตรวจสอบได้เช่นเดียวกับกฎหมาย

ของสิงคโปร์หรือมาเลเซีย หรืออาจกำหนดให้อำนาจในการควบคุมตรวจสอบเช่นเดียวกับกฎหมายพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่ให้อำนาจเข้าไปตรวจสอบ สถานที่ที่ทำการค้า สถานที่ผลิต สถานที่จัดแสดง สถานที่เก็บ ซึ่งโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ โดยกำหนดช่วงเวลาที่สามารเข้าไปยังสถานที่ดังกล่าวไว้ คือ ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือ ระหว่างเวลาทำการ

2.2 ในเรื่องอายุใบอนุญาตการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ที่มีการกำหนดให้ใบอนุญาต มีอายุหรือสามารถใช้ได้ถึงวันที่ 31 ธันวาคม มีความเหมาะสมหรือไม่เพราะการกำหนดวันหมดอายุของใบอนุญาตดังกล่าวทำให้ผู้ที่ยื่นคำร้องขอรับใบอนุญาตแต่ละราย มีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจดังกล่าวไม่เท่ากัน แต่ต้องชำระค่าธรรมเนียมเท่ากัน กฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดและการค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อย มีกำหนดบทลงโทษทางอาญาหากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับดังกล่าวที่ต้องการควบคุมการประกอบอาชีพการขายทอดตลาดและค้าของเก่าอย่างใกล้ชิดจึงต้องให้มีการแสดงความจำเป็นในการประกอบอาชีพดังกล่าวเป็นประจำทุกปี เพื่อให้ทราบจำนวนแหล่งที่ค้าขาย และควบคุมการประกอบกิจการให้ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย จึงกำหนดให้ใบอนุญาตมีอายุเพียง วันที่ 31 ธันวาคมของทุกปี โดยหากผู้ใดประสงค์จะประกอบอาชีพดังกล่าวต่อต้องมีการยื่นเรื่องเพื่อขออนุญาตใหม่ก่อนใบอนุญาตเดิมจะหมดอายุลง 90 วัน เช่นเดียวกับกฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง “SECONDHAND GOODS DEALERS ACT (CHAPTER 288A)” ประเทศสิงคโปร์ และกฎหมายใบอนุญาตการประมูล “AUCTIONNEERS LICENCES ACT (CHAPTER 16)” ของ และกฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง SECOND – HAND DEALERS ACT 1946 ของประเทศมาเลเซีย ได้บัญญัติเกี่ยวกับอายุใบอนุญาตสามารถใช้ได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม เช่นเดียวกับกฎหมายการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าไทยแต่กฎหมายการจำหน่ายสินค้ามือสอง “SECONDHAND DEALERS ACT 1906 (Capital Territory)” ของประเทศออสเตรเลีย กำหนดให้ใบอนุญาตอาจมีอายุถึง 3 ปี

ประเด็นดังกล่าวผู้ศึกษาเห็นว่าเพื่อให้ประชาชนหรือบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตการค้าของเก่าหรือขายทอดตลาด ซึ่งได้ชำระค่าธรรมเนียมในอัตราที่เท่ากัน มีระยะเวลาในการประกอบอาชีพหรือกิจการดังกล่าวเท่ากันด้วย ควรที่จะกำหนดอายุใบอนุญาตให้มีระยะเวลาที่แน่นอนและทำให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตมีระยะเวลาในการประกอบกิจการเท่ากันด้วย เช่น กำหนดให้ใบอนุญาตมีอายุ 1 ปี นับแต่วันที่เจ้าพนักงานออกใบอนุญาต เพื่อให้เกิดความเสมอภาคความเท่าเทียมกัน และยังเป็นการจูงใจให้มีการมาขึ้นเรื่องขออนุญาตตามกฎหมายเพิ่มมากขึ้นด้วย แต่หากกำหนดให้ใบอนุญาตหมดอายุ ทุกวันที่ 31 ธันวาคมของทุกปี อาจทำให้ผู้ที่ประกอบอาชีพ

ดังกล่าว ละเลยไม่มายื่นเรื่องขอใบอนุญาตในช่วงใกล้สิ้นปีเนื่องจากมีระยะเวลาดำเนินการ ที่จำกัดเพียงไม่กี่เดือนต้องมายื่นเรื่องขออนุญาตใหม่

2.3 ควรมีการควบคุมการค้าหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินประเภท โบราณวัตถุศิลปวัตถุไว้หรือไม่อย่างไรเพราะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของประเทศ นั้น พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 กำหนดให้ผู้ที่ยื่นเรื่องเพื่อขอใบอนุญาตขายทอดตลาดหรือค้าของเก่า ต้องมีใบอนุญาตให้ค้าโบราณวัตถุจาก กรมศิลปากร มาแสดงเป็นหลักฐาน เพื่อประกอบการพิจารณา ของเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ควบคุมกำกับดูแลในเรื่อง โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ โดยตรงนั้น ก็ไม่ได้บัญญัติห้ามการค้าของโบราณ เพียงแต่ได้กำหนดวิธีการในการควบคุมการค้าหรือขายทอดตลาดทรัพย์สิน ชนิด โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ โดยการให้อำนาจอธิบดีกรมศิลปากร ในการที่จะประกาศห้ามการค้าโบราณวัตถุ หากเห็นว่าโบราณวัตถุใดที่มีความสำคัญทางศิลปากร มีประโยชน์หรือคุณค่าทางศิลปะ ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีเป็นพิเศษ ก็ให้อธิบดี นำโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุนั้นๆ ไปขึ้นทะเบียนและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ห้ามมิให้มีการจำหน่าย โบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ ดังกล่าว หรือหากเห็นสมควรจะเก็บรักษาเป็นสมบัติของชาติ ก็ให้อธิบดี มีอำนาจซื้อเก็บรักษาไว้ได้ด้วยเช่นกัน แต่หากไม่มีการขึ้นทะเบียนและประกาศห้ามมิให้ทำการค้าโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ ขึ้นใดแล้วก็สามารถทำการค้าโบราณวัตถุได้

กฎหมายบัญญัติห้ามทำการค้าเฉพาะ โบราณวัตถุขึ้นที่มีการประกาศขึ้นทะเบียน ห้ามไว้เท่านั้น จึงควรมีการกำหนดมาตรการหรือวิธีการในการคุ้มครอง หรือการประกาศห้ามทำการค้า เพื่อรักษาโบราณวัตถุที่สำคัญของชาติเหมาะสม เพื่ออุดช่องว่างของกฎหมายที่อาจทำให้มีการค้าโบราณวัตถุที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ได้

2.4 ประเด็นการกำหนดให้ผู้ที่ขอรับใบอนุญาตการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ต้องมีสถานที่ประกอบร้านค้า อาคารที่ทำการและสถานที่เก็บทรัพย์สินที่เป็นหลักแหล่งแน่นอน ยังไม่มีความเหมาะสม และควรให้ผู้ที่ไม่ใช่สถานที่ประกอบ ร้านค้า อาคารที่ทำการและสถานที่เก็บทรัพย์สินที่เป็นหลักแหล่งแน่นอน สามารถขอรับใบอนุญาตได้นั้น กฎหมายควบคุมขายทอดตลาดและค้าของเก่าซึ่งมีการบัญญัติเนื้อหาไว้เพียง 15 มาตรา การกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องสถานที่ทำการค้า กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการโดยเฉพาะ เพียงแต่กำหนดไว้ในมาตรา 7 และมาตรา 8 ที่ให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติเมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วเท่านั้น จึงมีการออกกระเบียบกระทรวงมหาดไทย เพื่อกำหนดรายละเอียดในเรื่องสถานที่ทำการค้า แต่ระเบียบดังกล่าวก็บัญญัติไว้เพียงแค่นี้หน่วยรับเรื่องทำการตรวจสอบสถานที่ทำการค้าหรือสถานที่เก็บทรัพย์สินการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่า

เท่านั้น การแจ้งแนวทางปฏิบัติจากกระทรวงมหาดไทยในเรื่องสถานที่ว่าสถานที่ทำการค้าเป็น
แผงลอย ไม่สามารถออกใบอนุญาตให้ได้เพราะไม่มีสถานที่ทำการค้า และสถานที่ทำการค้าเป็น
ตลาดนัดชั่วคราว แต่มีสถานที่เก็บทรัพย์สินเป็นหลักแหล่งแน่นอน สามารถออกใบอนุญาตให้ได้

คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 1614/2509 1629/2509 กรณีการหาบเร่ซื้อขายของเก่า
โดยไม่มีใบอนุญาตไม่ผิดกฎหมายเนื่องจากกฎหมายมุ่งควบคุมเฉพาะการค้าที่มีสถานที่ทำการค้า
เท่านั้น และกฎหมายต่างประเทศของประเทศไทย ตามกฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้ามือสอง
SECOND – HAND DEALERS ACT 1946 ประเทศสิงคโปร์ ตามกฎหมายตัวแทนจำหน่ายสินค้า
มือสอง SECONDHAND GOODS DEALERS ACT(CHAPTER 288 A) ก็กำหนดต้องมีการระบุ
สถานที่ทำการค้าเช่นกัน การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ที่จะทำการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าต้องมี
สถานที่ทำการค้า ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา หรือการสั่งการจากกระทรวงมหาดไทย ที่ถึงแม้ไม่มี
สถานที่ทำการค้าแต่มีสถานที่เก็บทรัพย์สินแน่นอน ตรวจสอบได้ ก็สามารถออกใบอนุญาตให้ได้ นั้น
ทำให้ผู้ที่ทำการค้าที่ไม่มีสถานที่ทำการค้าเป็นหลักแหล่งแน่นอน หรือสถานที่เก็บทรัพย์สิน ไม่ต้อง
ขอใบอนุญาตเพราะถือว่ากฎหมายควบคุมเฉพาะ การค้าที่มีสถานที่ทำการค้าเท่านั้น จึงเป็นช่องว่าง
ของกฎหมายให้ผู้ที่ทำการค้าเป็นข้ออ้างในการหลีกเลี่ยงไม่ขอใบอนุญาตหรือชำระค่าใบอนุญาตได้
และหน่วยงานภาครัฐก็ยังไม่ได้กำหนดมาตรการในการควบคุมผู้ที่ทำการค้าแต่ไม่เข้าหลักเกณฑ์
ที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตจะออกใบอนุญาตให้ได้ จึงสามารถทำการค้าได้อย่างถูกต้อง ไม่ผิด
กฎหมายโดยที่ไม่มีมาตรการควบคุมการค้าที่เหมาะสม ดังนั้นควรกำหนดให้ผู้ทำการค้าทั้งที่มี
สถานที่ค้า และไม่มีสถานที่ค้าสามารถออกใบอนุญาตให้ได้ เพื่อประโยชน์ในการควบคุม
ตรวจสอบการประกอบอาชีพดังกล่าวให้รัดกุม เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.5 ประเด็นการที่นำเรื่องการขายทอดตลาดกับการค้าของเก่ารวมไว้ในพระราชบัญญัติ
ฉบับเดียวกันน่าจะไม่เหมาะสมนั้น เห็นสมควรให้มีการปรับปรุงกฎหมาย ทั้งในเรื่องการขายทอดตลาด
และการค้าของเก่า ให้มีความเหมาะสมชัดเจน โดยบัญญัติกฎหมายแยกเฉพาะเรื่อง เป็นกฎหมาย
คนละฉบับ เนื่องจากรูปแบบวิธีการทั้งการขายทอดตลาดและค้าของเก่ามีความแตกต่างกัน ซึ่งการ
ที่รัฐบัญญัติกฎหมายมาบังคับใช้กับประชาชนต้องมีความชัดเจนในทางปฏิบัติ ประชาชนสามารถ
ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังเช่นกฎหมายต่างประเทศที่ต่างบัญญัติกฎหมายไว้แยกคนละฉบับ
ไม่นำมารวมเป็นฉบับเดียวกันเหมือนกฎหมายไทย

2.6 ประเด็นการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่า ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขาย
ทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 ที่ไม่มีการบัญญัติเนื้อหาให้สอดคล้องหรือรองรับ
รูปแบบวิธีการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่า ที่กระทำผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นั้น จากความก้าวหน้า
ทางด้านเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารที่สะดวกรวดเร็ว แต่กฎหมายยังไม่มีการปรับปรุงพัฒนา

กฎหมายให้สอดคล้อง เหมาะสมสามารถบังคับใช้กับสภาวะการณ์ปัจจุบัน จึงเป็นความล้ำสมัยของการพัฒนากฎหมายไทย ขณะที่ต่างประเทศเช่นสิงคโปร์ ได้มีการพัฒนากฎหมายให้ครอบคลุมถึงการกระทำผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ทำให้การขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่า ของประเทศไทยต้องนำกฎหมายอื่นที่มีอยู่มาปรับใช้ ในการบังคับหรือปฏิบัติ ในเรื่องการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนในแนวทางปฏิบัติ ส่งผลกระทบต่อประชาชนเนื่องกฎหมายควบคุมการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่าไม่ได้บัญญัติไว้ ดังนั้นควรมีการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายโดยบัญญัติในเรื่องการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่าที่รองรับรูปแบบ วิธีการขายทอดตลาดหรือการค้าของเก่าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้ในตัวบทกฎหมายด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวง ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2555) ออกตามความในพระราชบัญญัติการควบคุมการขาย
ทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474 (2555,19 กันยายน) ราชกิจจานุเบกษา
เล่มที่ 129 ตอนที่ 90 ก หน้า 40.
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (2468,11 พฤศจิกายน) ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 42 ตอนที่ 0ก หน้า 1.
ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2553
และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2548.
- พิชญลักษณ์ คำทองสุก. (2554). *การขายทอดตลาดทางอินเทอร์เน็ต*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
นิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพมหานคร.
- พระราชบัญญัติการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พ.ศ. 2474 (2474,24 พฤษภาคม)
ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 48 ตอนที่ 0ก หน้า 72.
- พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558
(2558,22 มกราคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 132 ตอนที่ 4 ก หน้า 1.
- พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
(2504,29 สิงหาคม) ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 78 ตอนที่ 66 ก หน้า 980.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 (2544,4 ธันวาคม) ราชกิจจานุเบกษา
เล่มที่ 118 ตอนที่ 112 ก หน้า 26.
- พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 (2499,7 กุมภาพันธ์) ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 73
ตอนที่ 13 ก หน้า 40.
- วันดี เอื้อสกุลพิพัฒน์. (2550). *การขายทอดตลาด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- วิมาน กฤตพลวิมาน. (2552). *กฎหมายการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า*. หน่วยที่ 6
นนทบุรี, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาพ ลายนอก และคนอื่น ๆ. (2540). *คู่มือการปฏิบัติงานทะเบียนการขายทอดตลาดและค้าของเก่า*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล. (2556). *ภารกิจและการดำเนินการฝ่ายปกครอง กฎหมายปกครองชั้นสูง*.
หน่วยที่ 3 นนทบุรี, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

AUCTION (BIDDING AGREEMENTS) ACT 1969 Retrieved from <http://www.unesco.org>.

AUCTION SALE ACT 1973 (Western) Retrieved from <http://www.austlii.edu.au>.

AUCTION SALES ENACTMENT FMS CAP 81 (2 OF 1929)

Retrieved from <http://www.actfast.com>.

AUCTIONNEERS LICENCES ACT (CHAPTER 16)

Retrieved from <http://statutes.agc.gov.sg>.

HIRE PURCHASE ACT 1964 Retrieved from <http://www.legislation.gov.uk>.

LAW OF MALAYSIA REPRINT ACT 189 SECOND - HAND DEALS ACT 1946

Retrieved from <http://www.agc.gov.my>.

SECONDHAND DEALERS ACT 1906 (Capital Territory)

Retrieved from <http://www.legislation.act.gov.au>.

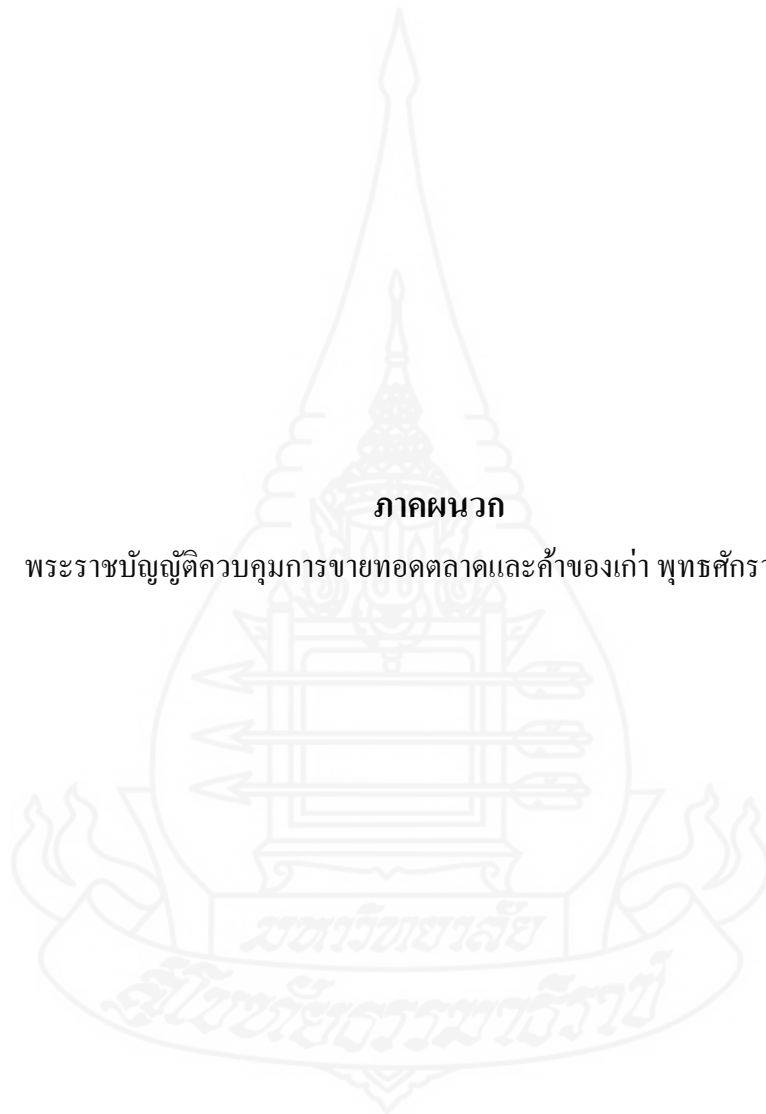
SECONDHAND GOODS DALERS ACT (CHAPTER 288 A)

Retrieved from <http://statutes.agc.gov.sg>.

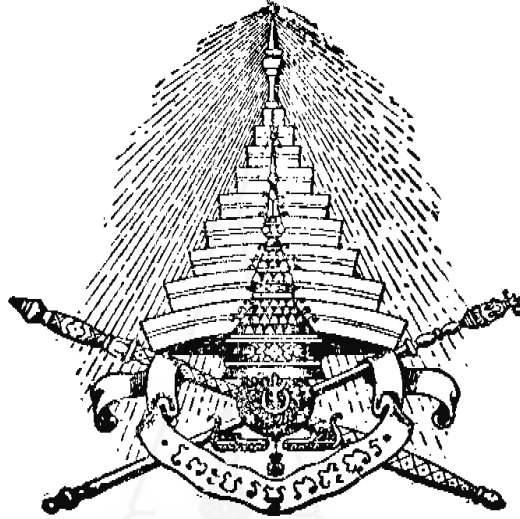

ภาคผนวก

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช 2474

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ หน้า ๓๒

พระราชบัญญัติควบคุมการชายทอดตลาด
และค้ำของเก่า
พุทธศักราช ๒๕๖๔

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า
โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นสมควรควบคุมกิจการชายทอด
ตลาดและค้ำของเก่าให้ดีขึ้น

เล่ม ๔๘ หน้า ๗๓ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๗๔

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยบหมตราต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พุทธศักราช ๒๕๗๔”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๗๔

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ของเก่า” หมายความว่า ทรัพย์สินที่เสนอขาย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายโดยประการอื่นอย่างทรัพย์สินที่ใช้แล้ว ทั้งนี้รวมถึงของโบราณด้วย

“เสนาบดี” หมายความว่า เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๔ นอกจากการขายทอดตลาดซึ่งเจ้าหน้าทีของรัฐบาลเป็นผู้ขาย ท่านห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดประกอบการอาชีพขายทอดตลาด หรือทำการอาชีพค่าของเก่าโดยมิได้รับใบอนุญาตสำหรับกิจการนั้น ๆ จากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตในการขายทอดตลาดซึ่งสโมสร หรือสมาคมเป็นผู้กระทำเอง หรือบุคคลอื่นกระทำให้เพื่อประโยชน์แห่งสโมสรหรือสมาคมนั้น ๆ หรือเพื่อสาธารณประโยชน์ใด ๆ ท่านว่าเสนาบดีมีอำนาจที่จะให้ความยกเว้นได้ ไม่ต้องมีใบอนุญาต

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ หน้า ๗๔

มาตรา ๕ คำร้องขอใบอนุญาตประกอบการอาชีพขาย
ทอดตลาดหรือค้าของเก่านั้น ท่านให้ทำตามแบบที่ระบุไว้
ในกฎเสนาบดีและยื่นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

มาตรา ๖ ท่านห้ามมิให้ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ร้องขอ
ตามความในมาตรา ๕ เว้นแต่ผู้นั้นจะมีวุฒิและลักษณะดัง
ต่อไปนี้

- (๑) อายุยี่สิบปีขึ้นไป
- (๒) มีความรู้ภาษาไทยพอ
- (๓) ไม่เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงพระราช
อาชญาจำคุกในฐานความผิดซึ่ง กะทบถึง ความซื่อสัตย์สุจริต
แห่งตน เว้นแต่ในคำพิพากษานั้นให้รอการลงอาชญาไว้ตาม
ความในมาตรา ๔๑ แห่งกฎหมายลักษณะอาญา

มาตรา ๗ ผู้ทอดตลาดต้อง

- (ก) สำแดงค่าแจ้งความแห่งการขายทุกคราวไว้ ณ สถานที่ขายให้เห็นได้แจ้ง
- (ข) อยู่ณที่ขายในเวลาขายทอดตลาดและพร้อมที่จะ
แสดงใบอนุญาตต่อนายตรวจ เมื่อเรียกตรวจ
- (ค) มีสมุดบัญชีสำหรับการขายทุกคราว และจดราย
การซื้อสำคัญทั้งปวงแห่งการขายนั้น ๆ ลงไว้

เล่ม ๔๘ หน้า ๓๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๕

(ง) แจ้งวันและสถานที่ขายให้นายตรวจทราบล่วงหน้า
อย่างน้อยสามวันเต็ม

(ง) สำแดงนามของตนและคำว่า “ผู้ทอดตลาด” ไว้
เหนือประตูชั้นนอกแห่งสำนักงาน

เพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ถ้านายตรวจ
ประสงค์จะทราบรายการข้อสำคัญอันเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ขาย
และได้มีหนังสือแสดงความประสงค์แล้ว ท่านว่าผู้ทอด
ตลาดต้องบอกรายการที่ประสงค์นั้น

มาตรา ๘ ผู้ค้าของเก่าต้อง

(ก) สำแดงนามของตน และคำว่า “ผู้ค้าของเก่า”
ไว้เหนือประตูชั้นนอกแห่งร้านของตน

(ข) สำแดงใบอนุญาตประจำไว้ในร้านของตนในที่อื่น
เห็นได้แจ้ง

(ค) มีสมุดบัญชีสำหรับการค้าของตน และจดรายการ
ข้อสำคัญทั้งปวงแห่งการค้าลงไว้ทุกราย

(ง) แจ้งแก่นายตำรวจ เมื่อมีเหตุควรสงสัยว่าทรัพย์สินที่
มีผู้มาเสนอหรือโอนให้แก่ตนนั้นเป็นทรัพย์สินที่ลักมาหรือได้มา
โดยกักรื้อฉ้อ

วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๓๔ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ หน้า ๗๖

มาตรา ๘ ท่านให้เพิกถอนใบอนุญาตของผู้รับใบอนุญาต ซึ่งต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงพระราชอาญาจำคุกในฐานความผิดซึ่งกระทบถึงความซื่อสัตย์สุจริต (เว้นแต่ในคำพิพากษานั้นให้รอการลงอาญาไว้ตามความในมาตรา ๔๑ แห่งกฎหมายลักษณะอาญา) หรือต้องคำพิพากษาในฐานความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ถึงสองครั้งในปีเดียวกัน

ถ้าเจ้าพนักงานเพิกถอนใบอนุญาตเพราะผู้รับใบอนุญาตกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยตรงตั้งกล่าวไว้ในวรรคก่อน ท่านมิให้ออกใบอนุญาตชนิดเดียวกันให้แก่ผู้นั้นอีกก่อนล่วงพ้นหกเดือนนับแต่วันเพิกถอน

มาตรา ๑๐ เมื่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตมีคำสั่งไม่ออกใบอนุญาตหรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตที่ออกให้แล้วก็ได้ ท่านว่าเสนาบดีจะสั่งเปลี่ยนแปลงคำสั่งของเจ้าพนักงานก็ได้ แต่ผู้ร้องหรือผู้รับใบอนุญาตต้องยื่นคำร้องต่อเสนาบดีภายในสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับคำบอกกล่าวคำสั่งของเจ้าพนักงานเป็นต้นไป

มาตรา ๑๑ ท่านว่าใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้เป็นใบอนุญาตเฉพาะตัว โอนกันไม่ได้ และสมบูรณ์เพียงวันที่ ๓๑ มีนาคมทุกปี

เล่ม ๔๘ หน้า ๗๗ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๗๔

มาตรา ๑๒ บุคคลผู้ใดประกอบการอาชีพขายทอดตลาด หรือค้าของเก่าโดยไม่มีใบอนุญาต หรือได้กระทำเมื่อภายหลังใบอนุญาตถูกเพิกถอนแล้ว หรือฝ่าฝืนบทบัญญัติอื่น แห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฏเสนาบดีซึ่งออกโดยอาศัย อำนาจแห่งพระราชบัญญัตินี้ ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้อง ระวางโทษปรับไม่เกินพันบาท

มาตรา ๑๓ ในเวลาระวางพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ ตก และในระยะเวลาอันสมควร นายตรวจมีอำนาจเพื่อ ปฏิบัติการตามหน้าที่ของตนเข้าไปในร้านของผู้รับใบอนุญาต เรียกให้ผู้รับใบอนุญาตนำใบอนุญาต สมุดและบัญชีออกให้ ตรวจ อนึ่งในขณะที่มีการขายทอดตลาดอยู่ ท่านว่านาย ตรวจมีอำนาจเรียกให้ผู้รับใบอนุญาตนำใบอนุญาต สมุดและ บัญชีออกให้ตรวจได้เช่นเดียวกัน

มาตรา ๑๔ บุคคลผู้ใดประกอบการอาชีพขายทอดตลาด หรือค้าของเก่าอยู่ในวันประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ ท่านให้ ยื่นคำร้องขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดสามเดือนนับแต่วัน ใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นต้นไป

มาตรา ๑๕ ให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รักษา การให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออก

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ หน้า ๗๘

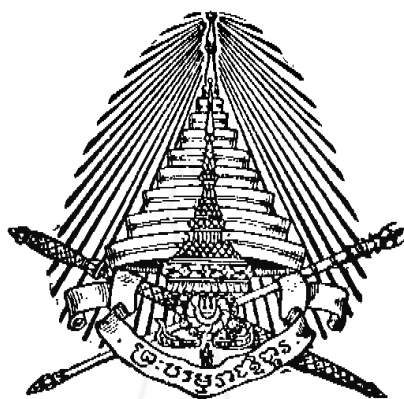
กฎเสนาบดี ตั้งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และนายตรวจ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต และว่าด้วยกิจการอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติ การให้ เป็นไป ตาม บท แห่ง พระราชบัญญัตินี้

กฎเสนาบดีนั้นเมื่อได้ประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา แล้วให้ใช้บังคับได้

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔ เป็นปีที่ ๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๖ หน้า ๕๑๒

พระราชบัญญัติ

ควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า (ฉบับที่ ๒)

พุทธศักราช ๒๕๖๑

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร
ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐)

อาทิตย์ทิพอาภา

พล. อ. เจ้าพระยาพิชเชนทรวชิริน

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

เล่ม ๕๖ หน้า ๕๑๓ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติควบคุม การขายทอดตลาด และค่าของเก่า พุทธศักราช ๒๕๓๔

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ ควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๖๑”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔ แห่งพระราช บัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พุทธศักราช ๒๕๓๔ และใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔ ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบการอาชีพตั้งต่อ ไปนี้ โดยมีได้รับอนุญาตสำหรับกิจการนั้นๆจากเจ้าพนักงาน ผู้ออกใบอนุญาต

(๑) การขายทอดตลาด นอกจากการขายทอดตลาด ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเป็นผู้ขาย หรือการขายทอดตลาด

วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๘๒ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๖ หน้า ๕๑๔

เพื่อประโยชน์ของสมาคมหรือสาธารณประโยชน์ ซึ่ง
รัฐมนตรีสั่งเป็นหนังสือให้ยกเว้นเฉพาะกรณี

(๒) การค้าของเก่า นอกจากการค้าของเก่าบาง
ประเภทหรือบางชนิดซึ่งรัฐมนตรีได้ประกาศยกเว้นในราช
กิจจานุเบกษา

ของเก่าซึ่งรัฐมนตรีได้ประกาศยกเว้นดังกล่าวในวรรค
ก่อน เมื่อเห็นสมควร รัฐมนตรีจะประกาศเพิกถอนการ
ยกเว้นเสียทั้งหมด หรือแต่เพียงบางประเภท บางชนิด
ก็ได้ ผู้ค้าของเก่าประเภทหรือชนิดซึ่งได้มีประกาศเพิก
ถอนการยกเว้นดังกล่าวแล้ว จำต้องรับใบอนุญาตภายใน
กำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็น
ต้นไป ”

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่
รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

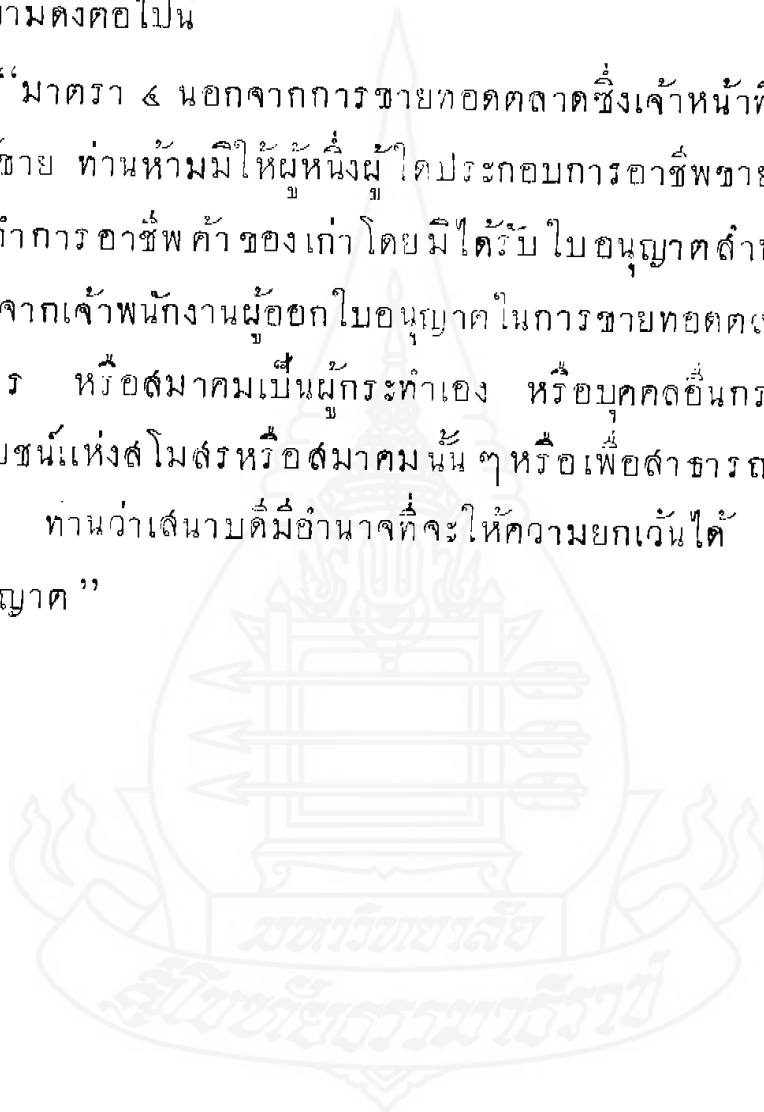
พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

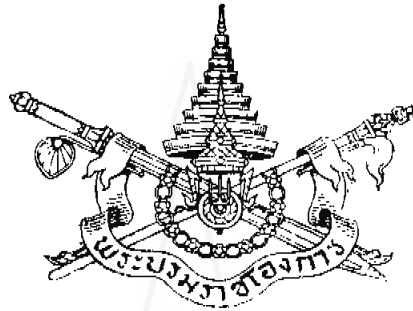
เล่ม ๕๖ หน้า ๕๑๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒

พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๕๑๔ มาตรา ๕ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ยกเลิก มีข้อความดังต่อไปนี้

“มาตรา ๕ นอกจากการขายทอดตลาดซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเป็นผู้ขาย ท่านห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดประกอบการอาชีพขายทอดตลาด หรือทำการอาชีพค้าของเก่า โดยมีได้รับใบอนุญาตสำหรับกิจการนั้น ๆ จากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตในการขายทอดตลาด ซึ่ง สโมสร หรือสมาคมเป็นผู้กระทำเอง หรือบุคคลอื่นกระทำให้เพื่อประโยชน์แห่งสโมสรหรือสมาคมนั้น ๆ หรือเพื่อสาธารณประโยชน์ใด ๆ ท่านว่าเสนาบดีมีอำนาจที่จะให้ความยกเว้นได้ ไม่ต้องมีใบอนุญาต”

เล่ม ๕๙ หน้า ๑๕๐๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

พระราชบัญญัติ

ควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๓)

พุทธศักราช ๒๕๖๔

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐)

อาทิตยทิพอาภา

พล. อ. พิษณุโยธิน

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

เป็นปีที่ ๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

วันที่๔พฤศจิกายน๒๕๖๔ราชกิจจานุเบกษา เล่ม๕๘หน้า๑๕๐๕

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า เพื่ออนุวรรตนาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปีประดิทิน พุทธศักราช ๒๕๖๓

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๖๔ ”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้แก้คำว่า “วันที่๓๑ มีนาคม” ในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๕๖๔ เป็น “วันที่ ๓๑ ธันวาคม ”

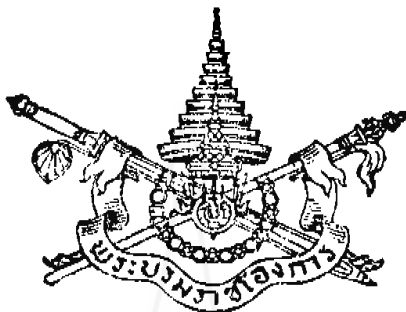
เล่ม ๕๘ หน้า ๑๕๐ ๖ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

**มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการ
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้**

**ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี**

ตอนที่ ๕๔ เล่ม ๖๘ ราชกิจจานุเบกษา ๕ กันยายน ๒๕๕๕

พระราชบัญญัติ

ควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า (ฉบับที่ ๕)

พ.ศ. ๒๕๕๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

เป็นปีที่ ๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พุทธศักราช ๒๕๑๔

๑๐๔๔

ตอนที่ ๕๔ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๘ กันยายน ๒๕๕๕

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ ควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติ ควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พุทธศักราช ๒๕๗๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖ ห้ามมิให้ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ร้องขอตาม ความในมาตรา ๕ เว้นแต่ผู้นั้นจะมีคุณสมบัติและพินความรู้ดัง ต่อไปนี้

- (๑) มีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
- (๒) มีความรู้หนังสือไทยพออ่านออกเขียนได้
- (๓) เป็นผู้ที่ไม่เคยต้องโทษจำคุกตามกฎหมายลักษณะ อาญา ภาค ๒ ส่วนที่ ๕ หมวดที่ ๕ หมวดที่ ๖ หมวดที่ ๗

๑๐๔๕

ตอนที่ ๕๔ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๕ กันยายน ๒๕๕๕

หมวดที่ ๘ และส่วนที่ ๘ หมวดที่ ๑ หมวดที่ ๒ หมวดที่ ๓
หมวดที่ ๔ หมวดที่ ๕ และหมวดที่ ๖”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖ ทวิ แห่ง
พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธ
ศักราช ๒๕๓๔

“มาตรา ๖ ทวิ ใบอนุญาตประกอบการอาชีพขายทอดตลาด
หรือค้ำของเก่า หากสูญหายไปในกรณีใดก็ตาม ให้ผู้รับ
ใบอนุญาตไปขอรับใบแทนใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออก
ใบอนุญาตภายในระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันสูญหาย”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติ
ควบคุมการขายทอดตลาดและค้ำของเก่า พุทธศักราช ๒๕๓๔
และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๘ ผู้ค้ำของเก่า ต้อง

(ก) แสดงนามของตนและคำว่า ผู้ค้ำของเก่า ไว้ ณ ที่ทำ
การค้ำของตน พร้อมทั้งใบอนุญาตในท่อนั้นเห็นได้แจ้ง

(ข) มีสมุดบัญชีสำหรับการค้ำของตนและจรรยาการข้อ
สำคัญทั้งปวงแห่งการค้ำลงไว้ทุกราย สมุดบัญชีตามที่กล่าวนี้
ต้องทำตามแบบและนำมาให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตลงนาม
และประทับตราก่อนทุกเล่ม

๑๐๕๖

ตอนที่ ๕๕ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๕ กันยายน ๒๔๘๕

(ค) แจกแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือนายตรวจ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินที่ผู้มาเสนอหรือโอนให้ตนนั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยทางทุจริต

(ง) ทำเลขลำดับเป็นเครื่องหมายปิดไว้ที่ของให้ตรงกับเลขลำดับในสมุดบัญชีเพื่อสะดวกในการสำรวจ”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตเมื่อปรากฏว่า ผู้รับอนุญาตขาดคุณสมบัติตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖ (๑) (๒) หรือต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตามความผิดซึ่งได้ระบุไว้ในมาตรา ๖ (๓) หรือต้องคำพิพากษาในฐานทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ถึงสองครั้งในปีเดียวกัน”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค่าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒ ผู้ใดประกอบอาชีพขายทอดตลาดและค่าของเก่า โดยไม่มีใบอนุญาต หรือกระทำเมื่อใบอนุญาตถูกเพิกถอนแล้ว มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

๑๐๔๗

ตอนที่ ๕๕ เล่ม ๖๕ ราชกิจจานุเบกษา ๕ กันยายน ๒๕๕๕

ผู้รับใบอนุญาตใดทำการค้าของเก่าหรือขายทอดตลาด โดยใบอนุญาตขาดค่าอายุ หรือฝ่าฝืนบทบัญญัติในมาตรา ๖ ทวิ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๓ หรือฝ่าฝืน กฎกระทรวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ มีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท”

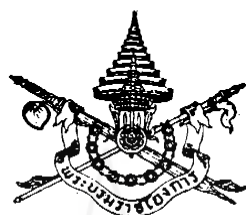
มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๓ ในระหว่างตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก นายตรวจและเจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีตั้งใหม่หน้าที่ ควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า ชอบที่จะเข้าตรวจ ใบอนุญาต สมุดบัญชี และทรัพย์สินของในร้านค้าได้” ผู้รับ ใบอนุญาตต้องนำใบอนุญาต สมุด บัญชี และทรัพย์สินของ ตามที่เรียกตรวจ ออกให้ตรวจโดยทันที”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ**ควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ ๕)**

พ.ศ. ๒๕๓๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕

เป็นปีที่ ๔๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๗๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๙๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒ ผู้ใดประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าโดยไม่ได้รับใบอนุญาตหรือประกอบอาชีพขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าภายหลังที่ได้มีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่บทกำหนดโทษและอัตราโทษในพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า พุทธศักราช ๒๔๖๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการขายทอดตลาดและค้าของเก่า (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๔๘๕ ได้กำหนดไว้ไม่เหมาะสมและมีอัตราโทษต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นบทกำหนดโทษเกี่ยวกับการขายทอดตลาดหรือค้าของเก่าประเภทโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุ ตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายสมบูรณ์ อุดทังไข
วัน เดือน ปีเกิด	14 มกราคม 2518
สถานที่เกิด	อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
ประวัติการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สถานที่ทำงาน	กลุ่มงานปกครอง ที่ทำการปกครองจังหวัดน่าน
ตำแหน่ง	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ)

